Suriye,
Bizim yanı başımızda olan komşu ülkemiz...
Mimarlar olarak oradaydık 2007 yılında...
Suriye'nin kültürel mirasını ve insanlarını tanıdık...
Oradaki küçücük bir çocuğun burnunun kanaması,
Halep Kalesi'ndeki bir taşın yıkılması
Bizim içimizi acıtıyor...
1 Eylül Dünya Barış Günü'nde
tüm dünyada herkese barış içinde yaşama ortamının sağlanmasını
Barışın sağlanmasını diliyoruz."

tmmob
mimarlar
odası
ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN
100
Eylül 2012

SONRAKİ SAYFA

100

SONRAKİ SAYFA

tmmob
mimarlar
odası
ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN
100
Eylül 2012

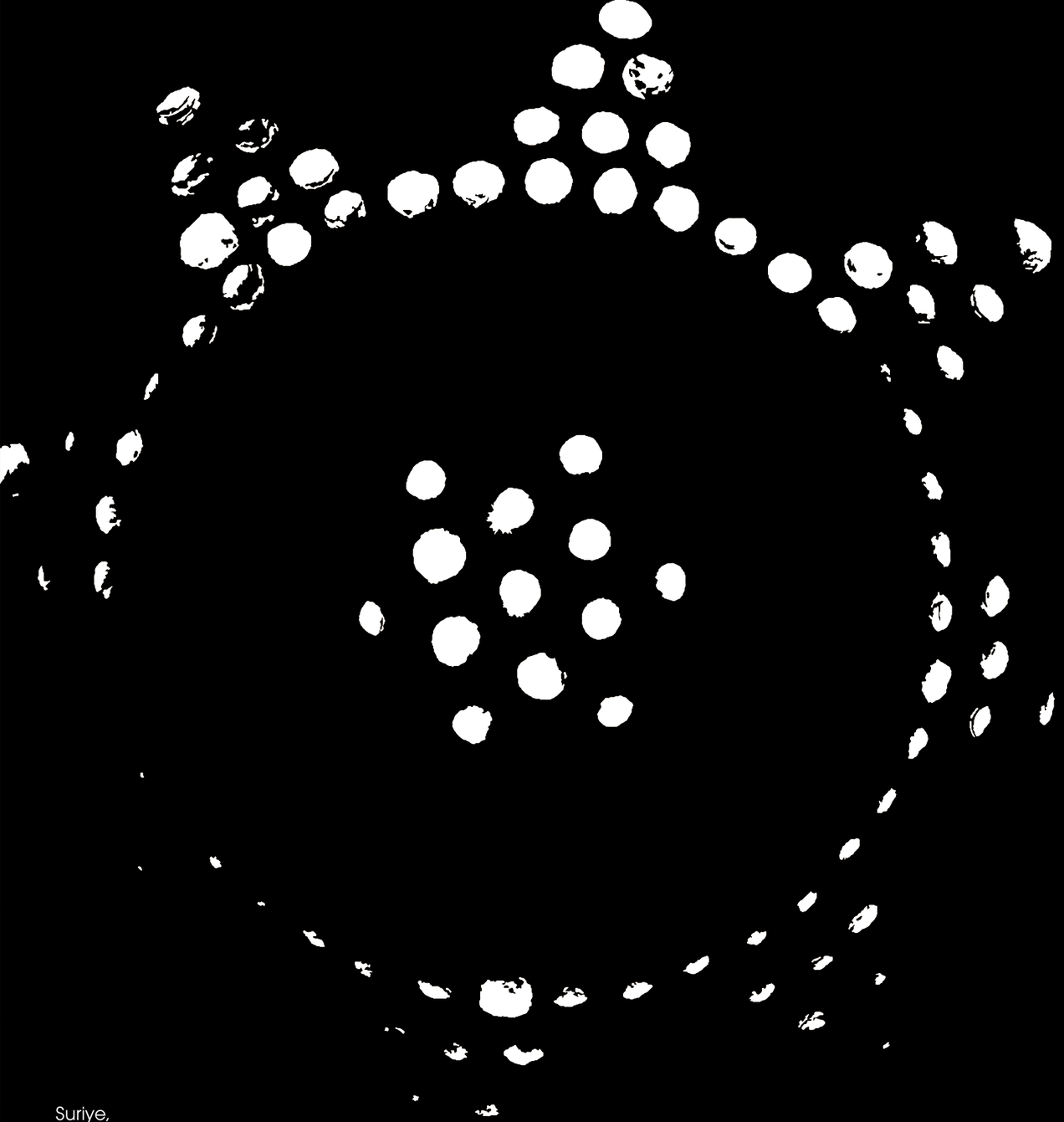

Suriye,
Bizim yanı başımızda olan komşu ülkemiz...
Mimarlar olarak oradaydık 2007 yılında...
Suriye'nin kültürel mirasını ve insanlarını tanıdık...
Oradaki küçücük bir çocuğun burnunun kanaması,
Halep Kalesi'ndeki bir taşın yıkılması
Bizim içimizi acıtıyor...
1 Eylül Dünya Barış Günü'nde
Tüm dünyada herkese barış içinde yaşama ortamının sağlanmasını
Barışın sağlanmasını diliyoruz."

100

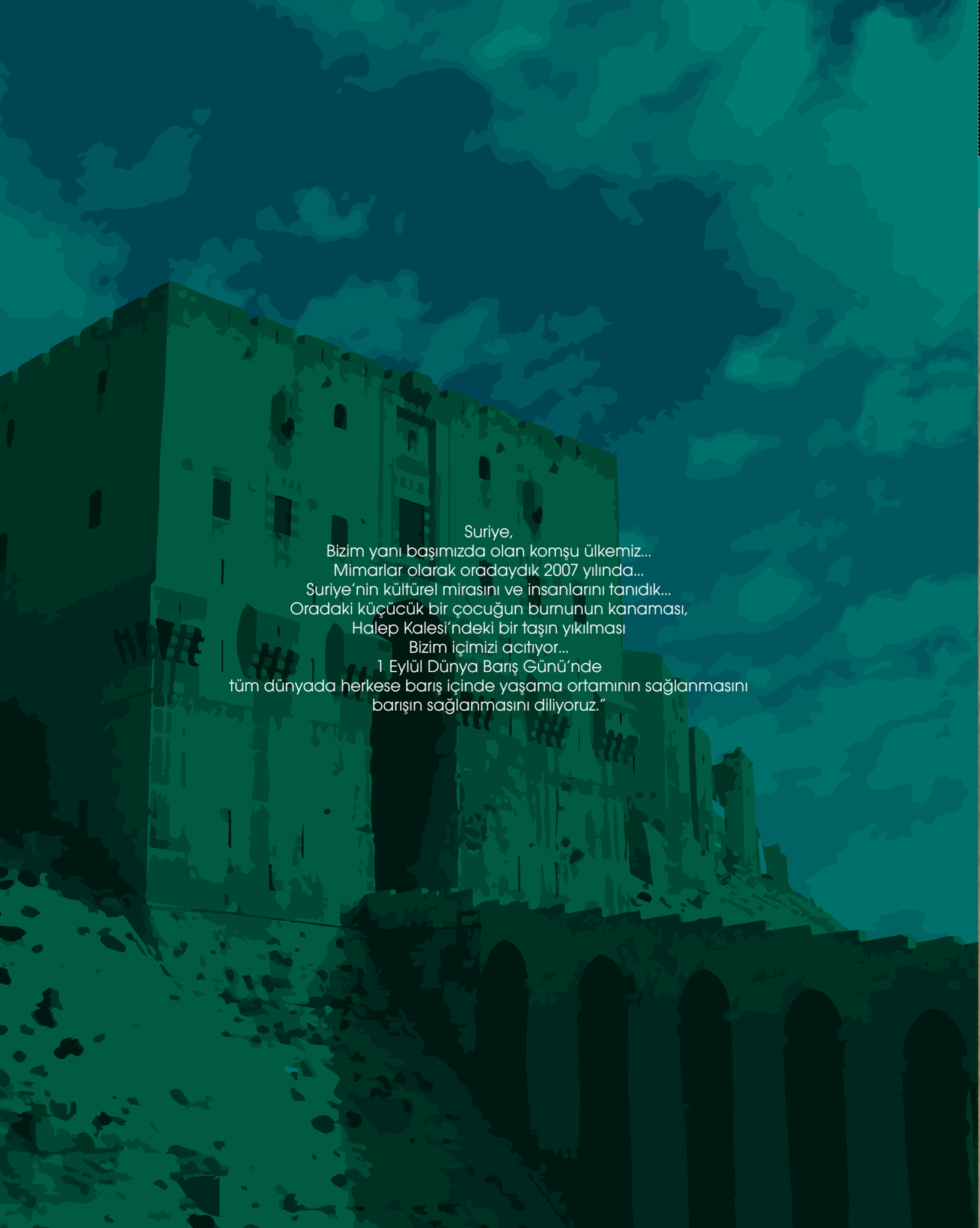

Suriye,
Bizim yanı başımızda olan komşu ülkemiz...
Mimarlar olarak oradaydık 2007 yılında...
Suriye'nin kültürel mirasını ve insanlarını tanıdık...
Oradaki küçücük bir çocuğun burnunun kanaması,
Halep Kalesi'ndeki bir taşın yıkılması
Bizim içimizi acıtıyor...
1 Eylül Dünya Barış Günü'nde
tüm dünyada herkese barış içinde yaşama ortamının sağlanmasını
barışın sağlanmasını diliyoruz."

tmmob
mimarlar
odası
ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN
100
Eylül 2012

SONRAKİ SAYFA

100

Suriye,
Bizim yanı başımızda olan komşu ülkemiz...
Mimarlar olarak oradaydık 2007 yılında...
Suriye'nin kültürel mirasını ve insanlarını tanıdık...
Oradaki küçücük bir çocuğun burnunun kanaması,
Halep Kalesi'ndeki bir taşın yıkılması
Bizim içimizi acıtıyor...
1 Eylül Dünya Barış Günü'nde
tüm dünyada herkese barış içinde yaşama ortamının sağlanmasını
Barışın sağlanmasını diliyoruz."

tmmob
mimarlar
odası
ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN
100
Eylül 2012

SONRAKİ SAYFA

100

bülten'in 100 sayısında emeği geçenler

ali özer
ali h. alptekin
ali tolga özden
alper kangal
ali hakkan
alper sanlı hosanlı
altuğ demirel
arif şentek
asena özen
aslı özbay
ayhan çelik
ayşe ergül
bahriye öktem
berrak erdal
bülent batuman
çağatay emre doğan
deniz aygün
duygu tekin
ebabekir özmert
ebru aksoy
ece yoltay
emel akın
emel kefeli
emrah köşkeroğlu
erdal altun
esin soydemir
ethem torunoğlu
fadime yılmaz
fatma cebeci
fatih söyler
görkem demirok
gülnur özdağlar güvenç
harman şaner çakmak
hatice erbay
h. ali ulusoy
h. ayşen bayazıt
isben önen
kadri atabaş
kemal nalbant
levent şentürk
mehmet saner
mehmet ali özgün
meltem al
metin aygün
m. onur yılmaz
m. müge cengizkan
mustafa önge
muteber osmanpaşaoğlu
mürüvvet ceylan
namık erkal
nimet özgönül
nuray bayraktar
nurcihan d. kadıoğlu
tezcan karakuş candan
orçun köken
ö. bülent çubukçu
ömer burak polat
özdal kutlu
özge göncü
özge şahin
özgecan canarslan
özlem dengiz uğur
özlem taşkın
pelin özgümüş
pınar aykaç
rabia ç. çavdar
saadet sönmez
seçil binboğa
selma sökmen
semiha dugan
sermin çakıcı
serpil özaloğlu
sıla karataş
songül düzgün
songül üzgün
tonguç akış
yalçın gürel
y. yeşim uysal
zeynep ömür yılmaz
zuhal saydar
zübeyde turan

100

Merhaba,

SONRAKİ SAYFA

Yaz aylarını geride bırakıp sonbaharı karşıladığımız bugünlerde Şube bültenimizin 100. sayısını sizlerle paylaşmanın heyecanını yaşıyoruz. Ancak Bülten içeriğinde görüleceği üzere, ülkemizin, kentimizin ve mimarlık ortamımızın gündemine baktığımızda, yaşadığımız bu heyecanla birlikte oldukça yoğun ve hepimizi doğrudan etkileyen olayları birlikte yaşıyoruz. Bir taraftan AKP iktidarının yönetememe zaafına düştüğü uluslararası süreçte kapı komşumuz Suriye ile savaşa ramak kalan görüntüler söz konusu. Hükümet, bu ülke ile ilişkilerimizi önümüzdeki dönem için de zora sokan bir tutumla iç savaşa müdahil olurken diğer taraftan ülkenin güneydoğusunda kırdan kentlere dayanan ve giderek şiddetlenen savaş ortamının hepimizi üzüntüye boğan sonuçlarını endişe ile izliyoruz.

Şube gündemimizde, yine ülke tarihine acılarla damga vurmuş bir konu var. 12 Eylül askerî darbesinin 32. yıldönümünde, bu karanlık dönemin sembol mekânlarından olan Mamak Askerî Cezaevi'ni ele alıyoruz. Ülke siyasi tarihinin en önemli eza mekânlarından olan Cezaevi'ni, Kent Düşleri Proje Fikir yarışmalarının 7.si çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlıyoruz. "Mamak Cezaevi Değerlendirme Projesi" kapsamında, bu cezaevinde acılar çekmiş dostlarımızın ve duyarlı tüm sivil toplum kuruluşlarının da desteğiyle, yarışmayı hem mimarlık öğrencilerinin hem de üyelerimizin katılımına açarak, 12 Eylül faşist darbesi ile gerçek bir hesaplaşma için toplumsal ve mekânsal bağlamı, mesleğimizin içinden geliştirmeyi hedefliyoruz.

Önümüzdeki günlerde, her yıl kutladığımız 1 Ekim Dünya Mimarlık günü ile başlayan ve 13 Ekim tarihinde Ankara'nın Başkent ilan edildiği güne kadar süren Mimarlık haftası etkinliklerinde kentimizin en önemli mekânlarında sizlere birlikte olacağız. Ankara'nın Geleceğini Tasarlamak temasıyla yola çıktığımız etkinlikler çerçevesinde özellikle Cumhuriyet Döneminin doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin başında sayabileceğimiz Atatürk Orman Çitliği önemli bir odak olacak. Çiftliğin 1. Derece Doğal Sit derecesinin 3. dereceye düşürülmesi ve bununla yetinilmeyip, Bakanlar Kurulu kararı ile kentsel dönüşüm alanı ilan edilerek yapılaşmaya açılması karşısında, bu alanda yapacağımız etkinliklerle kentlilerin duyarlılıklarını ortaya çıkarmayı ve konuyu ülke gündemine taşımayı hedefliyoruz. Bunların yanında, AOÇ için verdiğimiz mücadeleyi uluslararası boyuta taşıma girişimlerimiz de sürmekte.

Yoğun kent gündemi içerisinde, geçtiğimiz günlerde öne çıkan Büyükşehir Belediye Başkanı'nın ortaya attığı teleferik projesi konusunda da önemli gelişmeler yaşandı. Şubemiz, başta Belediye Meclisi kararının Belediye Başkanının açıklaması sonrasında geldiği, anti-demokratik ve Belediye Meclisi'ni hiçe sayan yöntemlerle üretilen ve kent merkezine 5 adet teleferik hattı öneren proje olmak üzere, ODTÜ kampüsü içinden yol geçirilmesi ve Afet Yasası aracılığıyla yeniden yoğunlaşan kentsel dönüşüm projeleri konularında hazırladığı bilimsel raporlar ile Başbakanlığı, ilgili Bakanlıkları ve ilgili tüm kesimleri, Belediye Başkanının bilim dışı ve kamu kaynaklarını zarara uğratan girişimleri konusunda bilgilendirmiş ve önemli kazanımlar sağlamayı başarmıştır.

Yerel seçim sürecinin yaklaşması ile birlikte yoğunlaşacağı görünen ve kentimize zarar verecek bu tarz projelere karşı mesleki birikimlerimiz ve akademik-bilimsel veriler ışığında, uzman dostlarımızla birlikte mücadeleyi sürdürmeyi bir görev biliyoruz.

Ülkemizin ve kentimizin içinden geçtiği bu süreçte, aydın düşünceli, duyarlı meslek insanları olarak hepimize önemli görev ve sorumluluklar düşüyor. Bu süreci aşmanın yolu, barışa olan inancımızla umudu büyütmek, mesleğimizin bize kazandırdığı duyarlılıklarımıza sahip çıkarak dayanışmamızı artırmaktan geçiyor.

Savaşların son bulduğu, Barışın hâkim olduğu aydınlık yarınlar umuduyla…

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
42. Dönem Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ali Hakkan

Yayın Kurulu
Ali H. Alptekin, Meltem Al, Bülent Batuman, Seçil Binboğa, Mürüvvet Ceylan, Görkem Demirok, Semiha Dugan, Berrak Erdal, Özge Göncü, Sıla Karataş, Emel Kefeli, Orçun Köken, Muteber Osmanpaşaoğlu, Bahriye Öktem, Ali Tolga Özden, Asena Özen, Ömer Burak Polat, Arif Şentek, Duygu Tekin, Ethem Torunoğlu, Özlem Dengiz Uğur, Y. Yeşim Uysal, Fadime Yılmaz, Ece Yoltay

Yayına Hazırlayan
Pelin Özgümüş

Grafik Tasarım* ve Kapak Tasarımı
Ömer Burak Polat

*Tasarımhane firmasının Ağustos 2010'daki çalışması baz alınarak yapılmıştır.

tmmob mimarlar odası
ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN
100
Eylül 2012

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni ayda bir yayımlanmaktadır.
7500 adet basılmıştır. Üyelere ve mimarlık öğrencilerine ücretsiz dağıtılır.
Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir.
Kaynak gösterilmek koşulu ile alıntı yapılabilir.

Baskı Tarihi: Eylül 2012
Konur Sokak No: 4/3 Kızılay, ANKARA
T: 312 417 86 65 F: 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
www.mimarlarodasiankara.org

Baskı: Desen Ofset A. Ş.,
Birlik Mah. 448 Cad. 476 Sk. No:2 Çankaya/Ankara
T: 0312 496 43 43 (pbx)
F: 0312 496 43 47

İÇİNDEKİLER

özel bölüm

04 2002'den Sonra: Neoliberalizmin Ankara'sında Kentsel Politika ve Mimarlar Odası Ankara Şubesi-Bülent Batuman
10 Mimarlar, Örgütsel İletişim ve Süreli Yayınlar-Arif Şentek
14 Kesintisiz Gönüllülük "Çocuk ve Mimarlık"-Tezcan Karakuş Candan
16 Belleğimizde Ne Kaldı?-Y. Yeşim Uysal

kent ve ülke gündemi

19 Şube Gözünden Kent Gündemi

MAMAK ASKERİ CEZAEVİ PROJEFİKİR 7

23 Projefikir-7 Mamak Askerî Cezaevi

basın açıklamaları

24 Suriye`ye Emperyalist Müdahaleye Hayır! Yaşasın Ortadoğu Halklarının Kardeşliği!-DİSK-KESK-TMMOB-TTB
24 TMMOB Öğrenci Evi ve Sosyal Tesisi" Üzerine TMMOB Örgütlülüğüne- TMMOB
25 Şimdi Savaş Karşıtlarının Sesini Birleştirme Zamanıdır-DİSK-KESK-TMMOB-TTB
25 Önemli Duyuru: İstanbul Çamlıca Camii Mimari Proje Yarışması Hakkında-TMMOB Mimarlar Odası Genel Merkezi
27 İktidarın "Rant ve Yağma Politikaları" Derhal Durdurulmalıdır!-TMMOB Mimarlar Odası Genel Merkezi

şubemizden

29 Arka Bahçede Yaz Akşamları–III
29 Çocuk ve Mimarlık "Okumuş İnsan Halkın Yanındandır" Okulumu Düşlüyorum Atölyesi
30 Çocuk ve Mimarlık Yaz Okulu " Semtin Sesi-Mamak'ın Sesi"
32 Çocuk ve Mimarlık Doğu Bayazıt Ekoloji Atölyesi
33 Mamak Askerî Cezaevi Zihinsel Harita Atölyesi

MESLEK YILINA SAYGI doğrudan katılım yarışması

34 Meslek Yılına Saygı Doğrudan Katılım Yarışması Duyurusu

bilinmeyen ankara

35 Kentsel Bellekte İz Sürmek: " Bilinmeyen Ankara" Yazılarına Dair-Nuray Bayraktar

Mh başkentin geleceğini tasarlamak kimlikgelecekyaşam

38 Mimarlık Haftası

ankara'da sivil mimari bellek

40 Lemi Varnalı ve İş Bankası Evler-Dr. Umut Şumnu

kitap yorum

44 ÇATALHÖYÜK Leoparın Yurdu
44 Ulucanlar Büyük Yüzleşme

proje uygulama

45 Devam Eden Tasarım Yarışmaları
46 MİMARLIK Dergisi 50 Yaşında! Derginin 50. Yılına Özel Bir Kapak Tasarım Yarışması Düzenleniyor

mesleki denetim

47 01.06.2012-30.08.2012 Tarihleri Arası Mesleki Denetim Verileri

gelir-gider tablosu

48 01.06.2012/31.07.2012 Arası Gelir-Gider Durumu

2002'den Sonra: **Neoliberalizmin Ankara'sında Kentsel Politika** ve **Mimarlar Odası Ankara Şubesi**

Bülten **Batuman**

Bu yazı, geçtiğimiz on yılın Ankara'sına kentsel politika açısından bakmayı, daha özel olarak AKP iktidarı altında biçimlenen kent yönetimi ile onun karşısında TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin verdiği mücadeleyi soğukkanlı ve tarihsel bir analizin konusu yapmayı amaçlıyor. Tarihsel dönemleştirmeler hep indirgemecidir; kesintisiz bir süreklilik arz eden toplumsal tarihin içerdiği kopma, kırılma ve dönüşümleri kavrayabilmek için, kaçınılmaz olarak bazı süreklilikler ihmal edilerek dönemsel sınırlar tanımlanır. Burada da, 2002 yılının bir takım kopmaları işaretlese de, bir dizi süreklilik içinde ele alnıması gerektiği açıktır. Bir yandan bu tarih AKP'nin iktidara gelişini işaretlerken, Ankara'da süren belediye yönetimi açısından ciddi bir kırılmaya denk düşmemektedir. Yine de, aşağıda göstermeye çalışacağım gibi, 2002 sonrasında Türkiye genelinde ve Ankara'da kent yönetimleri yeni bir takım eğilimler geliştirmiştir. Bunun karşısında, yine yazının temel tartışma nesnelerinden olan Ankara Şubesi'ne bakıldığında, Şube'nin kurumsal yapısının kentsel siyaset içinde tarihsel olarak belli bir konum işgal ettiği ve bir sürekliliği olduğu, ancak 2002 sonrasında yeni bir yönetimin işbaşına geldiği ve bu anlamda da bir dönüşümün söz konusu olduğu görülebilir.[1]

90'lardan Kalan

Türkiye'de Siyasal İslamcı siyasetin son dönemdeki etkinliğini ülkedeki neoliberalleşme dinamiklerinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Zira Cumhuriyet tarihi içinde belirli bir yeri olan bu akımın ülke siyasetini belirleyecek kadar etkinleşmesi, 90'lı yıllarla, neoliberal ekonomik yapılanmanın toplumsal sonuçlarına bir tepki olarak başlamıştır. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye'de kentsel politika bileşeni olarak Siyasal İslam'ı üç dönemde incelemek mümkündür: 90'ların ilk yıllarında neoliberal yapılanmanın yarattığı toplumsal yıkım karşısında kent yoksulları arasında örgütlenen ve yaygınlaşan radikal bir akım olduğu ilk dönem, özellikle büyük kentlerde yerel yönetimlerde etkin olduğu 1994-2002 arası dönem ve AKP'nin iktidarda olduğu 2002 sonrası dönem.

özel bölüm

Bu dönemlerin ilkinde, merkez sağın yürüttüğü özelleştirmelerin ve emek karşıtı politikaların alt sınıflarda toplumsal yıpranma yarattığı ve merkez solun bu yıpranmaya gözlerini kapayıp sürece destek verdiği koşullarda İslamcı gruplar özellikle gecekondu mahallelerinde sosyal yardım ve dayanışma örgütleri olarak faaliyet gösterdiler.

İkinci dönemde ise bu sosyal yardım ağları belediyeler eliyle geliştirilirken, denetimden uzak uygulamalarla ciddi bir sermaye birikimi aracı niteliği de kazandılar. Hem kent yoksullarını hem de küçük üreticileri kendisine bağlayan bu sistem, önemli bir kentsel hegemonya modeli üretti. Bu dönemde İslamcı belediye yönetimleri, bir yanda neoliberalleşme eğilimleri, bir yanda da eski radikal söylemleri arasında gerilimler yaşamaya başladılar. Bu süreçte eski söylemlerden uzaklaş(a)mayan başkanlar tasfiye edildi. Ankara'ya bakıldığında, Melih Gökçek'in kişiliğinde somutlaşan pragmatik sağ söylem, neoliberal koşullara adaptasyon konusunda hiç sorun yaşamadığı gibi, örneğin, eski söylemin taşıyıcılarından olan Keçiören Belediye Başkanı'nın tasfiyesinde doğrudan rol oynadı.

2002 sonrası dönemde ise, bir yandan yardım mekanizmaları merkezi hükümetin faaliyetleri içine yerleştirilirken, bir yandan da kent mekânı, daha önce görülmemiş ölçekte bir sermaye birikim aracı haline geldi. Dikkat çekici olan nokta, TOKİ'nin yeniden yapılandırılması ile gündeme gelen bu dönüşümün hemen 2002 sonrasında değil, 2004 yerel seçimleri sonrasında başlamasıdır.

Aynı sürece gelinirken Mimarlar Odası örgütlülüğünün geçirdiği dönüşümlere bakacak olursak, Oda'nın, 80 öncesi

Güvenpark

dönemde mevcut bulunan politikleşmiş toplumsal yapının sağladığı etkinlikten yoksun kaldığı 80 sonrası dönemde yeni bir mücadele biçimi geliştirdiği görülür. Neoliberal dönüşümün başladığı 80'lerde kent mekânı öne çıkan bir sermaye birikim aracı haline gelirken, kent yoksulları da imar aflarının yarattığı rant aracılığıyla bu sürece ortak edildi. Bu koşullarda orta sınıfa mensup mimarlar nezdinde oluşan ihanete uğramışlık hissi, gecekonduya ve onun temsil ettiği şeylere mesafeli bir duruşu üretti. Bu mesafelilik, 2004 sonrası kentsel dönüşüm dalgasının yaratacağı toplumsal yıkıma kadar hâkimiyetini koruyacaktır. 80'lerden 90'lara uzanan süreçte ANAP iktidarlarının uygulamaları kaşısında Mimarlar Odası'nın kentsel mücadelesi hukuksal çerçeve içine yerleşecek ve toplumsal desteğini de kentli orta sınıflarda bulacaktır. Bu dönemde Ankara'da Güvenpark'ın altına otopark yapılması projesine karşı mimarların örgütlediği "Otopark değil Güvenpark" imza kampanyası kamuoyunda önemli bir destek bulmuştur; yine de, projenin ancak hukuk mücadelesi ile rafa kaldırılmış olduğuna dikkat edilmelidir. Bu başarının nüvesini oluşturduğu yeni muhalefet biçimini, kentlilerin kendi yaşam çevrelerine sahip çıkışlarına kurumsal ve hukuki destek vermek şeklinde özetlemek mümkündür. Bundan sonraki yaklaşık 20 yıllık süreçte Mimarlar Odası, özellikle büyük kentlerde belli bir orta sınıf desteği görmüş, bu destek, kentsel talepler etrafında örgütlenmiş dernekler aracılığıyla somutlaşmıştır.

90'lı yıllarda Mimarlar Odası'nın özellikle İstanbul ve Ankara Şubeleri, bir yandan 90'ların başında yükselen işçi sınıfı hareketi ve 12 Eylül baskısının görece hafifleyişi ile politik etkinliklerini artırmış, bir yandan da bu kentlerde yönetime gelen Refah Partili yöneticilerin Mimarlar Odası'na karşı düşmanca tutumlarıyla ve mesleki denetim uygulamasını engelleme girişimleri ile mücadele etmiştir. Bu dönemde Ankara Şubesi'nin geçirdiği deneyim, ülke siyasetiyle önemli bir paralellik göstermektedir. 90'ların başlarında yönetime gelen sosyalist oluşum, bir yandan Oda genelinde yarattığı politik ivme ile Oda'nın Merkez yönetimi içinde etkin hale gelmiş, ancak bir yandan da bu etkinlik, ülkenin en yakıcı sorunu olan Kürt Sorunu ile temas ettiği noktada ciddi bir milliyetçi refleksle karşılaşıp görevden uzaklaştırılmıştır. 1996-1998 döneminde Van'da, zorunlu göç mağdurları için Mimarlar Odası Genel Merkezi ve Ankara Şubesi ortaklığında yürütülen "Göç Evleri Projesi", Kürt sorununa mimarlık içinden yaklaşan bir proje olarak kurgulanmış ve "en yoksullara" kendi ölçeği içinde özgün bir modelle konut sağlamıştır. 28 Şubat ara rejimine doğru giden günlerin ırkçılık sınırlarında gezen milliyetçi dalgasına paralel olarak oluşan tepkisel söylem, Ankara Şubesi'nde görev yapan sosyalist ekibin 1998 Genel Kurulu'nda seçimleri kaybetmesi ile sonuçlanmıştır.

1998-2002 arasına bakıldığında, bir yandan 28 Şubat'ın politik ikliminin, bir yandan ekonomik krizin ve bunların üzerine gelen deprem felaketinin bu kısa döneme damgasını vurduğu görülür. Ülke genelinde yaşanan toplumsal parçalanma, Ankara Şubesi yönetiminin yaslandığı zayıf koalisyonun çözülmesini de hızlandırmıştır. Bu dönemin Mimarlar Odası açısından önemli bir boyutu, yaşanan deprem felaketi sonrasında gündeme gelen denetim ihtiyacı bağlamında Oda'nın denetim erkinin güçlendirilmesi ve bunun da Oda örgütlülüğü için daha

"...Oda'nın finansal kaynaklarını kısma uğruna denetim erki zayıflatılmaktadır. Bu uygulamanın maliyeti ise olası bir afet durumunda ortaya çıkacaktır."

önce görülmemiş bir finansal büyümeye yol açmasıdır. Bu finansal büyüme, AKP hükümetinin 2011 yılından itibaren yoğunlaşan kararlı adımları ile bugünlerde sona ermekte gibi görünmektedir. Bu kez, Oda'nın finansal kaynaklarını kısma uğruna denetim erki zayıflatılmaktadır. Bu uygulamanın maliyeti ise olası bir afet durumunda ortaya çıkacaktır.

2002-2005: İyimser bir Aralık

2002 Genel seçimleri, başta iktidarda bulunan partiler olmak üzere 90'ların siyasal ortamının önemli aktörlerinin büyük kısmını tasfiye etti. 90'lar boyunca giderek daralan ve nihai haline 28 Şubat ara rejimiyle

Kuzey Ankara Projesi Gecekondu Yıkımlarının Ardından

kavuşan siyasetsizleşme süreci, AKP'yi tek başına iktidar yapacak bir siyasal tepki yarattı. Dahası, bu toplumsal siyasallaşma AKP'nin sınırlılıklarını bile aşarak, 2003 yılında Irak'ı tehdit eden emperyalist saldırganlığa karşı çıkacak cüreti gösteren bir toplumsal muhalefet üretti. Bir yanda bu genel politizasyon, bir yanda AKP'nin henüz özgüvenini sağlamamış iktidarı, 2002 sonrası birkaç yıllık süreci, 80 sonrasının en politik ve en demokratik yılları haline getirdi. Askerî bir müdahale kaygısı ile AB uyum sürecini benimseyen ve demokratik reformları ardı ardına uygulayan AKP yönetimi ülke içindeki toplumsal muhalefeti de bastırma gücünden yoksundu. Özellikle kentli orta sınıflar nezdinde meşruiyet sağlayamamış olan AKP, bunu ancak ekonomik istikrarla ve orta sınıfları da kapsayacak bir büyüme rejimi ile sağlayabilecekti. İşte bu noktada, 2004 yerel seçimlerinin ardından gündeme gelen kentsel dönüşüm olgusu kilit bir rol oynayacaktır.

Bugünden dönüp bakıldığında, TOKİ'nin 10 yılda ürettiği 500.000'den fazla konutun ancak çok küçük bir kısmının alt sınıflara yönelik olduğu, gecekondu alanlarının dönüşümü sonucunda hak sahiplerine borçlandırma yoluyla verilen konutların hızla el değiştirmekte olduğu, ikinci mortgage piyasasının oluşmaya başladığı ve tüm bu sürecin yine orta sınıflara hizmet eden bir yatırım mekanizması niteliği taşıdığı gözlenebilmekte, artan veriler ışığında yapılan bilimsel çalışmalar bu eğilimi belgelemektedir.[2] TOKİ öncülüğünde son 8 yılda gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projeleri, kent merkezlerinde kent yoksullarını yerlerinden edip bu alanları büyük sermaye eliyle seçkinleştirmeye, kent çeperlerinde ise konut üretimi ile gerçekleşen saçaklanmaya ve bu saçaklanmayla beslenen AVM'lerin ve motorlu araç trafiğinin artışına hizmet etmiştir. Konutun finansallaşması, kredi ve borçlanma mekanizmalarının genişleyip derinleşmesi ile, barınma olgusunu köleleştirici bir tüketim biçimine dönüştürmüştür. Kentsel dönüşüm ile tanımlanan bu 2004 sonrası durum, hem ülke genelinde kentsel politikanın, hem de Ankara özelinde yaşanan mücadelelerin belirleyici unsuru olmuştur. Orta sınıfları hızla pasifize eden ve ideolojik olarak değilse bile ekonomi-politik açıdan uzlaşmacı bir konuma çağıran kentsel dönüşüm furyası, yerinden edilen kent yoksulları tarafından ise direnişle karşılandı. 2005 yılından başlayarak, özellikle İstanbul ve Ankara'nın onyıllardır yerleşik gecekondu mahallelerinde yükselen direnişler kentsel siyasete önemli bir dinamik katmış oldu. Bu durum, Mimarlar Odası açısından da uzun yıllar sonra ilişkilenebileceği bir alt sınıf dinamik anlamına gelmekteydi.

Bu kısa fakat iyimser dönemde Mimarlar Odası Ankara Şubesi'ne bakacak olursak, aynı rüzgarın burada da etkili olduğunu görürüz. Dönemi belirleyen siyasal liberalizasyon, burada da, yine sosyalist mimarların öncülüğünde oluşan ve 2002'de yönetime gelen bir koalisyonda ifadesini bulmuştur. Ancak bu koalisyon, kendisini üreten tarihsel koşullar gibi kısa ömürlü olacak ve 2005 yılında gerçekleşen olağanüstü Genel Kurul ile sona erecektir.

2002-2004 arası dönem, Ankara özelinde de düşük profilli bir dönem oldu. Bunun sebebi 28 Şubat sürecinde gerileyen ve ayrışan İslamcı siyasetin kenarında durup merkez sağa uzanarak kendine özgü pragmatizmiyle liderlik kapmaya çalışan Gökçek'in AKP'ye katılıp adaylığını garantiye alma çabası içinde olmasıydı. Hem 1994 hem de 1999 seçimlerini küçük farklarla (%27.34 ve %33.79'luk oy oranlarıyla) kazanmış olan Gökçek, bu dönemde üç metro hattının inşaatını birden başlatarak popülizmin gerçekçilikten en uzak örneklerinden birini verdi. 2004 seçimlerinde ise AKP'nin yarattığı dalga ile %55'lik bir oy oranına ulaştı. Bundan sonra Ankara'da, Belediye yönetimi açısından giderek artan ölçekte fütursuz bir idare anlayışı, kentsel muhalefet açısından ise buna karşı örgütlenme arayışları yoğunlaşacaktır.

2005-2009: Kentsel Politikada Hegemonya Mücadelesi

Yukarıda değinildiği gibi, 2004 sonrası dönem tüm Türkiye kentleri için kentsel dönüşümle belirlendi. Burada detaylarına giremesek de, çokça tartışıldığı gibi, hızla şekillendirilen mevzuat ve TOKİ'de toplanan güç, bu mekanizmanın kurumsallaşmasını sağladı. Özellikle Büyükşehir Belediyeleri ile TOKİ'nin işbirliği içinde şekillenmesi planlanan kentsel dönüşüm projelerinin en sembolik olanı, bir kanunla Ankara gündemine getirilen Kuzey Ankara Kent Girişi projesiydi. Bu proje, neoliberalizmle buluşan Siyasal İslam'ın ütopyasını temsil ediyordu: Ankara'nın kuzeyinde (yani zengin Çankaya'ya karşı), yeni-dindar zenginlerin, yoksulları yerlerinden etmeden, onlarla birlikte yaşayacakları bir prestij projesi... Bu bir araya geliş, sembolünü, hızla ve barışçıl bir biçimde gerçekleşen gecekondu yıkımlarının ardından alanda kalan, camisi yıkılmış minarelerde bulacaktı.[3] Kağıt üzerindeki vaadleriyle UN-Habitat ödülü dahi almış bulunan proje, 2008 yılına kadar tamamlanacağı vaad

Maltepe Havagazı Fabrikası

edildiği halde halen tamamlanamamış; bugün itibarıyla alanda bulunan konutlara henüz hiç kimse yerleşememiş ve mağduriyetleri yıllara yayılmış bulunan hak sahipleri Büyükşehir Belediyesi'ni dava etmiş bulunmaktadırlar. Kuzey Ankara Kent girişi projesinin başarısızlığı, AKP'nin ideolojik amalgamında neoliberalizm ile İslamcılığın, kent sahnesinde ise neoliberal kentsel mekân üretim koşullarıyla İslami mekân temsillerinin gerilimli birlikteliği içinde ağırlığın ideolojiden ekonomi-politiğe kaydığını göstermektedir.

Bu barışçıl fakat başarısız kentsel dönüşüm projesi, istisnai bir örnek olarak kalacaktır. Zira 2005 yılından başlayarak Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin gündeme aldığı kentsel dönüşüm projeleri, katılımı yadsıyan ve kent mekânından elde edilecek rantı maksimize etmeye gayret eden yaklaşımı ile ciddi çatışmalara sebep olacaktır. Bundan sonra bir yandan kent merkezlerinin, özellikle Ulus tarihi kent merkezinin, bir yandan da artık kent içinde kalan eski gecekondu alanlarının seçkinleştirilmesini amaçlayan projeler birbiri ardına gündeme gelir. Dikmen ve Mamak'ta gecekondu alanlarının dönüşümünü hedefleyen projeler yargıya taşınırken, bu alanlarda ilk ciddi yerel direnişler de filizlenmeye başlamıştır. Kentin, erken cumhuriyet planlamasının ürünü olan AOÇ, AKM alanları gibi kamusal alanları ise meslek örgütleri yanında özellikle orta sınıf sivil toplum örgütlerince savunulacaktır. 2005-2009 arası döneme, özellikle orta sınıflar bağlamında bir hegemonya mücadelesi niteliği veren de bu gerilimdir. Özellikle Ankara'da yerleşik bulunan cumhuriyetçi orta sınıflar bu alanların ranta açılması çabasını cumhuriyet değerlerinin yıkımı çerçevesinde ele aldıkça, bu alanların savunusunu yapan toplumsal cephe de orta sınıflara sıkışmıştır.

Yine de, 2005-2009 arası dönemde Ankara'da bulunan sivil muhalefet, meslek örgütlerinin öncülüğünde gelişen Ankaram Platformu ile hukuk mücadelesinin ötesinde eylemlilikler üreten bir kalıba dökülür. Bu dönüşümü tetikleyen ise, Büyükşehir yönetiminin, bu ana kadar sadece alt ve üst geçitlerin inşası konusunda başvurduğu, hukuku çaresiz bırakan icrai hızını kentsel yıkım konusunda da sergilemeye başlamasıdır. Bu yeni durumun somut örneği, Maltepe Havagazı Fabrikası'nın yıkımı olacaktır. Daha önce Koruma Kurulunca tescillenmiş olan alanın tescilinin yine aynı Kurulca kaldırılarak Belediye tarafından hızla yıkılması, Ankara'da kentsel politik süreçlere dahil olan muhalif gruplar için travmatik bir deneyim oldu. Bir yandan kültürel ve doğal değerlerin korunması konusunda güven duyulan bir kurumun daha kaybedilmiş olması, bir yandan toplumsal muhalefete rağmen açık ve kayıtsız bir yıkıcılıkla karşı karşıya kalınması, orta sınıf duyarlılığını aktivizme yönlendirdi. Kuşkusuz burada, 2007 yılında zirveye ulaşan ulusal siyasal kriz hali ve sürecin bir parçası olan Cumhuriyet Mitinglerini üreten ideolojik iklim de etkiliydi.

2005-2009 arası dönemde AKP'nin kentsel dönüşümü eksen alan kentsel siyaseti, yukarıda da değindiğim gibi, alt sınıflar açısından açık sınıfsal bir saldırı niteliği taşımaktaydı ve böyle algılandığı yerlerde de ciddi direnişlerle karşılaştı. Orta sınıflar açısından ise belirleyici olan ideolojik gerilimdi ve bu gerilimin ortadan kalkışı 2009 yerel seçimleri ve 2010 referandumu ile oldu. 2009 yerel seçimleri AKP'nin kentsel dönüşüm aygıtının orta sınıflarca da sınıfsal çıkarlar doğrultusunda doğru okunmaya başladığını gösteren bir pasifizasyonu, 2010 referandumu ise artık toplumsal tabanı bulunmayan ideolojik gerilimin tamamen tasfiyesini işaretledi. Ankara'daki kentsel toplumsal muhalefetin bu süreçteki dönüşümü de bu tespiti destekler niteliktedir. Havagazı Fabrikası'nın yıkımı engellenemediyse de benzer bir tehditle karşılaşan Kuğulu Park başarılı bir karşı örgütlülükle kurtarıldı, Ulus'un dönüşümünü amaçlayan girişimler Ulus esnafını da içine alan örgütlülükle engellendi. Bu alanlara ilişkin yürütülen hukuk mücadelesi de meslek örgütlerinin teknik kapasitesi sayesinde başarıya ulaştı. Buna karşılık, bu örgütlülüğü

Ulus

2009 yerel seçim sürecine kanalize etmeyi deneyen Saltanata Son kampanyası, orta sınıf aktivizmini mevcut koşullarda başarılı sayılacak düzeylere taşıdıysa da seçim sonuçlarını etkilemek açısından başarısız oldu.[4] Kısaca söylemek gerekirse, 2009 yerel seçim sonuçları, AKP'nin kentli orta sınıfları da "kazanmış" olduğunu tescilledi.

2005-2009 arası dönemde giderek yoğunlaşan kentsel dönüşüm olgusunun mimarlar açısından anlamını da tartışmakta fayda var. Bu proje furyası, özellikle İstanbul'da daha büyük mimarlık şirketleri için önemli iş olanakları yarattı. Mimari ölçeği ilk defa bu kadar genel biçimde kentsel tasarım ölçeğine taşıyan bu yeni durum uluslararası ilgiyi de tetikledi. 2005 yılında İstanbul'da gerçekleşen UIA buluşması, mimarlığı "Mimarlıkların Pazar Yeri" temasıyla kamuoyu gündemine taşırken, yerli ve yabancı mimarları İstanbul "pazarı" aracılığıyla buluşturmuş oldu. Bu sürecin beslediği büyük ölçekli mimarlık ofisleri özellikle İstanbul'da mimarlar arasında ciddi bir sınıfsal ayrımı da üretmeye başladı. Bu ayrımın siyasal ifadesi, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi'nin 2008 Genel Kurulu'nda ortaya çıkan "Mimarlık için Mimarlar" hareketiydi. Bu harekete AKP'li Büyükşehir Belediyesi'nin verdiği destek, o dönemde çeşitli taraflarca yine ideolojik bir çerçeve içinde tartışıldıysa da, bu desteğin ideolojik uyumlulukla ilgisi olmadığı, neoliberal mekân üretimi konusundaki çıkar birliği ile ilintili olduğu açıktır.

Mimarlar topluluğu içinde yüzeye çıkan sınıfsal ayrışmaların bir göstergesi de TOKİ üzerinden somutlaşmıştır. Büyük kentlerde yerinden edilen kent yoksullarının, niteliksiz yaşam alanlarının ve kent mekânını sermaye birikim aracına indirgemenin sembolü olarak görülen TOKİ, küçük kentlerde de yarattığı haksız rekabet koşullarıyla mimarların tepkisini çekmeye başladı. Buna karşılık, mimar topluluğunun büyük kısmı tarafından olumsuz olarak değerlendirilen TOKİ'nin, 2009 yılında açtığı ve projelerine mimarlık alanı içinden meşruiyet sağlamayı amaçlayan fikir projesi yarışması Oda tarafından boykot edilirken bazı serbest mimar derneklerince desteklendi. Dahası, bu yarışmanın kolokyumunda TOKİ övülürken Mimarlar Odası'nın eleştirildiği gözlendi.

2009-2012: Yalancı Bahar ve Zemheri Ayazı

2009 seçimleri ile 2010 referandumu arasında geçen yaklaşık bir buçuk yıllık süre, siyaseten tam anlamıyla bir yalancı bahar oldu. 12 Eylül'le hesaplaşma vaadiyle ve esasen AKP'nin devletleşme süreci önündeki son engel olan yargının yeniden düzenlenmesi hedefiyle gerçekleştirilen referanduma gidilirken demokrasi söylemi zirve yaptı. Referandumun hemen sonrası ise, yaklaşan 2011 seçimlerinin normal koşullarda yaratacağı popülist kaygıları bile boşveren bir otoriterleşme sürecinin başlangıcı oldu.[5] Ülke içinde tamamlanan hegemonya, genel seçimler sonrasında odağına dış politikayı alarak

Ulucanlar Cezaevi

bölgesel bir genişlemeyi hedefledi. Seçimden sonraki bir yıllık süreçte ortaya çıkan, savaşın eşiğindeki ülke görünümü, bu yazının konusu dışında kalsa da, zaten fazla söze ihtiyaç bırakmamakta.[6]

Kentsel politikaya dönecek olursak, AKP açısından orta sınıfların kentsel dönüşüme verdiği onay, önce genel seçim döneminin (hem kentsel hem doğal çevreyi konu edinen) çılgın projeleri, sonra da yeni afet yasası ile yeni bir rant paylaşım düzeninin kuruluşuna verilen vize anlamına geldi. Bu sürecin barındırdığı toplumsal gerilimlerin siyasal ifadelerini okuyabilmek için henüz erken. Buna karşılık, 2009 öncesi dönemden sonrasına geçildiğinde Ankara'nın kentsel toplumsal muhalefetinin ve bu muhalefet içinde Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin durumuna ilişkin bir analiz yapmak mümkün. Her şeyden önce, 2009 yerel seçimlerinin Ankara'da toplumsal muhalefet açısından önemli bir moral düşüşe sebep olduğunu söylemek gerekir. Kuşkusuz bu düşüşün, yukarıda tartışılan toplumsal pasifizasyonla da ilgisi bulunmaktadır. Dahası bu düşüş, 2010 sonrasında toplumsal muhalefet üzerinde artan baskıyla da desteklenmektedir. Bu yeni koşullarda Büyükşehir Belediyesi, daha önce yargı ve toplumsal muhalefet aracılığıyla engellenen büyük projelerini tekrar gündeme getirmekte, her iki alanda da gerileyen "engeller" karşısında hareket alanını genişletmektedir.

Bu sürecin mimarlar topluluğu içindeki yansımalarına baktığımızda ise, özellikle kent merkezlerindeki dönüşüm projelerinin tetiklediği bir durum tartışmaya değerdir. 90'ların ortalarından itibaren, Anadolu kentleri, cazibe merkezi haline gelebilmek için kültürel varlıkların korunması, sağlıklaştırılması ve restorasyonu konusunda çalışmalar başlatmışlardır. Özellikle 2004 yılında yapılan yasal düzenlemelerle hem söz konusu koruma-restorasyon süreçlerinde uzmanların yer alması zorunlu kılınmış hem de bu faaliyetlere yeni kaynak imkanları sağlanmıştır. Bu düzenlemelerden sonra, hem büyük kentlerin tarihi merkezlerinde hem de küçük kentlerde oluşan bu yeni pazar, büyük kentlerde birikmiş uzman mimarlar için önemli bir çalışma alanı olmuştur. Ankara özelinde, tarihi

kent merkezi olan Ulus'a, Büyükşehir Belediyesi topyekün yenileme ve seçkinleştirme projeleri üretirken, Altındağ Belediyesi'nin küçük ölçekli sağlıklaştırma projeleriyle faaliyet göstermesi dikkat çekicidir. Hatta bu iki idarenin, Ulucanlar Cezaevi'nin 2006 yılında kapatılmasının ardından bu alana yaklaşımları arasındaki stratejik farklılık da öğreticidir. Büyükşehir Belediyesi doğrudan alanı yıkıp yeni bir yapılaşma ile rant sağlamaya soyunmuş, bu girişim Mimarlar Odası Ankara Şubesi öncülüğünde oluşan toplumsal muhalefet sayesinde engellenmiş ve yapının korunması ve dönüşümünün kurgulanması sağlanmıştır. Ancak bundan sonra sürece dahil olan Altındağ Belediyesi yapının restorasyonunu üstlenmiş ve çok tartışmalı bir imalat sürecinin tek aktörü olmuştur.

Tarihi kent merkezi ve çevresinde başlayan bu uygulamalar başta olmak üzere, Anadolu'daki koruma-restorasyon uygulamalarını içeren geniş hinterlandıyla Ankara, bu alanda çalışan uzman mimarlar için giderek kilit bir nitelik kazanmıştır. İşte 2009 seçimleriyle tescillenen orta sınıf pasifizasyonunun Mimarlar Odası Ankara Şubesi içine yansıması, mimarlığın içinden üreyen bu yeni dinamikle birleşerek ortaya çıkmış ve 2010 Genel Kurulu'nda ifade bulmuştur. Daha az siyaset, daha fazla mimarlık çağrısı yapan bu eğilim, özellikle meslek örgütleri ile yerinden edilmelere karşı mücadele veren örgütlü kent yoksulları arasında yeni gelişmeye başlayan ilişkileri eleştiri konusu yapmıştır.

Bugün gelinen noktada, Ankara'da toplumsal muhalefetin düşük yoğunluklu da olsa, daha katılımcı ve demokratik bir kent yönetimi için mücadeleyi sürdürdüğü görülmekte. AKP iktidarının, gizleyemediği bir endişe ile yerel seçimleri erkene alma çabası, kentsel politikanın belirleyiciliği hakkında önemli bir gösterge. 2013 Sonbaharında yapılması planlanan yerel seçimler, hem Ankara'nın geleceği, hem de ülkeye hakim olan otoriter hegemonyanın karşısında özgürlüklerin ve demokratik katılımın gelişmesi açısından hayati önem taşıyor. Burada, 2009 Saltanata Son kampanyasından çıkarılacak dersler önemlidir.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi öncülüğünde başlayan "Ben Ankara" platformu, bir kentsel siyaset ortamı olmayı denemek durumundadır. Bu platform, mümkün olduğunca geniş bir örgütlülüğü, seçimlerden sonra da varlığını sürdürecek katılımcı bir kentsel siyaset platformu içerisinde devindirerek, kent konseylerinin kağıt üstünde kalan işlevini daha radikal bir biçimde gerçekleştirebilir. Dahası, bu platformun üreteceği taslak bir "toplumcu yerel yönetim programı", hem aday olacak siyasetçilere yol gösterici olabilecek, hem de seçimlerden sonra talep ve takip edilecek aşağıdan yukarı bir eylem programı olacaktır. Orta sınıf aktivizmi ile alt sınıf kentsel taleplerini buluşturmak ancak böyle bir program etrafında söz konusu olabilir. Özellikle kentsel dönüşümün kentli orta sınıflarda yaratmış olduğu uzlaşma eğilimi, toplumsal koşulların bu açıdan 2009'dan daha olumsuz olduğunu göstermekte. Buna karşılık, ülke genelinde yaygınlaşan otoriterleşme halinin yarattığı hoşnutsuzluk, demokrasi ve katılım talebini paylaşılan ortak bir payda haline getirebilir.

Bitirmeden, bu yazıda ele alınmayan, fakat Mimarlar Odası Ankara Şubesi (ve tüm Oda örgütlülüğü) için hayati olan bir noktaya işaret etmekte fayda var. Mesleki denetimin zayıflatılması, sadece Oda kaynaklarının daralması anlamına gelmemektedir. Mesleki denetim, Oda'nın kentsel mekân üretim sürecinin "organik" bir parçası olmasını sağlayan önemli bir mekanizmadır.[7] Bu mekanizmanın tehdit altında oluşu, Oda ile üye arasındaki ilişkiyi de kesme girişimi niteliği taşımakta, buna karşılık geçtiğimiz 6-7 aylık dönem, her türlü olumsuzluğa rağmen mimarların Odaları ile dayanışma eğilimi içinde olduğunu göstermektedir. Bir bakıma, Odayı politik açıdan zayıflatma girişimi, üye tabanını politize etmiş görünmektedir. İçinde bulunduğumuz dönemin, Mimarlar Odası Ankara Şubesi açısından potansiyellerinden biri de budur. Gerek tarihsel mirası, gerekse üyelerinin taşıyıcısı olduğu örgütsel bilinç, Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin, toplumsal adaletin kentsel üretiminin bir parçası olması gereğini hatırlatmaktadır. Dahası, bugün bu mücadele, Mimarlar Odası örgütlülüğü için aynı zamanda var kalma mücadelesi anlamı taşımaktadır.

DİPNOTLAR

1.) Bu yazıda daha önce yayınlanmış olan şu çalışmalarımdan faydalandım: B. Batuman, "Politik Fail ve Politik Bağlam Olarak Mimarlar Odası", Dosya 25, Haziran 2011, s. 7-14 ve B. Batuman, "City Profile: Ankara", Cities, http://dx.doi.org/10.1016/j.cities.2012.05.016.

2.) Yakın tarihli bir çalışma için bkz., D. Özdemir, "The Role of the Public Sector in the Provision of Housing Supply in Turkey, 1950–2009", International Journal of Urban and Regional Research, cilt 35, sayı 6, Kasım 2011, s. 1099-1117.

3.) Bu konuda daha detaylı bir tartışmayı henüz yayınlanmamış olan şu çalışmada yaptım: B. Batuman, "Minarets without Mosques: Limits to Urban Politics of Neoliberal Islamism", Urban Studies (yayın aşamasında).

4.) Kampanya konusunda detaylı bir tartışma için bkz. B. Batuman ve T. K. Candan, "Kentsel Politikada Yeni Biçim Arayışları: 2009 Yerel Seçimleri ve Ankara'da 'Belediye Yönetimlerinde Saltanata Son' Kampanyası", Praksis 24, 2010/3, s. 57-75.

5.) 2011 seçimlerine gidilirken ülkenin politik görünümü için bkz. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, "12 Haziran Genel Seçimlerine Giderken...", Bülten 90, Haziran 2011, s. 41-44

6.) AKP'nin 2011 sonrası yoğunlaşan bölgesel yayılma eğiliminin ekonomi politiği için şu çalışmaya bakılabilir: M. N. Gültekin, "Geç Kolonyal Hevesler, Yeni Emperyal Tezahürler", Birikim 278-279, Haziran-Temmuz 2012, s. 66-72.

7.) Detaylı bir tartışma için bkz. B. Batuman, "Organic Intellectuals of Urban Politics? Turkish Urban Professionals as Political Agents in 1960-1980", Urban Studies, cilt 45, sayı 9, Ağustos 2008, s. 1925-1946.

Mimarlar, Örgütsel İletişim ve Süreli Yayınlar

Arif **Şentek**

Bütün benzeri örgütlerde olduğu gibi Mimarlar Odasında da üyeler ve kamuoyu ile iletişimi sürekli ve etkili bir konumda yürütmek her zaman önemli bir hedef olmuştur. Öte yandan bu amaçla yayınlanan dergi ve bültenler, kalıcı olma özellikleri ile Oda çalışmalarını belgeleyen önemli bir birikimi ortaya koymaktadır.

Bir anlamda Oda yayınları, özellikle süreli yayınlar, yönetimlerin aynası durumundadır. Yayınlara bakarak güncel Oda çalışmalarını değerlendirmek, hatta geçmişe doğru giderek dergi ve bülten arşivleri üzerinden Oda'nın ve mesleğin serüvenini okumak, belirli kırılma noktalarını görmek mümkündür.[1]

"... Oda yayınları, özellikle süreli yayınlar, yönetimlerin aynası durumundadır."

Mesleki Dergilerde 100 Yılı Aşkın Bir Geçmiş

Türkiye'de mimarlık dergileri, mimarlığın "meslekleşmesi"[2] yani kendi tanımları içinde bağımsız bir meslek olarak ortaya çıkışı ile birlikte başlayan meslek örgütlenmelerine paralel bir gelişim göstermiştir. Bu konuda yüzyıllık bir geçmişten söz edebiliriz. 1908'de 2. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte Osmanlı Mühendis ve Mimarlar Cemiyetinin kuruluşu sürecin başlangıcı olmuştur. O tarihte mühendis ve mimar sayısının henüz birkaç yüz dolayında olmasına karşın cemiyetin bir dergi yayınını da sürdürmesi dikkat çekicidir.[3]

Çetin Ünalın'ın geçen yıl yayınlanan bir çalışması ülkemizde meslekleşme sürecinin ilk yıllarına ilişkin daha ayrıntılı belgeleri gün ışığına çıkarmıştır. Ünalın'ın çalışması, Cumhuriyet öncesi dönemde Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyetinin dışında, özellikle İstanbul'da başka mesleki örgütlenmelerin var olduğunu ve bu örgütlenmelere paralel dergi yayınlarının bulunduğunu göstermektedir.[4]

Cumhuriyet döneminde mimarların örgütlenme girişimleri, 1927'de Türk Mimarlar Cemiyetinin kuruluşuyla başlamıştır.[5] Bu yıllarda Zeki Sayar'ın bağımsız yayınladığı uzun ömürlü Arkitekt dergisinin dışında örgüt adına bir yayın etkinliği göze çarpmamaktadır. Arkitekt ile birlikte 1940'larda bir grup mimar tarafından bir süre yayınlanan Yapı dergisi, meslek örgütlenmesini yürütenler için sınırlı da olsa bir iletişim olanağı vermekteydi. Bu dönemde örgütlenmenin gündemindeki konular için fazla sıkça olmasa da genel medyadan, günlük gazete ve dergilerden yararlanıldığını görüyoruz.

Oda Öncesi Meslek Örgütlenmesi ve Süreli Yayınlar

1940'lar, savaş koşullarına karşın düşünce hayatımızda hareketli bir dönem olmuştur. Özellikle savaş sonrası yıllarda, genel olarak örgütlenme ve yayın ortamında dikkati çeken göreli bir yükselme söz konusudur. Mimarlar da bu gelişmelerin içinde yer almışlardır. 27 Mart 1949 günü Ankara'da proje hizmetlerinin yabancı mimarlara verilmesine karşı yapılan yürüyüş, mimarların meslek tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır.

1963'ten günümüze yayını sürdürülen Oda "organı" Mimarlık dergisinin başlangıcı da 1940'lı yıllara dayanmaktadır diyebiliriz. 1927'de başlatılan örgütlenmenin devamı olan Türk Yüksek Mimarlar Birliği tarafından ilk sayısı 1944 yılında yayınlanan Mimarlık dergisi belirli aksamalarla da olsa yayınını 1953 yılına kadar sürdürmüştür. Başlangıçta iki ayda bir yayınlanması düşünülen Mimarlık, bazı yıllarda ancak 2 veya 4 sayı çıkarılmıştır. Mimarlık dergisinin pek üzerinde durulmayan bu ilk 9 yıllık yaşamından bugüne kalan 35 sayılık arşiv, dönemi araştıracaklar için önemli bir kaynaktır.

Mimarların 1927'den başlayarak dernek statüsünde sürdürdükleri mesleki örgütlenmede, yasal konumlarının pekiştirilmesi ve bu doğrultuda bir meslek odasının kurulması gündemlerinin başlıca maddesi olmuştur. Mimarlar bu hedeflerine DP iktidarı döneminde, 1954'de TMMOB yasasının çıkarılmasıyla varabilmişlerdir. Aynı yıl kurulan Mimarlar Odası, yayın etkinliğini TMMOB bünyesinde 1957'den itibaren ayda iki kez yayınlanan Mühendis-Mimar gazetesi ile sürdürmeye başlamıştır.

Gazetenin adı 1960'da çıkan 120. sayısından itibaren Teknik Haber olarak değiştirilmiş ve 1962 yılında yayınlanan 208. sayısı ile yayın hayatı son bulmuştur. Gazetenin değişik sayılarında Mimarlar Odasından yapılan duyurular, Oda'nın kamuoyuna yönelik açıklamaları ve Şevki Vanlı, Orhan Alsaç, Cihat Burak gibi Oda yöneticilerinin yazıları yer almaktadır.

Mimarlar Odası ve Süreli Yayınlar

Mimarlar Odası 1963 yılında kendi "yayın organı" aylık Mimarlık dergisini yayınlamaya başlamıştır. İstanbul'da çıkarılan ve mimarların tamamına iletilen tek süreli yayın olan Mimarlık'ta örgütlenmeye ve mesleğin uygulanmasına ilişkin güncel haber ve yorumlarla birlikte daha geniş olarak mimarlıkla ilgili akademik / kuramsal yazılara ve yarışma projeleri ile mimari tasarım çalışmalarına yer verilmekteydi. Bu anlamda ikili bir yapısı olan dergide genellikle Oda kaynaklı haber ve yorumların bir biçimde dergi içinde ayrı bir bölümde, renkli sayfalarda verilmesi dikkat çekicidir.

1970'lerin başlarında üyelerle daha yoğun iletişim sağlayacak bir yayın politikası tartışılırken "bu renkli sayfaları ayrı bir bülten olarak yayınlayalım" denildiğinde, derginin emektarlarından Demirtaş Ceyhun ve Selçuk Batur'un, Mimarlık'ta bu ikili yapıyı sürdürmenin yararlı olacağını, farklı iki bölümün birbirini okuttuğunu savunduklarını hatırlıyorum. O tarihlerde yurt dışında yayınlanan çoğu mimarlık dergisinde izlenen bu yaklaşım belirli ölçüde bugün de Mimarlık'ta korunmaktadır ve haklı yanları vardır. Sanırım önemli olan, hızlı, etkin ve güncel bir iletişimin sağlanmasıdır. Aylık yayın süresi hızlı bir iletişim için yetersiz kalabiliyor ve ek olarak çoğu kez kuramsal / akademik yazılardan kaynaklanan gecikmeler nedeniyle 'renkli' sayfalardaki haber ve yorumların güncelliği kalmayabiliyordu.

1971 yılında Oda politikalarının daha etkin bir eylemlilik düzeyine gelmesi ve Oda merkezinin Ankara'da ağırlık kazanmasıyla birlikte Mimarlık'a ek olarak Ankara'da Mimarlar Odası Haberler Bülteni yayınlanmaya başladı. Yavuz Önen'in genel sekreterliğinde başlayan bülten yayını, daha sonra Güven Birkan'ın genel sekreterlik döneminde gazeteye doğru biçim değiştirerek sürdürüldü. 1973 yılında Mimarlık dergisi Ankara'ya taşınmıştı ve dergi "örgüt organı" olma yanı ağır basmakla birlikte ikili özelliğini koruyordu. Ancak 1971'den başlayarak dergide Oda kaynaklı haber ve yorumlar daha geniş veriliyordu. Hatta bazı yıllar Merkez ve Şubelerin Çalışma Raporları bütünüyle dergide yayınlanarak üyelere iletiliyordu.

1976 yılına gelindiğinde Oda yayın politikasında radikal diyebileceğimiz bir değişikliğe gidildi. O tarihe kadar

aylık çıkmakta olan Mimarlık dergisinin daha seyrek bir periyotta, ancak daha hacimli yayınlanması ve 15 günlük Mimarlık Haberler gazetesinin çıkarılması kararı alındı. Bir anlamda derginin 'ikili' özelliğine son verilmiş, Oda'nın sürekli yayını 'dergi' ve 'gazete' olarak iki farklı ortama aktarılmıştı. Mimarlık Haberler'in yayını 1980 yılına kadar aksamadan sürdürüldü. Bu yıllarda Oda'nın ve mimarların TMMOB tarafından yayınlanan Birlik Haberler gazetesine de destek verdiğini belirtelim.

1980 Sonrası Gelişmeler

12 Eylül 1980 darbesi bütün ülkede olduğu gibi Mimarlar Odasında da baskı ve sıkıyönetimin yıkıcı etkilerini duyurduğu bir dönüm noktası oldu. Darbenin ardından Oda etkinlikleri neredeyse durmuştur ve Mimarlık Haberler gazetesi seyrek aralıklarla üç sayı daha yayınlanır ve 1981 yılı başında çıkan son 123. sayısı ile yayın kesilir. 1980'li, 1990'lı yıllar Mimarlar Odası'nda belirgin bir değişimin yaşandığı bir dönemdir. Merkezi yapının zayıfladığı ve yerel güçlenmelerin belirleyici olmaya başladığı bu dönem ayrıca değerlendirilmelidir. Böyle bir değerlendirme bugüne de ışık tutacaktır.

1980 sonrası parasal olanakların kısıtlılığı nedeniyle Mimarlık dergisinin boyut ve sayfa sayısı olarak küçüldüğünü ama dergide mimarlık kültüründeki güncel gelişmelerin yakından izlendiğini görüyoruz. Örneğin o günlerin Batı mimarlığındaki postmodernizm tartışmalarını Mimarlık'ta bulabiliyorsunuz. Ancak Oda içinde 'örgütsel organ' niteliği ağır basan merkezi bir yayın için bu dönemde bazı ciddi girişimler olduysa da bu nitelikte güçlü ve sürekli bir yayının varlığından pek söz edilemez. Mimarlık Haberler Bülteni adı ile başlatılan yayının 1992 yılına kadar 15 sayı çıkarıldığını, 1992-1994 döneminde düzenli olarak 24 sayı daha yayınlandığını görüyoruz.[6]

1990'lar Mimarlar Odasında etkinliğin Şubelere, hatta temsilciliklere kaydığı bir süreçtir. Bu süreçte ilk kez Şube dergileri yayınlanmaya başlamış ve süreklilik kazanmıştır. Dönemin şube dergilerini bugün arşivlerden izlemek mümkün ama örneğin Oda merkezindeki kütüphanede şubelerin bugüne kadar yayınladığı bültenlerin tamamını bir arada bulmak kolay değil. Bu genellikle bültenlerin değişik formatlarda, düzensiz olarak yayınlanmış olmasından kaynaklanmaktadır.

Günümüzde Mimarlar Odası Süreli Yayınları

Bugüne geldiğimizde Oda genelinde zengin bir yayın ortamını görüyoruz. Hemen hemen her şubede profesyonelce yayınlanan bir dergi var. Merkez'deki Mimarlık 1963'te başladığı yayın yaşamını bugün nitelikli

bir içerikle sürdürüyor. Ama burada yayınların "ikili" özelliği konusuna yeniden dönmemizde yarar var. Genellikle bu dergiler doğrudan örgütlenmeye yönelik bir iletişim ortamı olmaktan çok mimarlık kültürünü geliştirmeyi hedeflemiş durumdalar. Hatta bazen "prestij dergisi" diye adlandırılabiliyorlar.

Gündemimizdeki konularda Oda politikalarını oluşturma, ayrıntılı görüş geliştirme, iletişimde karşılıklı etkileşimi sağlama ve kamuoyuna ayrıntılı görüşler iletme konusunda bugün Oda genelindeki yayınlar ne düzeyde yararlı oluyor? Oda olanakları ile sağlanan yayın ortamlarını bu yönde tam olarak kullanabiliyor muyuz? Sadece Mimarlar Odasında değil daha genelde de çoğu durumda duyuru, bildiri ve basın açıklamalarıyla yetinildiğini, çoğu kez neredeyse kalıplaşmış bir söylemin kullanıldığını görüyoruz. Bu durum örgütlerin zenginleştirilmiş bir tartışma ortamında kendini yenileyerek geliştirmesinin önündeki başlıca engellerden biri. Bu bilerek yapılmış bir tercih mi yoksa çaresizlik mi, ayrıca tartışmaya değer.

Örneğin Mimarlar Odasının bir önceki genel kurulundan son genel kurula aktarılan ama orada da görüşülemeyerek bir sonraki genel kurula bırakılan 4 önemli konuda karar taslakları var elimizde. "Haksız rekabet", "mimarlık politikaları", "yeniden örgütlenme" ve "mali yapılanma" başlıklarıyla özetlenen bu konularda Oda yayınlarında herhangi bir çalışmaya rastlayabiliyor musunuz? Mimarlık'ın yayın politikası buna uygun değil. İki ay ara ile çok sınırlı hacimde çıkan Mimarlık Haberler Bülteni'ninde de böyle bir ortam yok. Sonunda, örgüt içinde yaygın bir tartışma ortamında değil Oda Merkezi ve Şubeler arasında oluşturulan komisyonlarda görüş geliştirilmeye çalışıyor ve sonuç alınamıyor.

"Ben Ne Diyorum Tamburam Ne Çalıyor"

Farsçadan bize geçen bir deyim var: "Ben ne diyorum tamburam ne çalıyor". Oda yayınlarına baktığımda çoğu kez bu deyim geliyor aklıma. "Prestij" yayınlarına önem veriliyor ama örgütlenmenin kendi can alıcı sorunları komisyonlara havale ediliyor, bir iki günlük genel kurulların tartışmalı ortamlarına bırakılıyor.

Meslek ortamımızda günümüzün belirgin sorunlarına bakalım; örneğin "kentsel yenileme", "TOKİ uygulamaları", "küreselleşmenin getirdikleri", "eğitimin durumu", "örgüt dışında kalan binlerce mimar", "Anayasa değişiklikleri"…Bu konuları irdeleyen, tartışan yazılar ne kadar yer alabiliyor Oda yayınlarında?

Herhangi bir konuda kitlesel görüş geliştirme, çok doğru şeyler düşünmüş olsanız da bir kere yazmakla veya söylemekle olmuyor. Görüşlerin olabildiğince işlenerek, güncel gelişmeler karşısında yeniden yorumlanarak tekrar tekrar ele alınması gerekiyor. Bu açıdan iyi bir örnek uluslararası mesleki ortamlarda üretilen "belgeler". UIA veya ACE tarafından yayınlanan belgeleri Türkçeye çevirerek yayınlamak, bunların anlaşılmasına, kavranmasına, içselleştirilmesine yetmiyor. Örneğin "ACE Meslek Etiği" belgesinde yazılanları dikkate alarak kendi meslek pratiğimizdeki sorunları, diyelim "haksız rekabet" konusunu irdelemek çok yararlı olacaktır. Aynı şekilde, mimarlık bürolarının ortaklık koşullarını tartışırken neden UIA'nın "Mesleğin Uygulanış Biçimleri Kılavuz Belgesi"nde yazılanları dikkate almıyoruz?

Neresinden bakarsanız bakın Oda çevresinde güncel gazete kıvamında ve üyelerin karşılıklı etkileşimine açık bir yayın ortamının eksikliği söz konusu. Bu teknik bir sorun mudur? Günümüzde, hele elektronik olanakları, internet vb "sosyal medya"yı düşündüğünüzde işin teknik tarafı bir şekilde çözülebiliyor. Önemli olan içeriğin sağlıklı oluşturulması. Güncelliği ve okunurluğu sağlama, ciddi bir çaba ve emeği gerektiriyor. Eğer gerçekten günceli kavrayamazsanız ve yerinde yorumlar, öneriler getiremezseniz, gelişkin tekniklerin size verebileceği bir şey yok. İçerik boşluğu karşısında teknik olanaklar çaresiz kalacaktır.

Ankara Şubesi Süreli Yayın Etkinliği

Bu yazıda geçmiş süreci de özetleyerek günümüzde Mimarlar Odası genel örgütlülüğü içinde ihtiyaç duyulan yayın işlevlerini tartışmağa çalıştık. Mimarlar Odası Ankara Şubesi yayın çalışmalarının yukarıda tartıştığımız konular açısından olumlu bir örnek oluşturduğunu görüyoruz. Farklı yayın işlevlerinin farklı formatlarda yürütülmesi başarılı bir tercih olmuştur.

- Her sayısı meslek gündemindeki belirli bir konu üzerinde yoğunlaşan akademik / kuramsal yazılardan oluşan DOSYA'nın ilk sayısı 2006'da çıkmış. Şimdiden, ilgilenenlerin başvuru kaynağı olan 28 sayılık zengin içerikli bir DOSYA arşivi var elimizde.

- Oda ve Şube gündemindeki güncel konuların işlendiği, Şube etkinliklerinin aktarıldığı BÜLTEN'in ilk sayısı 2002 yılının Mayıs ayında çıkmıştı. Aradan geçen 10 yılda, hacim ve sürekliliği korunarak bugün 100. sayıya ulaşılmıştır.

- Kentlilere yönelik SOBE ile Oda çalışmalarında bir ilk başlatılmıştır. SOBE Ankara'da kendine geniş bir okur kitlesi bulmuştur.

- İnternet üzerinden yayınlanan e-BÜLTEN üyelere kolaylıkla ulaştırılmaktadır. Şube etkinliklikleri ayrıca cep telefonları üzerinden üyelere hızlı bir biçimde duyurulmaktadır. Bu arada, Şube Yönetim Kurulunun haftalık çalışma programının her hafta başı üyelere

e-posta yoluyla duyurulması yeni ve yararlı bir uygulamadır.

- Şubenin genel medyadaki televizyon, radyo ve gazete yayınlarından olanaklar ölçüsünde yararlandığını izleyebiliyoruz.

Kuşkusuz yayınların daha etkin olması doğrultusunda eleştiriler yapılabilir, yeni öneriler geliştirilebilir. Önemli olan doğru bir yapılaşmanın kurulmasıdır ve Ankara'da bu başarılmış, başarılı örnekleri ile süreklilik kazanmış bir yayın ortamı gerçekleştirilmiştir.

Ankara Şubesi BÜLTEN'inin bugün 100. sayıya ulaşması önemli bir aşamadır. Şube yayın çalışmalarına ve BÜLTEN'e emek veren bütün arkadaşlarımızı kutluyorum, görevi sürdürenlere başarılar diliyorum.

DİPNOTLAR

1.) Böyle bir "okuma" konusunda son yıllarda yapılmış şu iki tez çalışmasını örnek verebilirim:

Mehmet Şener, Yapı Dergisi (1941-1943): 2. Dünya Savaşı Türkiye'sinde Mimarlık Pratiği ve İdeolojisi Üzerine Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, 2006 (İngilizce) (YÖK Ulusal Tez Arşivi No: 204718)

Sabiha Göloğlu, Mimarlık Dergisinin Analizi: 1980'lerde Türkiye'de Mimarlık Üzerine Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, 2011 (İngilizce) (YÖK Ulusal Tez Arşivi No:300765)

2.) Tarihsel süreç içinde "meslekleşme" olgusu için bakınız: Gülsüm Baydar, Osmanlı – Türk Mimarlarında Meslekleşme, Mimarlar Odası yayını, 2012

3.) Ayrıntılı bilgi için bakınız: Cüneyd Okay, Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti, Mimarlar Odası Ankara Şubesi yayını, 2008

4.) Çetin Ünalın, 2. "Meşrutiyet Döneminde Mimar ve Mühendislerin Kurduğu Dört Dernek ve Yayınladıkları Fransızca Üç Dergi", Mimarlık, sayı:358, Mart-Nisan 2011

5.) Ayrıntılı bilgi için bakınız: Çetin Ünalın, Cumhuriyet Mimarlığının Kuruluşu ve Kurumlaşması Sürecinde Türk Mimarlar Cemiyeti'nden Mimarlar Derneği 1927'ye, Mimarlar Derneği 1927 yayını, 2002

6.) Mimarlar Odası 34. Dönem Çalışma Raporu, Ankara, 1994, s. 25

Kesintisiz Gönüllülük "Çocuk ve Mimarlık"

Tezcan **Karakuş Candan**

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık çalışmaları 2002 yılında çalışmalarına başladı ve bültenin yüzüncü sayısında, bültenin sürekliliğinin 10. yılında Çocuk ve Mimarlık projesi de 10. yaşına bastı. Bir çocuğun 10 yaşına basması gibidir, çocuk ve mimarlık çalışmaları… Emeklemeyi, yürümeyi, koşmayı, konuşmayı, derdini anlatmayı, zamanı, mekânı, çevresini ve yaşamı kavrayan öğrenen bir çocuk… 10.yılda bütün bu sürecin değerlendirildiği Çocuk ve Mimarlık belgeseli, bu kesintisiz projeyi, umutla ve sevgiyle büyütülen bu çocuğu, kendi sarsılmaz eksenine oturttu.

"*7 milyar insan yaşıyor dünyamızda...*
7 milyar insan suya, gıdaya, barınağa, enerjiye ihtiyaç duyuyor.
Nüfus artarken doğal kaynaklar da hızla azalıyor...
Dünya ısınıyor ...İklim değişiyor...
Temiz su kaynakları giderek yok oluyor, asit yağmurları damlıyor toprağa.
Denizlerde ve karalarda yaşam çeşitliliği hızla azalıyor.
Savaşlar ve göçler insanları dört bir yana savuruyor...
Sınırsız tüketim arzusu insanlığın harcını çürütüyor...
Yerkürenin kalbi gittikçe zayıflıyor..."[1]

Yerkürenin kalbinin zayıfladığı bir süreçte, 2002'de Berlin' de toplanan UIA kongresi "Kaynak Olarak Mimarlık" temasıyla insanlığın karşı karşıya kaldığı bu sorunlara, "Küresel Düşün Yerel Hareket Et" söylemiyle mimarları sorumluluk almaya çağırıyordu.

Gelecek kuşakların kente ve mimarlığa karşı duyarlılığının paylaşılması, mimarlık ve kent kültürünün çocuk kültürü ile buluşması hedefiyle başlayan Çocuk ve Mimarlık çalışmalarının 2002 yılında başlıyor olması hiç de tesadüfi değildi.

Yeni bin yılın başında, başlayan bu proje, kendisinden önceki on yıllık süreçte mimarlık ve kent ortamının başına buyruk yöneticilerin elinde tahribatına karşı geleceği arayan ve kendi geleceğine sahip çıkan bir yaklaşımın ürünü olarak ete kemiğe büründü. Kendi kaynağına dönerek, geleceği arayan bir projenin adı oldu Çocuk ve Mimarlık...

Eğitim sürecinde, üç dörtlük bir sistemin çocukların yaşamına nokta koymaya çalıştığı bir süreçte, kaynağını çocukların heyecanından alan bu çalışma; 10 yıldır kesintisiz bir şekilde, başladığı günden bugüne üstüne koyarak çoğalan ve gelişen bir kolektif sürecin, aynı zamanda alternatifin de adı oldu. 10 yılda bu çalışma içerisinde yer alan mimarlara, mimarlık öğrencilerine, eğitimcilere, uzmanlara, kurumlara çok şey öğretti. Hepimiz çok şey öğrendik paylaşırken...

Okullarda sınıflara girdiğimiz anda, size yüreklerini açan çocukların, okul öncesinden ilköğretime, mesleğe adımların ete kemiğe bürünüp karara döndüğü dönem olan ortaöğretime kadar çevresine kentine, yaşadığı mekâna karşı duyarlılıklarının arttırılması, onların katılımıyla yaşama mimarlığa ve kente yeniden bakmak, onların gözüyle, onların hisleriyle, tasarımların içerisinde dolaşmak, hepimizi geliştirdi.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi bu gelişimi ve deneyimi, Türkiye'ye ve oradan da UIA çalışmalarıyla birlikte, dünyaya yayan odak mekânı oldu bu on yıllık süreçte. Ulusal ve uluslararası buluşmalarıyla, Çocuk ve Mimarlık çalışmalarındaki deneyimlerini diğer illere ve ülkelere taşıdı... Onların deneyimleriyle çok kültürlülüğü, içerisinde barındıran, her alanda çocuklarla buluşmayı önemseyen,

3- 6 yaş ve 7-12 yaş çocuklarına yönelik, çizgi filmleriyle, kısa filmleriyle kitaplarıyla tiyatro senaryolarıyla çocuğu temas ettiği her alan dair üretimler içerisinde bulundu. Tüm bu emekler birikti, uzmanlar ve eğitimciler açısından kaynak oluşturacak bir doygunluğa ulaşırken, gelişen süreç göstermiştir ki, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Eğitim sürecinin içerisinde, kendi deneyimleri ile var olarak başka bir yaşamın ve mimarlığın olabileceğinin potansiyellerini açığa çıkarttı.

Bugün, 10 yıllık süreçte 400 okul, 64 okul dışı buluşmayla, 20.200 çocuğa dokunduk...

Bu çocuklar büyüyor...

Çocuk ve Mimarlık Projesi yeni dönemde, okul öncesinde, ilköğretimde, orta öğretimde okullarda yeniden çocuklarla buluşmaya hazırlanıyor, okullar Ankara Valiliği'nin desteğiyle kapılarını bize bu dönemde de açacak.

Öyleyse hepimize çocuklarımızın geleceği, mimarlık kültürünün yaygınlaşması, yaşanabilir kentlerin geleceğin büyüklerinin ellerinde şekillenmesi için sorumluluk almak düşüyor.

"*Bugün, ya yıkıma sürüklenen dünyanın ellerimizden kayıp gitmesini seyredeceğiz,*
ya da geleceğin harcını hep birlikte yeniden karacağız...
Ya tekrar kaynağımıza döneceğiz, ya da kuruyup yok olacağız...
Yeniden öğrenmeye, yeniden kurmaya, hep birlikte güzel bir dünya için adım atmaya var mısınız?
Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, sizi bu gönüllü çabaya davet ediyor...
Ruhları geleceğin evinde yaşayan çocuklar için..."[2]

DİPNOTLAR

1.) Çocuk ve Mimarlık belgeseli metninden, 2012.

2.) a.g.e

Belleğimizde Ne Kaldı?

Y. Yeşim **Uysal**

Son dönemlerde, Ankara'da kiminle kent üzerine kısa bir sohbete dalsanız, sohbetin sonu Ankara ile ilgili sorunlar ve bu sorunların çözümsüzlüğüne gelip dayanıyor. Pek çok kişi Ankara'nın yaşam zorluklarından, gündelik hayatta karşımıza çıkan mekânsal ve kentsel sorunlarından şikayetçi. "Yeni, güzel binalar" inşa edilse de kentte ulaşım, temizlik, güvenlik gibi sorunlar hep baki. Artık hepimiz bize sorulmadan inşa edilen yollara, alt geçitlere, dev iş merkezlerine, alışık olmadığımız alışveriş merkezlerine, TOKİ sitelerine, hafızamızda yer almayan bitki türlerinden oluşan refüj üstü peyzaj düzenlemelerine, efe kıyafeti giydirilmiş Ankara kedilerine bakıp, bu hayatın içinde bir yerlerde kendimizi konumlandırmaya çalışıyoruz. Kentin *yeni* değerleri arasında kaybolup gitme olasılığımız çok fazla. Hangi sosyal tabakaya ait olursak, olalım, kendi *sınır*larımız ve *diğerleri* arasında bir *yabancılaşma* hissi içindeyiz. Peki bu yabancılaşmanın arka planında ne yer alıyor?

En önemli sorun şüphesiz artık kenti, içinde yaşayan bireyler olarak algılayamıyor oluşumuz. Kente yönelik alınan kararlara kapalı kapılar ardında karar veriliyor. Müdahil olamadığımız zaman ister istemez bir *izleyici* rolüne bürünüveriyoruz. Yaşadığımız kente yönelik kararlar zaten birileri tarafından alınıyor ve hayata geçiriliyor, bizlerin *birey* olarak söz söylemesi, beklentilerimizi kenti yönetenlerin programına sokmak oldukça zor bir uğraş. Sokağınızdaki çöplerden şikayetçisiniz, ya da kaldırımlarınız bozuk, ancak belediye bu duruma el atmak isterse bu sorun gündemimize geliyor. O vakit kaldırımların "güzel" olup olmadığına dair yorumlarda bulunuyoruz. Yıllar boyunca büyüyen bürokrasi ve kurallar silsilesi hepimizi yaşadığımız mekânlardan soğutmuş (*yabancılaştırmış),* sorunu çözmeye çalışmanın bir işe yaramayacağını düşünüyoruz ve *izleyici* olmayı tercih ediyoruz. Kentte yaşanan sosyal ayrışma ister istemez kapanıp kaldığımız güvenlikli siteler, yalnızca arabası olanların gidebileceği alışveriş merkezleri, özel okullar, özel hastaneler ve bir dizi "steril mekân"dan dışarıya bakınca anlaşılıyor. Çünkü eğer maddi durumunuz iyiyse güvenlikli bir sitede oturmalı, toplu taşımla ulaşılamayan bir alışveriş merkezinden alışveriş yapmalı, özel hastanelerde tedavi olmalı, çocuğunuzu koleje yollamalısınız. Yok durumunuz bunlara yetmiyorsa, bir gün piyasadaki en büyük plazma televizyonu alabilme umuduyla hoşunuza gitmeyen, içine sığamadığınız bir evde oturmalı, çocuğunuzu mahalle okuluna yollamalı, hastanelerde sıra beklemeli, toplu taşımla ulaşılan alışveriş merkezlerinde aile boyu çalışmaktan arta kalan vaktinizi öldürmelisiniz. Kent içinde birlikte vakit geçireceğimiz (para verip, yemek yiyeceğimiz değil) sosyal mekânlar o kadar "hiç yok" ki, artık diğerleri bizim için yalnızca *görüntü* halini alabiliyor. Arabanız varsa, nasılsa kırmızı ışıkta beklerken, yürüyen insanlara rastlayacaksınız ve şöyle bir göz atacaksınız, uzaktan *izleyeceksiniz.* Otobüse binmişseniz, otobüs şoförü ve yolcular arasındaki münakaşaya tanık olup, arabasında sizinle birlikte trafikte sıkışıp kalmış, iyi giyimli birini kısa bir süre de olsa *izleyeceksiniz.* Dahası ulaşım için kullandığımız araçlar yalnızca bizi bir yerden diğerine götürmüyor, aynı zamanda bizi kentin içinden çıkartarak yani fiziksel mekânın içinden kopartarak dışarıya atıyor, *izleyici* durumuna sokuyor. Deneyimleyemediğimiz mekânlar bizim için hızlıca akıveren *görüntü*lere (*imgelere*) dönüşüyor. Biz kentte yaşayanlar, kentte oluşturulan yeni sosyal ağların içine kendimizi oturtamamakla, ekonomik ağların kente yayılmasında kendi payımıza düşenle idare etme arasında gidip, geliyor ve yaşadığımız hayattan tatmin olamıyoruz.

Peki Ankara her zaman böyle miydi? "Eski"den nasıldı?

"***Eski*** Ankara" Nostaljisi ve Bugün

Yıllar önce bir radyo programında Ankara kentinin fiziksel sorunları ve Ulus Tarihi Kent Merkezinin dönüşümünü tartışırken, spiker bir anda bana dönüp, "Nerde o eski fötr şapkalı, kibar beyefendiler?" diye sordu. Doğrusu bu beyefendilerin nereye gittiği konusunda bir fikrim yoktu ve hâlâ yok. Dahası, bu beyefendiler benim hayal ettiğim Ankara'da, *diğer*lerinden ayrı bir yere de oturmuyor. Spiker gerçekte bu soruyu sorarak, bir "eski Ankara" *nostalji*si yaratıyor. Yarattığı bu *nostalji*de, benim gibi günümüze ait karakterlerden birinin yer alamayacağı gibi, (her ne kadar Türkçe'yi kuralları çerçevesinde, doğru ses tonlaması ile kullanıyor olsa da) kendisi gibi bir karakterin de yer alması oldukça güç. Belki de hepimizin sık sık içine düştüğü hata geçmişi tartışırken, bugünle bağlarını koparmak. Geçmişle bugünün bağını kopardığımız zaman, geçmişle aramıza mesafe koyuyor ve yeniden kendimizi *izleyici* olarak konumlandırıyoruz. Eğer *izleyici*yseniz, geçmişi bugüne taşıyamaz, ya geçmişin nostaljisini yüceltirsiniz, ya da geçmişi yerersiniz. Bugün Ankara ile kurduğumuz ilişki de biraz öyle değil mi?

Mimarlar Odası Ankara Şubesi yaklaşık 10 yıl önce bir proje başlatmıştı: Bina Kimlikleri ve Envanteri projesi. Bu proje ile Ankara'daki (ve çevresindeki) Cumhuriyet dönemi yapılarının belgelenmesi ve bu belgeliğin *herkes*in anlayacağı bir dille ve çeşitli araçlarla yine *herkes*e aktarılması hedeflenmişti. Bina Kimlikleri ve Envanteri projesi bir ilki başlattı ve yalnızca Ankara'da değil, tüm ülkede artan bir ivme ile Cumhuriyet dönemi mimarlık ürünlerine gözleri çevirdi. Aynı şekilde Şube

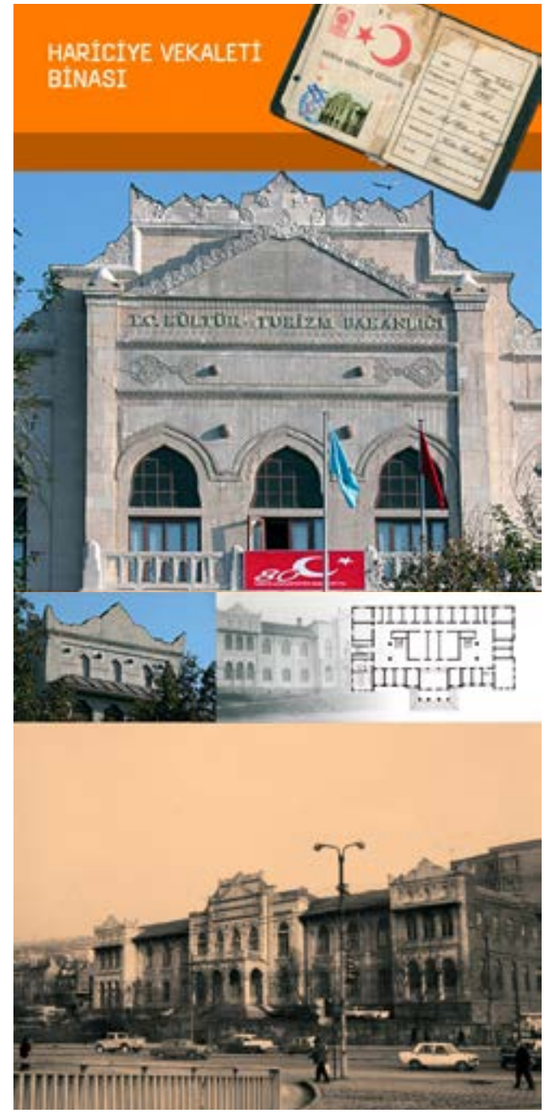

kent çalışmalarını örgütlerken, özellikle tehdit altındaki 20. yüzyıl mirasının korunması konusunda *kolektif* çalışma ağları oluşturdu. Bu ağlar içinde yer alan kurumlara, kuruluşlara, sivil toplum örgütlerine, bireylere öncelikle bu yapıların ya da alanların neden korunması gerektiğine dair çerçeve ile koruma programlarını sundu. Ve gerçekten aradan geçen 10 yıl şunu gösterdi ki, bu süreç içinde kültürel miras konusunda duyarlılık oldukça arttı. Artık Ankara'da pek çok sivil toplum örgütü, vakıf, siyasal örgütlenme ve hatta siyasi parti Ankara üzerine söyleşiler, paneller, konferanslar düzenliyor, kataloglar, kitaplar basıyor, Ankara ve binalarının maketlerini yapıyor, Ankara kentindeki güncel gelişmeleri takip ediyor. Şüphesiz bu konuda Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin itkisi ve *kolektif bilinci* örgütlemedeki başarısının büyük katkısı var. Ancak benim esas değinmek ve tartışmak istediğim konu şu ki: bu itkinin başlattığı Ankara belleği oluşturma girişimi, bir süre sonra kendiliğinden yeni bir "*Ankara kültürü*" doğurdu.

Nedir bu *Ankara kültürü*?

Gerçekte yeni *Ankara kültürü* diye isimlendirdiğim durum, tam da yukarıda değindiğim spikerin bakış açısını yansıtıyor. Bu durum kenti nasıl algıladığımız, kent

belleğini nasıl oluşturduğumuzla, yani kültürel miras ve koruma kavramlarını algılamamızla doğrudan ilintili. Bugünden memnun olmayıp, geçmişe özlem duyma ve bunun sonunca fazlaca idealize edilen, günümüzle bağlarını koparmış bir geçmişe bakarak, kenti bir *nostalji* dizgesi olarak algılama durumu.

Dikkat ettiniz mi; son dönemlerde Ankara üzerine pek çok STK'nın, vakfın, siyasi partinin sosyal grupların düzenlediği panellerde, söyleşilerde, konferanslarda Ankara anıları anlatılıyor, "fötr şapkalı kibar beyefendilerin" Ankara sokaklarındaki fotoğrafları gösteriliyor ve hep birlikte eskiden Ankara'nın ne kadar güzel bir kent olduğuna dair hayıflanılıyor. Ancak bunu yaparken fotoğraflarda gördüğümüz imajlarla (*görüntüler*) bugün arasında çoğu zaman kuvvetli bir bağ kurulamıyor. Bugün Ankara'da gerçekleştirilen kente yönelik mücadelede (-burada Şube çalışmalarını kastetmiyorum-) öne çıkan kavramlar genellikle geçmişe referansla kendini kuruyor. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki sosyal hayat ağlarından bahsediliyor, bu dönemde "kent kültürünün" nasıl yaratıldığına değiniliyor, eski Ankara fotoğrafları gösteriliyor, "kent kültürünün" nasıl yok olduğundan dem vuruluyor. Bana göre sorun da tam bu noktada başlıyor. Eğer kent kültürünün "fötr şapkalı kibar beyefendilere" has bir durum olduğunu düşünüyorsak, yani geçmiş yaşamın bugünkü koşullar altında da sürmesini bekliyorsak, yalnızca bir nostaljiye düşer, bugünle ilişki kuran bir *bellek* oluşturamayız. Yeni *Ankara kültürü* mevcut durumdan rahatsızlık duyarak, kendini çok da geç tarihler değil, erken Cumhuriyet dönemine yani 20. yüzyılın başına konumlandırıyor. Bu durumda da geçmişin yarattığı ürünler yüceltilirken, bu ürünlerin günümüz dünyasında nasıl konumlanacağı tartışmada yitip gidiyor.

Geçmişi bugünden bağımsız yücelttiğiniz zaman, başka sorunlar da sizi bekler. Geçmiş diye çizdiğimiz çizgiden gayrısı bugünle özdeşleşir, çizginin öncesinde yer almayan her şey bugüne ait olur ve takdir edilmez. Örneğin, çoğu zaman savaş sonrası bir mimarlık ürününün neden korunması gerektiğine dair tartışmalar uzayıp gider. Hatta bugün Şube çalışmalarında en önemli sorunlardan biri modern mimari birikimin halen kültürel miras olarak algılanamaması. İki yapıyı örnek alarak anlatmaya çalışayım: birincisi bugün Kültür Bakanlığı olarak kullanılan Arif Hikmet Koyunoğlu'nun Hariciye Vekaleti binası, diğeri ise Theodor Post tarafından tasarlanan Sıhhiye Vekaleti (Sağlık Bakanlığı) binası. Eğer bir anket yapacak olursanız, bu binalar üzerine yorum yapan pek çok kişi Hariciye Vekaletinin ne kadar önemli bir yapı olduğunu, Sağlık Bakanlığı'nın ise Ankara'daki diğer kamu binaları gibi "sıradan" bir yapı olduğunu düşüneceklerdir. Halbuki iki bina da 1927 yılında inşa edilmiş, kendi dönemlerinin önemli özelliklerini yansıtmaktadırlar. Ancak Hariciye Vekaletinin taşıdığı geçmişten gelen öğeler, Sağlık Bakanlığı'nın günümüzde de inşa edilebilir oluşu, yani bugüne referans vermesi iki benzer yapı arasındaki ayrımı zihinlere net bir şekilde yerleştirir.

Diğer yandan geçmişi beğenmez, küçümserseniz, yine bir yanılgı içine düşer, asla kendinizi ait hissedemediğiniz mekânlar üretir, geçmişten bir an önce kurtulmaya bakarsınız. Türkiye'nin ilk sanayi tesislerinden biri olan 1930 yapımı Havagazı Fabrikasını bu yüzden kaybetmedik mi? Murat Karayalçın iktidarı döneminde ilk yıkım tehlikesine uğrayan, sonra yapılan çalışmalarla yıkım kararından geri dönülen ve yeniden Melih Gökçek iktidarında yıkımı gündeme gelen havagazı fabrikası 2006 yılında yıkıldı, yerindeyse bir boşluk var.

Konu yalnızca bellek oluşturma konusu değil, belleği canlı tutabilme, bunu kolektif bir ağa çevirebilme konusudur. Bu yüzden parmaklıklarla çevirdiğiniz, kapısında güvenlik görevlisi duran, yüksek yapılar arasında kaybolan, restore edilmiş bir yapının günümüze kazandırdığı değerler çok azdır. Belleğimizi yalnızca geçmiş üzerine kurarsak, tıpkı bugün hakim olan restorasyon anlayışının yaptığı gibi, çevresinden ve zamandan kopuk yapıları fanusun içinde korumak isteriz. O zaman bir *eski Ankara nostaljisi* içine düşer, o binalara kendinizi değil, fötr şapkalı beyefendileri yakıştırırız. Halbuki bu yapıların etrafındaki yapı grupları tasarlanırken de, yapılar yeniden hayata kazandırılırken de bugünle bağını kurarsak, günümüzde nasıl korunacağı ve kullanılacağına dair bir çerçeve çizersek, o vakit kentle bütünleşen, yaşayan bir kültürel mirastan bahsederiz. Kanaatimce Ulucanlar Merkez Kapalı Cezaevinin dönüşümünün Şubenin gündeminde sürekli yer almasının nedeni de budur. Bu durum toplumun bütününe yönelik gerçekleştirilen bir içinde var olamama halini, var olma haline çevirmek isteyen *izleyici* olmadan, müdahale etme girişimidir.

Ankara ve çevresindeki mimari ürünlere ve kente dair bellek konusunda tartışılacak ve benim de bu yazı ile düşünmeye başladığım ve geliştirilmesi gereken pek çok boyut var. Bülten'in 100. sayısı dolayısıyla "Ankara'nın önemli yapıları ve kente dair belleğimiz" konusunda bir yazı yazmaya giriştiğimde, bu önemli yapıların daha önce pek çok defa buradan yayınlandığını düşündüm ve bunun yerine *kente dair ortak belleğimizin* nasıl şekillendiğini tartışmanın, -devam eden kent mücadelelerine bir katkısı olur belki diye- uygun olduğu sonucuna vardım. Son söz olarak benim vardığım nokta: k*olektif kent belleğimizin* tazelenmeye ihtiyacı oluşu. Ve yine Mimarlar Odası'na ağır yükler düşüyor. Artık belleğimizdeki imgeleri (*görüntüleri*) bugüne taşıma zamanı...

DİPNOTLAR

1.) İki binanın aynı dönemi yansıttığına dair açıklama için Bozdoğan, Sibel, 2002. "İnkılap Mimarisi: Devrime Biçim Vermek", Modernizm ve Ulusun İnşası: Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür, Metis Yayınları, İstanbul, s. 71-121.

Şube Gözünden
Kent Gündemi

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, her hafta düzenli olarak yaptığı basın açıklamaları ile kent ve ülke gündemine dair görüşlerini kamuoyu ile paylaşmaya devam ediyor..

Gökçek'e teleferik eleştirisi
'Saltanat havasıyla yönetiyor'

Miniklerin mimarlık düşleri
TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, çocuklarda mimarlık kültürü ve çevre farkındalığı oluşturmak için çalışmalarına devam ediyor. Mimarlar "Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları" kapsamında, bu kez de Doğubayazıt'ı çocuklarla buluştu.

Mimarlar Odası'ndan 'bölge parkı' kararına tepki
Büyükşehir rant peşinde

Meclis kararı olmadan ihale
Mimarlar Odası Ankara Şubesi, teleferik ihalesinin meclis kararından önce yapılmasını eleştirdi.

Mimarlar Odası'ndan Karabük uyarısı

Eymir'de de amaç rant
TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi yöneticileri, kentsel dönüşüm projeleri ve Ankara Büyükşehir Belediye'sinin Eymir'le ilgili anketini değerlendirdi. Kentsel dönüşüm projelerinde de, Gölçek'in Eymir Gölü konusundaki kararında da rant kaygısının yattığı öne sürüldü.

Mamak'ta taşlar çocukların ellerinde sanata dönüşüyor…

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, Mamak'ta Mamaklı çocuklarla birlikte "Şemtin Sesi - Mamak'ın Sesi" adlı yaz

Çocuklar okullarını düşledi

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, "Okulumu düşlüyorum" çalışmaları ile çocuklarla, çocukların okullar düşlüdü.

TOKİ rahatsız olmuş!

TURKİYE'DEKİ YAPI DENETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİREN MİMARLAR ODASI:

Denetim bitirildi binlerce insan ölebilir

Türkiye'de afet riskinin hala çok ağır sonuçlara neden olacak bir biçimde devam ettiğini ifade eden Hakkan, yapı denetim süreçlerinin AKP hükümetinin yaptığı düzenlemeler sonucu artık kamu tarafından yapılmadığına dikkat çekti.

Mimarların 'bölge parkı' tepkisi

'Eymir Gölü yapılaşmaya açılmak isteniyor'

Mimarlar Odası Şube Başkanı Ali Hakkan, Büyükşehir'in Eymir anketiyle ilgili yaya ve bisikletli girilebilir, halka açıktır. Alanı yapılaşmaya açmak istiyorlar"

TELEFERİK YARGI YOLUNDA

Ankara Şubesi, Büyükşehir Belediyesi'nin kentin trafik sorununa çözüm bulmak amacıyla Kızılay-Dikmen, Yenimahalle-Şentepe ve Siteler-Karapürçek arasında teleferik sistemi kurma kararını iptal için dava açacak

Mimarlar Odası'dan ekim etkinlikleri

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, düzenleyeceği etkinliklerin Atatürk Orman Çiftliği odaklı olacağını açıkladı. Teleferik yapımına da değinilen açıklamada, Ege Mahalleri'nde yaşanan baskıların giderek artacağı da dile getirildi

Mamak'ın geleceği de Samsun

Samsun'da 13 kişinin yaşamını yitirdiği sel baskınıyla dere yataklarına yapılan konutlar yeniden gündeme geldikten, Mamak'ta inşaatı süren TOKİ konutları da tartışma konusu oldu. Dere yatağına yapılan konutların Hatip Çayı'nın tam üzerinde olduğu belirtilerek, yetkilileri uyarıldı.

'AOÇ'yi UNESCO'ya tescil ettirin'

İşkence tanıkları, Mamak'ın haritasını çıkaracak

'Yeşil alan değil rant peşinde'

Mimarlar Odası, bölge parkları sorununa ilişkin 'Ankaralıyı unutmayın' çağrısı yaptı

Onlar Bolu Beyi ise biz de Köroğlu'yuz

'AOÇ'yi kinle parçalıyorlar'

MESLEK odaları, Büyükşehir Belediye Meclisi'nin, AOÇ mülkiyetindeki doğal ve tarihi sit alanlarına şeftatevi inşa etme kararına Peyzaj Mimarları Odası Genel Müdürü, "AOÇ'yi kin ve hırsla parçalıyorlar" dedi. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Başkanı Ali Hakkan ise "AOÇ, kültürel peyzaj olmasına rağmen sadece cami değil, hiçbir yapı olmadığı halde Türkiye'de cami 'fazlası var'" dedi. >> EVİN DEMİRTAŞ'ın haberi 8'de

Mimarlardan AOÇ davası

Mimarlar Odası Ankara Şubesi AOÇ, ODTÜ'ye yol ve Kentsel dönüşüm projeleri davası açıyor

'Kurullar baskı altında'

Oda'dan Ulus itirazı

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Danıştay'ın, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından uygulanan Ulus Tarihi Kent Projesi'nin yürütmesinin durdurulmasına yönelik başvurusu reddetmesi üzerine, Davalar Genel Kurulu'na itirazda bulundu.

Bugün 12Eylül

12 Eylül 1980 Askeri darbesinin **32.** yılı .
O gün doğan çocuklar **32** yaşında .
32 Yıldır darbeciler yargılanmadı
12 Eylül 1980 Askeri darbesi ile:
650.000 kişi gözaltına alındı.
1.683.000 kişi fişlendi.
Açılan **210.000** davada **230.000** kişi yargılandı.
71.000 kişi TCK.'nin **141**, **142** ve **163.** maddelerinden,
98.000 kişi "örgüt üyesi olmak" suçundan yargılandı.
23.000 kişiye **0-1** yıl,
10.700 kişiye **1-5** yıl,
6.100 kişiye **5-10** yıl,
2.390 kişiye **10-20** yıl,
939 kişiye **20** yılın üzerinde ve **630** kişiye ömür boyu hapis cezası verildi.
7.000 kişi için idam cezası istendi.
517 kişiye idam cezası verildi,
idamları istenen **259** kişinin dosyası Meclis'e gönderildi,
idam cezası verilenlerden **50**'si asıldı.
388.000 kişiye pasaport verilmedi.
30.000 kişi "sakıncalı" olduğu için işten atıldı.
14.000 kişi vatandaşlıktan çıkarıldı.
30.000 kişi "siyasi mülteci" olarak yurt dışına gitti.
300 kişi kuşkulu bir şekilde öldü.
171 kişinin "işkenceden öldüğü" belgelendi.
14 kişi açlık grevinde öldü.
16 kişi "kaçarken" vuruldu.
95 kişi çatışmada öldü.
73 kişiye "doğal ölüm raporu" verildi.
43 kişinin "intihar ettiği" bildirildi.
Cezaevlerinde toplam **299** kişi yaşamını yitirdi.
937 film "sakıncalı" bulunduğu için yasaklandı.
23.677 derneğin faaliyeti durduruldu.
400 gazeteci için toplam **4.000** yıl hapis cezası istendi.
40 ton gazete ve dergi yakıldı.

PROJEFİKİR

bu sürecin yaşanılanların cereyan ettiği
mekânlar üzerinden kurulması, örgütlenmesi ve
toplumsallaştırılması gerektiği düşüncesiyle
TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Kent Düşleri Yarışmaları'nın 7. sinin konusunu
siyasal belleğin önemli mekânlarından olan
MAMAK ASKERİ CEZAEVİ
olarak belirlemiştir.
Yarışma duyurusu **12 Eylül 2012**'de yapılacaktır.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Yarışma Şartnamesi Web Sayfası:

mamak.mimarlarodasiankara.org

Suriye`ye Emperyalist Müdahaleye Hayır!.. Yaşasın Ortadoğu Halklarının Kardeşliği!

DİSK-KESK-TMMOB-TTB

19 Temmuz 2012

AKP hükümetinin emperyalizmin Ortadoğu'daki taşeronluğuna soyunarak, Türkiye'yi saldırgan politikaların bir parçası yapan yaklaşımlarını kaygıyla izlemekteyiz.

Suriye halkını ve Ortadoğu'daki sınıf kardeşlerimizi de yakından ilgilendiren bir basın toplantısını yapma ihtiyacı hisseden biz emek ve meslek örgütlerini, gerek demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinden ve gerekse topluma karşı sorumluluğunun da bir ifadesi olan anti-emperyalist ve enternasyonalist çizgisinden dolayı kamuoyu yakından tanımaktadır.

Irak'ta olduğu gibi, hemen yanı başımızdaki komşumuz Suriye üzerinde de oynanmak istenen emperyalist oyunlara sessiz kalmamız düşünülemez.

Metnin tamamına şuradan ulaşabilirsiniz:

http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8272&tipi=3

http://bit.ly/Nc2YNw

basın açıklamaları

"TMMOB Öğrenci Evi ve Sosyal Tesisi" Üzerine TMMOB Örgütlülüğüne

TMMOB

03 Eylül 2012

Sevgili Arkadaşlar,

"Gençlik geleceğimizdir" sözünü hep birlikte TMMOB 41. ve 42. Genel Kurullarında daha da büyüttük. Genel Kurullarımızda yıllarca konuştuğumuz hayalimizin gerçekleşmesi için TMMOB Öğrenci Evi ve Sosyal Tesisi yapma kararını hep birlikte aldık.

13 Şubat 2012 tarihinde Yenimahalle Belediye Başkanı ile imzaladığımız protokol ile "TMMOB Öğrenci Evi ve Sosyal Tesisi" yapımı fiilen başlamış oldu. Binanın temel atma töreninin tarihini de Sevgili Başkanımız Teoman Öztürk'ün ölüm yıldönümüne getirerek, bir kez daha Teoman Öztürk ve arkadaşlarının TMMOB felsefesine sahip çıktığımızı, geliştirdiğimizi, büyüttüğümüzü hep birlikte herkese gösterdik.

11 Temmuz 2013'de yine Sevgili Başkanımız Teoman Öztürk'ün ölüm yıldönümünde, binanın açılışının yapılacağına olan inancım da tamdır.

Yenimahalle Belediyesi tarafından hazırlatılan ve protokol gereği TMMOB'ye verilen avan projelerin uygulama projeleri kolektif bir şekilde hazırlanarak 26. maddeden yapı ruhsatı alınmıştır. Kolektif bir anlayışla hazırlanan tüm projelerin telif hakları TMMOB'dedir, müellifi de birlik ve dayanışma ruhudur.

Mehmet Soğancı
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

Metnin tamamına şuradan ulaşabilirsiniz:

http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8336&tipi=28

http://bit.ly/Qoqc2H

Şimdi Savaş Karşıtlarının Sesini Birleştirme Zamanıdır

DİSK, KESK, TMMOB ve TTB

17 Ağustos 2012

DİSK, KESK, TMMOB ve TTB, 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla ortak bir basın açıklaması yaptı.

Alman faşizminin Polonya'yı işgal etmesi ile başlayan, ardında milyonlarca ölü, milyonlarca yaralı, acı ve gözyaşı bırakan insanlık tarihinin en acımasız, en kanlı ve en kirli savaşlarından biri olan İkinci Büyük Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın başladığı günü unutmamak, barış çığlığımızı en yüksek sesimiz ile haykırmak için, 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde alanlara çıkıyoruz.

Paylaşım savaşlarının kirli tarihi bugün de ne yazık ki aynı vahşeti ile devam etmektedir. ABD emperyalizminin başını çektiği dünyanın egemenleri, enerji kaynaklarına ve yollarına hakim olma hırslarını ve saldırganlıklarını, "özgürlük ve demokrasi" sözcüklerinin ardına gizleyerek, Ortadoğu'yu kan gölüne çevirmeye devam etmektedirler. Emperyalizmin hegemonya savaşının parçası olarak gelişen bu saldırılar Irak, Libya ve Afganistan'dan sonra bugün Suriye üzerinden devam etmekte, etnik ve dini farklılıklar körüklenerek halklar birbirine düşman edilmekte, ülkelerin ve halkların tarihi, gelecekleri ve bir arada yaşama umutları yok edilmektedir.

Metnin tamamına şuradan ulaşabilirsiniz:

http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8323&tipi=3

http://bit.ly/Q5D4as

Önemli Duyuru: İstanbul Çamlıca Camii Mimari Proje Yarışması Hakkında

TMMOB Mimarlar Odası Genel Merkezi

26 Temmuz 2012

Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu, "İstanbul Cami ve Eğitim-Kültür Hizmet Birimleri Yaptırma ve Yaşatma Derneği" tarafından, "Çamlıca Silueti Mimarını Arıyor" başlığıyla ilan edilen "İstanbul Çamlıca Camii Mimari Proje Yarışması"na meslektaşlarımızın katılmaması yönünde tavsiye kararı almıştır.

Dünya Mirası İstanbul'un özgün mimarlık, kent, siluet, topografya ve coğrafya değerlerine karşı gelişen hoyrat ve sorgusuz imar faaliyeti, son dönemde sadece ulusal düzeyde değil, uluslararası platformlarda da ciddi tepki ve eleştiriler alarak, farklı kurumlardan yönetimlerimize uyarıların gelmesine neden olmuştur. İstanbul'un eşsiz tarihî, kültürel ve doğal değerleri, bugüne değin görülmemiş bir biçimde hızla ve tartışılmadan yok olmakla karşı karşıyadır.

Asıl görevi, doğal, kültürel ve tarihî değerlerimizi korumak olan, TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, olağanüstü yetkilerle donatılarak elde ettiği tek merkezli karar erkini, kamu yararını ve çevre değerlerini titizlikle korumak için kullanmak yerine, tarihimizde görülmemiş hızda ve anlayışta hukuksuz ve plansız bir yapılaşma sürecini organize etmek ve desteklemek yönünde kullanmaktadır.

Bakanlık tarafından evrensel, bilimsel, meslekî ve etik her türlü ilke yok sayılarak gerçekleştirilen bu "imar yağması" sürecinde; İstanbul'un ve topografyasının önemli simgesel

peyzaj varlığı olan eşsiz doğal sit alanı Çamlıca Tepesi'nin yapılaşmaya açılması da bu konuda karşı karşıya kaldığımız en ciddi tehditlerden birisidir.

Başbakan R.Tayyip Erdoğan'ın 29 Mayıs 2012 tarihli "Çamlıca Tepesi'ne bütün İstanbul'dan görülebilecek bir cami yapılacak" talimatı üzerine; yüzyıllardır korunmaya çalışılan İstanbul ve Boğaziçi kent siluetinin odağındaki Çamlıca Tepesi, TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, 4 Haziran 2012 günü "1/5000 Ölçekli Nazım ve 1/1000 Ölçekli Büyük Çamlıca Özel Proje Alanı" adı altında bu konudaki asıl yetkili olan TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı devre dışı bırakılarak yapılaşmaya açılmıştır.

Dayatılan "rant ve yağma" plan kararına göre; yaklaşık 150.000 metrekarelik kamuya ait doğal sit alanının yarısının dini tesis, diğer yarısının ise turizm alanı olarak kullanılması öngörülmektedir.

Bu süreçte Başbakanın isteği üzerine bir meslektaşımızın "Cami Projesi"nin başına getirildiğinin açıklanması, projenin elde edilme yöntemi tartışmalarını öne çıkarmıştır. Bu ortamda, özgün ve aynı zamanda İstanbul'un simgelerinden biri olan tepenin "asla ve hiçbir koşulda yapılaşmaya açılamayacağı, bir kamu değeri, bir doğal sit alanı olarak korunması ve yaşatılması gerektiği" düşüncesi gözardı edilmektedir.

Bu kapsamda açılan yarışmayla, İstanbul'un eşsiz peyzaj değeri ve korunması zorunlu sit alanında yapılaşma kararına ve girişimine meşruiyet kazandırılması ve değerli doğal mirasın "yarışma yöntemi" kullanılarak yok edilmesi ve "rant" hedefine hizmet etmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Yarışma gerek içeriği, amacı, yöntemi ve teknik konuları, gerekse ulusal ve uluslararası çağdaş mimarlık, çevre, kent politikaları ve hukuku açısından ele alındığında hiçbir şekilde kabul edilebilir değildir.

Yarışma şartnamesi ile, yarışmayı kazananların müelliflik haklarının yok sayılması; uygulama projelerinin asgari ücret tarifelerinin altında yaptırılabilmesi; projelerin teslim tarihine kadar yarışmayı düzenleyen kuruluş tarafından Danışmanlar, Seçici Kurul Üyeleri ve Raportörlerin değiştirilebilmesi meslektaş haklarının gasp edilmesi anlamına gelmektedir.

Seçici Kurul'un, ağırlıklı olarak TOKİ'den Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bürokratlığına terfi eden kadrolar, iki akademisyen, TOKİ ile iş yapan bir şirketin yöneticisi ve mimari açıdan "taklit" olarak nitelenen ve bu nedenle yoğun eleştirilere hedef olarak geçtiğimiz günlerde hizmete giren Mimar Sinan Camisi'nin mimarından oluştuğu görülmektedir.

Seçici Kurul'un yapısı ve böylesi kapsamlı bir ihtiyaç programına sahip bir yarışma için verilen sürenin yalnızca 1 ay ile sınırlı olması; "yarışmanın kamuoyunda oluşan tepkileri en aza indirmek ve tarih-doğa yağması niteliğindeki projenin meşrulaştırılmasının sağlanması" amacı ile gündeme getirildiği değerlendirmelerini doğrulamaktadır.

Mimarlar Odası nitelikli mimarlık yapıtlarının oluşmasında yarışmalara büyük bir önem vermekte ve yarışmaları teşvik etmektedir. Bu bağlamda mimari proje elde edilmesi sürecinde en doğru, şeffaf ve adil yöntem yarışma açmaktır. Ancak söz konusu yarışma; ulusal ve uluslararası yarışma kriterlerine açıkça aykırı olmakla birlikte yarışmaya açılan alan, çevre ve kentsel politikalar bakımından da kesinlikle uygun bulunmamaktadır.

Mimarlar Odası olarak;

Meslektaşlarımızı, yarışma sürecine ilişkin bilgilendirme sorumluluğu çerçevesinde yarışmayı bir "kent suçu" yaratma sürecinin bir parçası olarak değerlendiriyor ve desteklemediğimizi önemle vurguluyoruz. Bu bağlamda yüzyılımızın "yaşanılır" kentlerini tartıştığımız bugünlerde "duyarlı olmak, mesleki değerlerimizi, ilkelerimizi ve haklarımızı önemle korumak" gerektiği düşüncesiyle, yukarıda ifade edilen gerekçelerle ve aynı zamanda UNESCO ve ICOMOS ile olan protokoller gereği desteklemediğimiz "İstanbul Çamlıca Camii Mimari Proje Yarışması"na, bir kent suçu yaratma sürecinde yer almamaları gerektiği düşüncesiyle "meslektaşlarımızın katılmamasını" tavsiye ediyoruz.

Saygılarımızla,

MİMARLAR ODASI

Merkez Yönetim Kurulu

İktidarın **"Rant ve Yağma Politikaları"** Derhal Durdurulmalıdır!

TMMOB Mimarlar Odası Genel Merkezi

16 Ağustos 2012

17 Ağustos 1999'da büyük ve yıkıcı bir depremin Marmara Bölgesi'ni vurması, yaklaşık 20 bin yurttaşımızın hayatını kaybetmesi, binlerce kişinin yaralanması ve yapı stokumuzun yerle bir olması, hiçbir zaman hafızalardan silinemeyecek görüntülerin yaşanması ile Türkiye'nin afetler tarihinde önemli kırılma noktalarından biri olmuştur.

Büyük Marmara Depremi sonrası yaşanan süreçte, afetlere karşı güvenli ve sağlıklı çevrelerin oluşturulması için atılması gereken adımlar atılmamış; tersine başlangıçta atılan kimi olumlu adımlar daha sonra ortadan kaldırılmıştır. Bu bağlamda olumlu bir adım olarak 2000 yılında topluma ve kurumlara deprem konusunda bilimsel ve doğru bilgiyi aktarmak, risklerin azaltılması için yapılması gerekenler konusunda yönlendirici ve destekleyici çalışmalarda bulunmak amacıyla kurulan

"Ülke ve kamu yararının gözetilmesi" temel ilkesi ile çalışmalarını sürdüren Mimarlar Odası olarak, felaketin yıldönümünde başta depremler olmak üzere doğal afetler bahane edilerek ülkemizin doğal, kültürel ve tarihsel değerlerinin kısa vadeli ekonomik ve siyasal çıkarlara feda edilmesi ve buna karşın kentlerimizin afet risklerine daha da açık hale gelmesine dur demek için, bu sürecin en önemli sorumlularından biri olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın önünde değerli kamuoyumuza bu açıklamayı yapmaktayız.

Bugüne kadar felaketin nedenleri ve sonuçları üzerine yapılan tartışmalar sonucunda üretilen çözüm önerileri çok net bilimsel yaklaşımlar belirlenerek ilgili kamu kurumları ve kamuoyuyla paylaşılmış olmasına karşın, başta depremler olmak üzere doğal afetlerin yarattığı yıkımlar halen tüm acılarıyla yaşanmaya devam etmektedir.

Ulusal Deprem Konseyi, AKP iktidarı tarafından 2007 yılında lağvedilmiş ve bu alan siyasallaşmıştır.

2007 sonrası yaşanan Simav-Kütahya depremlerinde ve 2011 yılında yaşanan Van depremlerinde kamuoyunu bilgilendirici, doğru, sağlıklı ve yeterli bir açıklama yapacak yetkili bir kurum bulunamaması; kamu idarelerince yapılan farklı ve çelişkili açıklamalar; depremin büyüklüğü konusunda dahi bilgi karmaşası yaratmış, afet bölgesine ve afetzedelere müdahalede gecikmelere ve koordinasyonsuzluklara neden olmuştur.

Deprem sırasında toplanma yeri olarak tespit edilen ve yapı yasağı olan alanlar zamanla yapılaşmaya açılmıştır. Benzer şekilde acil tedbirler olarak öngörülen hiçbir uygulama gerçekleştirilmemiş; alınan kimi tedbirler ise geçersiz hale gelmiştir. Van depremi örneğinde olduğu

gibi, afet sonrası yara sarma organizasyonlarında, varolan düzeyin dahi gerisine düşülmüştür.

Ülkemizdeki yapı kalitesinin, müteahhitlik ve yapı denetim sisteminin içinde barındırdığı ciddi sorunların 17 Ağustos deneyimi ile bir kez daha ortaya çıkması üzerine, birçok eksiği ile birlikte 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun yürürlüğe girmişti. Gelinen süreçte öngörülen yapı denetim sistemi işlevini yitirmiştir. Hükümet tarafından da kabul edilen bu eksikliklerin ve sorunların çözülmesi gerekirken, varolan sorunları daha da büyüten, kamu denetimini tamamen ortadan kaldıran, fikri ve müelliflik haklarını yok sayan "Teknik Müşavirlik Yasa Tasarısı" dayatılmaktadır.

AKP iktidarı döneminde sadece deprem değil, diğer pek çok afet görmezden gelinmiş; sorumlulukların üzerinden atılması için her yol denenmiş; tüm kayıpları kadere bağlayan bir anlayış benimsenmiştir. Son yaşanan Van Depremi sonrasında ise, depremler bahane edilerek uzun süredir çıkarılmak istenen, geçmişte hukuk ve şehircilik engeline takılan "rant" amaçlı "Dönüşüm Kanunu", 16 Mayıs 2012 tarihinde TBMM'de kabul edilen 6306 Sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Düzenlenmesi Hakkında Kanun" adı altında yasalaşmıştır.

Bir anlamda "imar darbesi" denebilecek, "afete karşı önlem" gerekçesi altında düzenlenen kanunla, ülkenin ve kentlerin tamamı "riskli alan" ilan edilebilmektedir. Yerel yönetimlerin ve ilgili kesimlerin tamamen devredışı bırakılarak, TOKİ eliyle Başbakanlık "tek imar otoritesi" haline getirilmiştir.

Deprem gerekçesiyle üretilen 5366 sayılı Yasa bağlamında yapılan kentsel yenileme uygulamalarının herhangi bir üst plan belgesine bağlı olmayan, kamusal denetimden kaçırılan "rant amaçlı projelerle" yürütülmek istenmesi, bilimsel kuralları ve kamu yararını gözardı eden yaklaşımın en tipik göstergesidir. Özellikle İstanbul, deprem yıkımlarından önce aynı bahaneyle yapılan "rant yıkımları" ile deprem sonrası görüntüleri yaşamaya başlamıştır.

Üstelik 17 Ağustos 1999 sonrası kamu idareleri de dahil olmak üzere toplumun ilgili tüm kesimlerinin üzerinde mutabakat sağladığı "Yerleşmelerimizin, ülke coğrafyasına dengeli biçimde dağılımını sağlayan, tüm değerlerle birlikte kültürel ve doğal değerlerin tahribatını önlemeyi öngören, giderek yaşanmaz hale gelen kentlerin büyüme hızını kontrol altına almayı hedefleyen, afet sakınımını esas alan çağdaş-bilimsel anlamda planlama yaklaşımı esas alınmalıdır." ilkesi, başta TOKİ olmak üzere bizzat kamu idareleri tarafından gözardı edilmiş ve bu ilkenin tam tersi bir yerleşme ve planlama anlayışı büyük bir hızla devam ettirilmektedir.

Bugün başta İstanbul olmak üzere zaten yetersiz olan, hele deprem düşünüldüğünde hayati öneme sahip bütün kentsel yeşil ve açık alanlar, dere yatakları, orman ve tarım alanları, hiçbir planlama disiplini ve kararına bağlı olmaksızın bizzat TOKİ eliyle yapılaşmaya açılmakta ve kentler büyük bir tehlikeye atılmaktadır. Bunlar yetmezmiş gibi, son günlerde kıyı ve dolgu alanlarının betonlaşması için yasa hazırlıkları yapılmaktadır.

Bu anlayış doğrultusunda 17 Ağustos depreminden sonra "Ölüm Ovası" olarak adlandırılan ve hiçbir biçimde yapılaşmaya açılmaması gereken Yalova'daki Hacı Mehmet Ovası dahi TOKİ eliyle yapılaşmaya açılmış ve bini aşkın konut yapılabilmiş; Kocaeli ve Simav gibi yerlerde fay hatları üzerine yerleşim kararları alınmasında sakınca görülmemiştir.

Ve nihayet Samsun'da yaşanan sel felaketiyle birlikte TOKİ aracılığı ile uygulamaya geçirilen iktidarın kentleşme politikalarının çöktüğü somut bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu felaketin yaşanmasında Meslek Odalarının uyarılarını dinlemeyen başta TOKİ olmak üzere yerel yönetimlerin de büyük bir sorumluluğu vardır. Çevre ve Şehircilik Bakanı ve Başbakan sorumluluğu üzerlerinden atma telaşı içersinde, makamlarına yakışmayan bir şekilde kamuoyunu yanıltıcı açıklamalar yapmakta; kamuoyuna doğru bilgiler aktaran Odalara ve sivil demokratik örgütlere hakaret etmektedirler.

Son yıllarda bütün bu afet risklerini büyüten, kentlerimizin kaynaklarını ve değerlerini yağmalayan örnekler ülke çapında büyük bir hızla çoğalırken, asıl görevlerini unutan kimi yerel yönetimler ise deprem bahanesini kullanarak imar rantı sağlama çabasındaki TOKİ ile işbirliği yapmakta ve işlenmekte olan "şehircilik ve insanlık suçu"na ortak olmaktadırlar.

Gelinen aşamada AKP iktidarı, kentlerimizi güvenli olmayan ve kimliksizleştiren yağma ve talanın önünde engel olarak görülen yasaları geçersiz kıldıktan ve yargıyı hizaya getirdikten sonra Meslek Örgütlerini de etkisizleştirmek için yoğun bir çaba göstermektedir.

Bütün bu değerlendirmeler kapsamında bilim ve akıldışı karar ve uygulamalara bir an önce son verilmesi; demokrasi ve hukuk normlarının esas alınması; toplumumuzun ihtiyacı olan can ve mal güvenliğinin sağlanması için AKP iktidarını ve sorumluları sınırsız "rant ve yağma politikaları"na son vermeleri için uyarıyoruz.

Büyük Marmara Depreminin 13. yılında, insanlığın uygarlık birikimi ve onurunun, yaşanmakta olan karanlık sürecin ve tüm olumsuzlukların üstesinden geleceği inancıyla, kaybolan tüm değerlerimiz ve canlarımızın anısı önünde saygıyla eğiliyoruz

MİMARLAR ODASI

Arka Bahçede Yaz Akşamları–III

08 Ağustos 2012 Çarşamba

Mimarlar Odası Ankara Şubesi Kültür MBÇK, 2012 eylem programı kapsamında akademisyenlerle, yazarlarla, aydınlarla ve sanatçılarla planladığı bir dizi söyleşi, sergi ve müzik dinletilerini gerçekleştirmeye devam ediyor.

Mimarlar Odası Arka Bahçesi geçtiğimiz ay **Nazım Hikmet Kültür Merkezi Oda Korosu'**nu ağırladı.

NKHM Oda Korosu, klasik müzik, türküler ve değişik halk şarkılarından yaptığı derlemeleri sundu.

2010 yılının Aralık ayında çalışmalarına başlayan Ankara Nazım Hikmet Kültür Merkezi Oda Korosu, mesleği müzik olmayan kişilerce oluşturulmuş, gönüllü, amatör bir koro. Kuruluş amacı, koristlere birlikte müzik yapma alışkanlığını kazandırarak koro müziğinin yaygınlaşmasına katkı sağlamak. Koro, 17. Türkiye Korolar Şenliği'ndeki performansından ötürü "Yapıtı Yorumlamada Koro-Şef Uyumu Başarı" ödülüne layık görülmüş.

şubemizden

Çocuk ve Mimarlık **"Okumuş İnsan Halkın Yanındandır"** Okulumu Düşlüyorum Atölyesi

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi
14-21-28 Temmuz 2012

Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, mimarlık öğrencileri Özgür Sezgi Duman ve Şeyma Sarıbekiroğlu yürütücülüğünde bu yaz Dikmen Vadisi'ndeki çocuklar ile "Okulumu Düşlüyorum" Atölyesi gerçekleştirdi. 8-12 yaş ve 12-14 yaş aralığında yaklaşık 30-40 arası çocuk ile yapılan 2'şer saatlik atölyeler 3 gün sürdü. Atölyenin amacı; çocukların eğitim ve okullarından beklentilerini, hayallerini ortaya çıkarmak olarak belirlendi.

1. GÜN

Çalışmalar, 2 ayrı grup halinde yapıldı. Tanışma oyunları ardından çocuklara "mimarlık nedir?, mimar ne yapar?" soruları soruldu. "Proje çizer, ev yapar, işçileri çalıştırır, bina yapar" cevapları geldi. Süleyman adlı çocuk katılımcı; inşaatlarda demir, tuğla, çimento, beton kullanıldığını söyledi.

Daha sonra çocuklardan bir bina çizmeleri istendi. Çocukların çoğunlukla ev ve okul çizdikleri gözlemlendi. Bazıları resimlerinde evlerin yanlarına ağaçlar, pencerelerine perde ve saksıda çiçekler, kelebekler yapmışlardı, birkaç kişi de balkon çizmişti. Evrim adlı katılımcı çocuk, herkesin ön cepheyi çizdiğini, kendisinin farklı bir şey yapmak isteyip arka cepheyi çizdiğini, bu yüzden resminde kapı olmadığını söyledi.

Ardından çocuklarla okulları hakkında sohbet edildi. Okullarında hangi mekânların bulunduğunu soruldu. "Sınıf, kütüphane, spor salonu, kantin, bahçe, oyun parkı" cevaplarını veren çocuklara bu mekânlarda neler yaptıkları soruldu. "Futbol oynuyoruz, oyun oynuyoruz, egzersiz yapıyoruz, 3 boyutlu film izliyoruz" dediler. Okulda en sevdikleri yerin neresi olduğunu sorulduğunda ise "bahçe, kantin ve koridor" cevabı geldi. Okullarında nelerden hoşlanmadıklarını sorusuna kantinlerinin küçük olduğundan bahsettiler.

Çocuklardan, bir okul hayal etmesi, anlatması ve hayal ettikleri okulu çizmeleri istendi. Çocukların çoğu büyük bir bahçesi olmasını ve içinde oyun parkı olmasını isterken Deniz adlı katılımcı küçük bir okul istediğini söyledi.

2. ve 3. GÜN

Atölye, bir önceki haftadan farklı bir grup çocukla yapıldı. Çocuklara değişik eğitim mekânlarına ait fotoğraflar (taş kemer köprü, serender, köy, ormanda bir çadır, iglo, birkaç okulun cephe ve iç mekân) gösterildi. Fotoğraflar hakkında fikirleri soruldu.

Ardından çocuklar ile 2 boyutlu desen çalışması yapıldı. Daha sonra çocuklardan bir okul hayal etmeleri ve resmetmeleri istendi. Çocuklar, bir önceki çalışmada yaptıkları desenlere benzer desenlerde cepheler yaptılar. Malzeme olarak el işi kağıdı, karton, asetat, pastel, kuru, yağlı boya ile yaprak, sunta parçaları gibi dışarıdan kendi buldukları malzemeleri kullandılar. 4' erli gruplara ayrılan çocukların her biri bir cephe üzerinde çalıştı, daha sonra cepheleri birleştirdiler.

Çalışma kapsamında, bayağı bir yıpranmış halde olan barınma parkı gezilerek, çocuklarla beraber ihtiyaçlar belirlendi. Park üzerine çocuklar ile fikir alışverişi yapıldı, tartışıldı. Parkın yenilenirken, çocuklarla belirlenen ihtiyaçların dikkate alınması konusunda Barınma Bürosu çalışmalara başladı.

2012- 2013 öğretim yılında mimarlık öğrencileri, okullarda çocuklarla buluşacak.

Bu dönem, Çocuk ve Mimarlık Çalışmalarına katkı koymak isteyen tüm üyelerimizi,
21 Eylül 2012 Cuma günü 18.30'da
gerçekleştireceğimiz toplantıya davet ediyoruz.

Yer: TMMOB Mimarlar Odası Toplantı Salonu (Konur Sokak 4/5 Kızılay, Ankara)

Çocuk ve Mimarlık Yaz Okulu " Semtin Sesi-Mamak'ın Sesi"

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi
1 – 2 – 3 Ağustos 2012

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi, Mamak'lı çocuklarla bu yaz yine buluştu. Mamak Dostlar Mahallesi Eski Açık Hava Sineması'nda gerçekleştirilen yaz okulunun teması "Semtin Sesi-Mamak'ın Sesi" olarak belirlendi. Yaz okulu, Mamak'lı çocukların yaşadıkları ilçeyi-Mamak'a karşı duyarlılıklarının arttırılması hedefiyle düzenlendi. Yaklaşık 60 çocuğun katılımıyla şekillenen atölye çalışmaları 3 gün sürdü.

Yürütücüler: Can Menteş Karabük, Özlem Dengiz Uğur, Pelin Özgümüş, Çağda Türkmen, Elif Coşkun, Nilay Nida Can.

Yaz okulunun **ilk gününde** çocuklarla Eski Açık Hava Sineması'nda bulunan Mamak Barınma Hakkı Bürosu'nda buluşuldu, çeşitli oyunlar oynandı ve çocukların kendi mahallelerinde oynadıkları oyunlar üzerine konuşuldu. Atölye sonunda çocuklardan kendilerini anlatan bir kart hazırlamaları istendi.

Çocuklar kendilerini; resimlerle, hangi yemekleri sevdiklerini, hangi oyunları sevdiklerini ve boş zamanlarını nasıl değerlendiklerini anlatan yazılarla kartlara aktardılar.

2. gün çocukların yaşadıkları yeri daha iyi tanımaları için Mamak çevresine genel bir gezi yapıldı. İlk durak Kayaş tren istasyonuydu. Tren hattı boyunca istasyona doğru yürürken, Mamaklı çocuklar hiç de yabancı olmadıkları tren hattı ve tren yolculukları ile ilgili anılarını paylaşmaya başlamışlardı bile… İstasyondaki sohbetin konusu; demiryollarının tarihçesi, banliyö hattının Mamaklıların yaşantısındaki yeri ve günümüzdeki kullanım sıklığıydı.

Ardından yemek molasının da verileceği Bayındır Barajı'na gidildi. Çocuklar, barajı "Mavi Göl" olarak tanıyorlardı.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin son yıllarda düzenlediği göl kenarı piknik alanlarına benzeyen yeni imajıyla, Bayındır Barajı'nın sadece görüntüsü değişmemiş, Mamak ve çevresindeki insanların hafta sonlarını geçirmek için sıkça gittikleri barajın ismi de Mavi Göl olmuştu. Barajlar ve Bayındır Barajı'nın Ankara için önemi konulu sohbetin ardından yemekler yenildi, göl kenarında gezintiler yapıldı.

Gezi sonrası Eski Açık Hava Sineması'na geri dönüldü. Ertesi gün çıkartılacak gazete için hazırlıklar yapılmaya başlandı. Çocuklar için güzel bir geziden sonra masa başına oturmak ilk başlarda güç olsa da, gazete çıkarma fikri onlara çok ilginç geldi. Hele de işin içine röportaj, muhabirlik, köşe yazısı, gezi notları kavramları girince birden bire havaya girdiler ve üretim başladı. Önce mahallenin yaşlılarıyla, esnafıyla ve muhtarıyla eski Mamak üzerine sohbetler yaptılar.

Eski Mamak'ın nasıl olduğunu,

Kentsel Dönüşümün Mamak'ı nasıl etkilediğini,

sinemanın eski halini ve istasyonu sordular yaşlılara…

Röportajlar tamamlandıktan sonra çocuklar, gazete için çeşitli konularda hazırladıkları yazılarını tamamladılar.

3. günde "Sözlü Tarih Atölyesi" için gazete çalışmalarına devam edildi. Çocuklar, röportaj, gezi notları ve genel haberler konulu 3 gruba ayrıldılar. Çocukların, sayfa düzenlemelerini yaparlarken bir önceki günden daha da heyecanlı oldukları gözlemlendi. Hazırladıkları gazetelerde; gezdikleri yerleri ve Mamak'ın sorunlarını anlattılar, yazıları destekleyen resimler çizdiler, röportaj fotoğraflarını ve semtin olmazsa olmazlarının fotoğrafları ilave ettiler (mesela yazlık sinemanın köpeği Karabaş).

Yemek sonrası "Kartpostal Atölyesi" ve "Taş Boyama Atölyesi" için 2 gruba ayrılan çocuklar, yaratıcılıklarının sınırlarını zorladılar.

Kartpostal atölyesinde Mamak'ı resmettiler,

Taş boyama atölyesinde doğadan topladıkları taşları rengarenk desenlerde boyadılar.

8 Ağustos 2012 Çarşamba günü Mamak'lı çocuklar atölye çalışmalarında yaptıkları ürünleri Halkevleri Konur Sokak Şenliği'nde sergiledilerler.

Çocuk ve Mimarlık Doğu Bayazıt Ekoloji Atölyesi

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi
10-11-12 Ağustos 2012

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından 10 yıldır çocuklara kent mimarlık ve çevre farkındalığı oluşturmak, çocuk kültürü ile mimarlık kültürünü buluşturmayı hedefleyen Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları, Belediyeler tarafından değişik illerde atölyeler gerçekleştirilmesi için davet ediliyor.

Bu kapsamda "Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları" Doğubayazıt Belediyesi'nin davetlisi olarak Doğubayazıt'lı çocuklarla buluştu. 3 gün süren atölye çalışmasında atölyede çocuklar; yaşanabilir bir kent ve dünya için hayaller kurdular, doğal ve kültürel çevreyi korumanın önemi ile nasıl korunacağına dair çeşitli atölye çalışmaları yaptılar.

Atölyeler; gazeteci-yazar **Esra Çiftçi**'nin koordinatörlüğünde, Mimarlar Odası Ankara Şubesi ÇMÇM Çalışmaları Merkezi'nden mimar **Pelin Özgümüş** ile EGEÇEP Eş Dönem Sözcüsü gazeteci **Özer Akdemir** yürütücülüğünde gerçekleştirildi.

Atölyenin ilk gününde çocuklarla görme, algılama ve yaratıcıklarını geliştirme üzerine eğlenceli oyunlar oynandı. Daha sonra çocuklardan kendilerini anlatan bir resim yapmaları istendi.

Çocuklar, kendilerini; renklerle, çiçeklerle, özlemleriyle, oyun bahçeleriyle ve halı desenleri ile anlattılar.

İkinci gün ise çevre sorunları üzerine çalışmalar yapıldı. Çevre kirliliğine neden olan şeyler, soyu tükenen canlılar, çöpler, atık malzemeler ve enerji tasarrufu hakkında çocuklarla sohbet edildi.

Çocuklardan, dünyamızda, yaşam alanlarımızın yok olması, doğal kaynakların tükenmesi halinde nedenleri ve sonuçları üzerine bir hikâye yazmaları istendi. Daha sonra çocuklara nasıl bir yerde/ kentte yaşamak istedikleri soruldu. Resim veya maketlerle bu düşlerini anlatmaları istendi. Çocukların çevre konusunda çok bilinçli olduğu gözlemlendi.

Atölye sonunda çocuklarla beraber **İshak Paşa Sarayı** gezildi.

Çocuklar, yaklaşık iki yüz yıl önce inşası bitirilen sarayın hikâyesini dinlediler, duvarlarında tarihin izlerini aradılar, sarayın avlusunda oyunlar oynayarak eğlendiler.

Atölye çalışmalarının son gününde çocuklar, atölye ürünlerini Doğubayazıt halkı ile paylaştılar. Yaptıkları resimleri, maketleri ve atölyede öğrendiklerini anlattılar, çevre ile ilgili mesajlar verdiler.

" **Daha yeşil, ağaçlı bir çevre istiyoruz.**

Çevremizi kirletilemeyelim, çöpleri çöp kutusuna atalım…

Egzoz dumanları kelebekleri yok ediyor….

Plastik , pil, sakız, kaset, deterjan gibi atıklar; doğada çok uzun sürede yok oluyor.

Çevremizdeki insanları bilinçlendirmeliyiz…"

Mamak Askeri Cezaevi
Zihinsel Harita Atölyesi

01 Eylül 2012

Mamak Cezaevi'ndeki yaşanmışlıklardan, hatırlananlardan eskizlere dökülen kelimeler:

Tecrit, B blok, 7. koğuş, gaz odası, idam hücreleri…

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi' nin duyurusunu 12 Eylül 2012'de yapacağı "Kent Düşleri Yarışması 7- Mamak Askeri Cezaevi Değerlendirme Projesi" yarışması için Cezaevinde yapmak istedikleri tespit çalışmalarına izin verilmeyen mimarlar, cezaevi alanının yerleşim planını elde etmek üzere, 12 Eylül döneminde bu mekânda tutuklu ve hükümlü olarak kalmış kişilerle bir araya gelerek "zihinsel harita atölyesi" çalışmalarına 1 Eylül'de başladı.

Zihinsel Harita Atölyesi açılış konuşmasını yapan Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulu Üyesi Bülent Batuman şunları söyledi: "Bu koşullarda yarışmaya altlık oluşturacak belgeleri kendimiz üretelim istedik, orada yaşanan deneyimin içinden bunu süzelim ve mimari olanı oradaki toplumsal deneyimden çıkaralım. Hepimizin hayatlarında iz bırakan 12 Eylül'ün bu mekânda biriktirdiği anlamı, bir yandan yaşanan zulüm ve acılar, bir yandan da insanlık adına bir direniş ve inat olarak anlamak gerekiyor."

Mimarlar Odası Ankara Şube Başkanı Ali Hakkan, yapılacak çalışmaları Ulucanlar Cezaevi'nin müze olma süreci ile örneklendirerek; "Ulucanlar Cezaevi çalışmaları da aslında böyle başlamıştı. Bir deneyim yaşadık, kamuoyu yaratarak bir mücadeleye soyunduk ve başarılı olduk. Mamak da bunlardan birisi olacak gibi görünüyor. Kültür Bakanlığı'ndan bir anlamda destek sayabileceğimiz bir yazı geldi, bunlar önemli gelişmeler. Genelkurmay ve Milli Savunma Bakanlığı'nın projeyi çok sahiplenmemesi yaşadığımız sıkıntılardan" dedi.

Mimarlar Odası Ankara Şube Sekreter Üyesi Tezcan Karakuş Candan, bu çalışmanın 12 Eylül ile hesaplaşmanın ilk adımı olduğunu belirterek şunları söyledi: "Mimarlar Odası Ankara Şubesi bütün eza mekânlarını açığa çıkartmaya çalışıyor. Ulucanlar bunun ilk örneğiydi. Mamak ikincisi olacak, bir taraftan bu zihinsel haritayı çıkartırken daha da ötesine götürerek Ankara'da eza çekilen bütün mekânları açığa çıkartıp 12 Eylül'ün mekânsallığını kamuoyuyla paylaşmak istiyoruz."

Kentin belleğinde gömülü olan mekânlar gün ışığına çıkıyor.

Ulvi Oğuz: "Mamak Cezaevi'ne 1981 Temmuz'da girdim. A Blokta sağ görüşlü militan İbrahim Çiftçi ile kalıyordum. İbrahim Çiftçi ile yaptığım kavgalar nedeniyle sık sık ölüm hücrelerine giderdim, ölüm hücreleri dört karışa dört karıştı, ya çömeleceksin ya ayakta duracaksın; ayaklarını uzatamazsın.

Hasan Kıvırcık: "Toplamda 3 yıl Mamak'ta kaldım. B blokta başladı, C bloğa götürüldüm, bu konuda Mimarlar Odası'nın yaptığı çalışma şu anlamda önemli, bir mekânsal değeri var, bir mekânsal anlatımı var, Mamak Cezaevi yoğun sistematik işkence uygulanan simge mekânlardan bir tanesi."

Tanıkların, karşılıklı anıların paylaşılmasıyla şekillenen mekânları üretme süreci oldukça heyecanlı geçti. Katılımcılar, anılarını eskiz kağıtlarına aktardılar.

Yapılan bu ilk çalışmaya; Sema Tanal, Ayten Saçık, Ayşe Gül Yılgör, Özgür Ovacık, Mustafa Kantaş, Ela Dinçel, Ulvi Oğuz, Hasan Kıvırcık, Tevfik Güneş, Pamuk Yıldız, Tayfun Mater, Yalçın Bürkev, Gülten Uluçınar ve Ayfer Kantaş tanıklıklarıyla katkı verdiler.

MESLEK YILINA SAYGI

doğrudan katılım yarışması

Tek Başına Yarışma Değil "Doğrudan" Katılım Projesidir.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, her yıl meslekte 30, 40, 50 ve 60 yıllık üyelerine plaket vermektedir. 10 yıllık süreçte, "Ne" yarışmasıyla elde edilen "Arşın" verilmiştir. 2013 yılı ve sonraki yılları kapsayacak ödüller için yeniden yarışma açılması 42.Dönem Yönetim Kurulu tarafından karar altına alınmıştır. Yarışma tek başına yarışma değil, aynı zamanda doğrudan katılımı da öngören bir yöntemle gerçekleşecektir. Ödülü alacakların da fikirleriyle katkıda bulunacağı yarışma, üyelerin Ne alma isteklerini de açığa çıkartacaktır.

2013 yılından itibaren yeni tasarlanmış eserlerin üyelerimizin doğrudan katılımı ile belirlenecek şekilde elde edilmesini önemsemekteyiz. Bu kapsamda dört eserin elde ediliş yöntemi ve detayları aşağıdaki şekilde tariflenmiştir.

"Doğrudan" Katılımlı Yarışma Şartnamesi

Yarışmanın amacı meslekte 30, 40, 50, 60 yılı dolduran üyelerimize nasıl bir nesne verileceğini açığı çıkartan eserlerin elde edilmesi ve üyelerimizin doğrudan katılımının organize edilmesidir.

Yarışma tek aşamalı ve 30, 40, 50 ve 60 yıl ödülleri olmak üzere tek kategoride gerçekleşecektir.

Yarışmaya eser gönderimi herkese açıktır. Yarışmaya birbirinden farklı olmak üzere en çok dört eser gönderilir.

Yarışmaya başvurular **www.dogrudan.org** üzerinden yapılacaktır.

Yarışma için başvurular internet üzerinden yapılacak ve başvuran herkesin en çok dört eser upload etmelerine olanak sağlanacaktır. Her eser için 3 görsel yüklenecektir ve görsellerden birisinin üç boyutlu olması gerekmektedir.

Katılan eserlerin üretim sürecinde ekonomik olması önemsenmektedir.

Yarışmaya katılım ücreti her eser için ₺10'dir. Yarışmaya başvuru yaptıktan sonra eserleri upload edebilmek için Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin aşağıda belirtilen hesap numarasına katılım ücretinin yatırılması gerekmektedir.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Hesap Numarası:
İş Bankası Meşrutiyet Şubesi
IBAN: TR59 0006 4000 0014 2130 6020 54

Yarışmanın İlanı: **27 Eylül 2012,**

Yarışmaya eser gönderme son tarihi **26 Ocak 2013** olarak belirlenmiştir.

Yarışma için başvuru ve eser upload etme işlemleri yarışmanın ilan edildiği **27 Eylül 2012** tarihi itibariyle mümkün olacaktır.

Yarışmanın Seçici Kurulu Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yönetim, Denetleme, Soruşturma Uzlaştırma Kurulu üyeleri ve çalışan mimar personelin dışında tüm Ankara Şubesi üyelerdir. Seçici Kurul olarak değerlendirme yapacak Şube üyelerimiz sicil numaraları ile oylamaya katılacaktır. Oylama dereceli sistem ile yapılacak, her eser için 1'den 5'e kadar istenen derecede oy verilebilecektir.

Seçici Kurul olan Ankara Şubesi üyeleri, oylamaya internet üzerinden 1 Şubat 2013 tarihinde başlayacak ve oylama 15 Şubat 2013 itibariyle sonlanacaktır. Oylama sonucu 16 Şubat 2013 itibariyle ilan edilecektir.

Oylama sonucunda en çok oyu alan birinci eser 60 yılını, ikinci eser 50 yılını, üçüncü eser 40 yılını, dördüncü eser ise 30 yılını dolduran üyelerimiz için kullanılacaktır.

Eserler için öngörülen bütçe **₺12.000**'dir. Bu miktar, ödül alan eserleri tasarlayan kişiler arasında paylaştırılacaktır.

Yarışmada ödül alan eser sahipleri ile Mimarlar Odası Ankara Şubesi eserin 1/1 üretiminde birlikte hareket edeceklerdir.

"Doğrudan" Sekreteryası:
Esin Bölükbaş
0(312)417 86 65 (118)

www.**dogrudan**.org

30 40 50 60

Kentsel Bellekte İz Sürmek: "Bilinmeyen Ankara" Yazılarına Dair

Nuray **Bayraktar**[1]

BİR SABAH UYANMAK[2]

Bir sabah ellerin cebinde çık evinden!
Ceketin iskemleye asılı kalsın.
Bekleye dursun dostun
Kahvede
İşe gitmekten de
Bugünlük vazgeç.
Öylece dolaş çiçek kokan sokaklarında
Güzel şehrinin.
Yeniden tat gökyüzünü, ağaçlara selam ver!
Apartmanların halini sor!
Senden başkaları için değil
Bu güzel gün
Mavi gök.

Sabahattin Kudret Aksal

bilinmeyen ankara

Bu sayı ile 100. sayıya ulaşan "Bülten" Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin haberleşme organı olarak ve aynı zamanda üyeler arasında bir iletişim ortamı olarak büyük önem taşımaktadır. Bülten'de kimi zaman kesintiye uğrasa da yıllara yayılmış bir süreklilik gösteren **Bilinmeyen Ankara** yazıları özünde Ankara'ya ilişkin bir duygu bağının ifadesidir. Yazılar, Ankara'da kentli olarak yaşamanın ötesinde, mimar olarak yaşamanın getirdiği çoklu kimlik ile, örtülü bir koruma yaklaşımını, dolayısı ile kentsel belleği oluşturan ipuçlarını ortaya çıkarma yaklaşımını kaçınılmaz olarak barındırmaktadır.

Bellek yaşam boyu biriktirilenlerin ifadesidir. Görülen, duyulan, öğrenilen her şeyin zihinde depolanması, saklanması ve sonrasında geri çağrılması olarak tanımlanır.[3] Kentsel bellek ise fiziki bütüne dair bir kavramdır. Kentlinin zihninde fiziksel, sosyal, kültürel ve tarihsel değerlerle oluşan izleri ifade eder.[4] Bir kentte geçmişten günümüze var olan, kente ve kentliye dair süreklilik gösteren tüm değerleri kapsar. Bu değerler içinde yapılar yaşama dair birikimleri ile, yaşamsal tüm aktivitelere yer olma nitelikleri ile öne çıkar. Yapılar dışında kentsel belleği oluşturan somut fiziki öğeler meydanlar, sokaklar, kentsel mobilyalar ile yazılı, çizili, fotoğrafik belgelerdir. Kentsel bellek, kentsel hafızadır. Kentsel bellekte yer alan ve kolektif olarak hatırlanan bir yapının kimlik değerine sahip olduğu kabul edilir.[5]

Bilinmeyen Ankara yazıları bu anlamda kentsel belleği oluşturan kimlik değerine sahip tüm yapıları bir, bir, gün yüzüne çıkarma işlevi üstlenir. Kimi yapılar yer olma nitelikleri; taşıdıkları "mimari değer" ile, kimi yapılar yaşama dair birikimleri;" yaşanmışlıkları" ile konu olur Bilinmeyen Ankara yazılarına. Bilinmeyen Ankara yazıları kimlik değeri taşıyan, bu yanı ile kentsel belleği oluşturan yapıların izini sürer.

Bellek mekân ve zamanla güçlü bir ilişki kurar. Geçmişten gelen imgeleri anlamsal ve duyumsal olarak çağrıştırır ve anımsatarak düşünülür kılar. İmgelerin, tarihsellikten koparılarak yok edilmesi ya da sürekli olarak yeni ile yer değiştirmesi, bellek yardımıyla kurulan bireysel tarihin yitirilmesine sebep olur.[6] Kolektif bellek ise bireylerin benzer mekânlarla kurdukları ilişkinin sonucu olarak ortaya çıkar. Geçmişe dair ortak imaj paylaşımını ifade eder. Bu anlamda geçmişi birlikte yaşamayı değil, birlikte hatırlamayı gerektirir.[7] Kolektif belleği oluşturan aynı yapıya dair anımsamalardır. Anımsananlar farklı da olsa, anımsanan yer aynıdır. Benzer biçimde kolektif belleği oluşturan yapıların tarihsellikten koparılarak yok edilmesi ya da sürekli olarak yeni ile yer değiştirmesi kolektif bellek yardımıyla kurulan kolektif tarihin yitirilmesine yol açar.

Bilinmeyen Ankara yazıları bu bağlamda bir yanı ile yapıları kalıcı kılmaya çalışarak bireysel tarihin sürekliliğini sağlamaya çalışır. Diğer yandan ele aldığı yapılar aracılığı ile kolektif belleğin yeniden ve farklı biçimde inşa edilmesine karşı çıkarak, kolektif tarihin sürekliliğinden söz eder. Bilinmeyen Ankara yazıları alışkanlıkları ve yaşanmışlıkları göz ardı eden bir yaklaşımla hızla değiştirilen kentte, kentin tarihselliğinin vurgulanmasına ilişkin bir arayıştır aynı zamanda.

Kimlik bir kentin özgünlüğü anlamındadır. Coğrafya, doğal ve tarihi doku, mimari yapı, kentlinin yaşayış biçimi, kültür, gelenek ve görenek gibi öğelerden oluşur. Yapılar fiziksel özellikleri ile bir nesne olarak kentin kimliğinin en önemli göstergesi olarak kabul edilir. Mimari açıdan benimsenen, dönemini anlatan, mimarına ilişkin ipuçları barındıran,

Mülkiyeliler Birliği

Milka Pastanesi

"...Kentsel bellek, kentsel hafızadır. Kentsel bellekte yer alan ve kolektif olarak hatırlanan bir yapının kimlik değerine sahip olduğu kabul edilir."

özenli yapılardan oluşan bir mimari yapıya sahip bir kent kimlik tartışmalarında olumlu değerlendirmelerle anılır.

Bilinmeyen Ankara yazıları içinde yaşanılan kente dair algıları değiştirme çabası taşır. Kentin değerlendirilme sıfatlarını olumsuzdan olumluya çevirmeye çalışır. Bunca hırpalanmış bir kentte, hala "iyi", "güzel", "yaşanabilir" tanımlarını hak eden yapılar stokunun varlığını vurgulayarak kentin sahiplenilmesini kolaylaştırır. Kentin kimliğine ilişkin tahribatı ortaya koyar bu yanıyla. Öte yandan kentin sahip olduğu tarihsel birikimin önemine göndermeler yapar.

Bilinmeyen Ankara yazıları yapıların dünden yarına toplumsal, yaşamsal kimlik kartımız[8] olduğu saptamasını önemser. Yapıların yaşanmışlıkları ile de kentin kimliğinin ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul ederek bu açıdan önemli kimi yapılara dikkat çeker. Yapıları donmuş, tekil nesnelere indirgeyen yaklaşımın dışında, hayata dair olanın öneminden söz eder. Yapılara ilişkin yaşanmışlıkları vurgular. Bu anlamda koruma ölçütlerinin genişletilmesi çabalarına da arka çıkar.

Bilinmeyen Ankara yazıları çoğunlukla mimarlık ortamında yeterince değerlendirilmemiş, farkına varılamamış kimi yapılar üzerinde durur. Fark edilir ve değerli kılar. Bir suret olarak karşılaştığımız yapıları çözümler, mimari dilini, kurgusunu ortaya koyar, mimarlık ortamının bilgisine sunar. Ya da kimi zaman aslında bildik olanı, farkına varılanı ele alır, belgeler ve bu yanı ile tarihe, o yapıya ilişkin bir not düşer.

Bilinmeyen Ankara yazıları mimarlık ortamında yaygın olan resmi dili kırmaya, sivil dili yaygınlaştırmaya çalışır. Kamusal olanı değerlendirmenin yanı sıra özel olana da hak ettiği değeri veren bir içeriğe sahiptir. Bu yanıyla kamusal alanı reddetmez, ancak sivil alanı da önemser. Kimi zaman bir araştırma sonucunu bilimsel, akademik bir dille, kimi zaman hayata ait olanı gündelik bir dille aktarır.

Körfez Lokantası

Tarih içinde yer bulamamış mimarlara bildik mimarların yanında yer açar.

Bilinmeyen Ankara yazıları birbirine benzer yapılarda birbirine benzer hayatların kurgulandığı kentte, farklı olanı vurgular. Özenli olanı öne çıkarır, hak ettiği değeri verir. Kıymetli kılar. Olan ile olması gereken arasındaki ayrımı ortaya koyar. Bu yolla mimarlığın yaygınlaşan hızlı üretilebilir, benzer üretilebilir yapılar tasarlama eylemliliğini eleştirir.

Bilinmeyen Ankara yazıları yıkım temelli bir yerel yönetim anlayışının Ankara kentine yönelik uygulamalarına karşı bir mücadele aksıdır aynı zamanda. Kenti rant aracı olarak gören yaklaşımın yereldeki uzantısı olan, doğal ve tarihi değerlere karşı büyük tehdit oluşturan, kentte yaşayanların yerle kurdukları bağı koparan bilim dışı akıl dışı uygulamalara karşı örtülü bir çatışma ortamıdır. Bu bağlamda Bilinmeyen Ankara yazıları kentli için, kent için değerli kimi yapıların yok olabileceği ihtimali üzerinden ele alınır. Bu yapılara ilişkin değerlendirmelerle dünden geleni, bugüne ait olanı belgeler, geleceği zenginleştirir. Geçmişle gelecek arasında bağ kurar. Ankara üzerine yazarken, konuşurken referans noktaları oluşturur.

Bilinmeyen Ankara yazıları Ankara'nın hikâyelerini yeniden ve yeniden anlatır. Kentin onu oluşturan hikâyelerin toplamı olduğu kabulünden hareketle ve bu hikâyeleri unutmanın kenti unutmak anlamına geldiğinden[9] hareketle Ankara'nın hikâyelerini sahiplenir. Yeni hikâyelerin üretilebilmesi için ortam hazırlar.

Bilinmeyen Ankara yazıları Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin yıllardır sürdürdüğü- tek yapı ölçeğinden, kentsel ölçeğe– yapıların ve çevrelerin taşıdıkları mimari, tarihi, yaşamsal değerleri nedeniyle gelecek kuşaklara aktarılması gereğine ilişkin politikaları ile çakışan bir içeriğe sahiptir. Ankara'nın kimliğini oluşturan yapılara yönelik hassasiyetini Bina Kimlikleri adı altında bir projeye dönüştüren, siyasi tarihimizde büyük önem taşıyan Ulucanlar Cezaevi'nin yıkılmaması için büyük çaba gösteren, kültürel miras kavramını endüstri mirası anlamında zenginleştiren Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin kaygıları Bilinmeyen Ankara yazılarının içeriği ile çakışmaktadır. Öte yandan Bilinmeyen Ankara yazıları yapıları önemli kılan şey yaşanmışlıklarıdır[10] biçiminde ortaya konulan bir yaklaşımla önemsenen, geçmişte Milka Pastanesi, yakın zamanlarda Körfez Lokantası, son olarak Mülkiyeliler Birliği gibi kentte iz bırakan benzer yapılara ilişkin Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin hassasiyetlerini paylaşır.[11]

Yayınlandığı ilk sayıdan başlayarak önemli birer belge niteliği taşıyan Bilinmeyen Ankara yazılarının yapılar aracılığı ile Ankara'yı keşfetme potansiyeli vardır. Bilinmeyen Ankara yazıları bu yanıyla keşfedilenlerin paylaşım ortamıdır. Meslektaşları keşfetmeye ve paylaşmaya teşvik eder. Bir heyecana yol açar.

Ankara'yı keşfetmenin bir aracı olarak ve güzel bir kentte yaşama arzusunun bir ifadesi olarak heyecanın ve Bilinmeyen Ankara yazılarının süre gitmesi temennisi ile…

DİPNOTLAR

1.) Doç.Dr., Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

2.) Aksal, S.K. (1962), Bir Sabah Uyanmak, Varlık Yayınevi, İstanbul.

3.) Bellek (2012), tr.wikipedia.org

4.) Uzun, İ., Altun, Akyol, D. T., Bal, E.(2009), Kentsel Bellek Üzerine Mekansal Bir çalışma, Sempozyum Bildirisi, İzmir.

5.) Madran, E.,(2006), Modern Mimarlık Ürünlerinin Belgelenmesi ve Korunması Süreci için Bazı Notlar, Mimarlık Dergisi, 332, Ankara.

6.) Al, M.,(2011), Kentte Bellek Yıkımı ve Kimlik İnşası–Palimpsest: Ankara Atatürk Bulvarı Bağlamında Bir İnceleme, İdeal Kent- Kent araştırmaları Dergisi, 4, İstanbul.

7.) İnce, G.B.,(2010), Medya ve Toplumsal Hafıza, Kültür ve İletişim Dergisi, 13(1), İstanbul.

8.) Sarıaslan, Ü., (2004),Cumhuriyetin Mimarları, Otopsi Yayınları, İstanbul.

9.) Kozer, C., (2009), İmkanmekân Yuvarlak Masa Söyleşileri, (Basılmamış Metin), İstanbul.

10.) Mimarlar Odası Ankara Şubesi (2009), Basın Bildirisi, Ankara.

11.) Bilinmeyen Ankara yazıları Mülkiyeliler Birliği'ne ilişkin tartışma sürecinde bu süreci besleyen bir anlam da kazanmıştır.

Mimarlıkhaftası 2012 01 13 ekim

başkentin geleceğini tasarlamak kimlikgelecekyaşam

Mimarlar Odası Ankara Şubesi 2002 yılından itibaren her yıl, Ekimin ilk pazartesi, Dünya Konut ve Mimarlık Günü'nü de içine alan tarihlerde Mimarlığın Toplumla Buluşması hedefiyle Mimarlık Şenliği düzenlemektedir. Değişik temalarla gerçekleştirdiğimiz bu etkinlikler bütünü kentlilerin katılımına açık bir festival niteliğini de taşımaktadır. Bu yıl da 1–13 Ekim 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan Mimarlık Şenliği'nin teması "Başkentin Geleceğini Tasarlamak: KİMLİK|GELECEK|YAŞAM" olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda Ankara'nın Başkent kimliğini vurgulayarak geleceğini tartışarak, tasarlamak ve sahip olduğumuz değerlerin farkına vararak yaşantımızın mekânı olan Ankara'ya sahip çıkmayı önemsiyoruz. Başkentte yaşamak bir zenginliktir. Bu zenginliğin farkında olmayan yöneticiler elinde Ankara'nın kimliksizleştirilmeye çalışılması, nefes alma alanlarının hoyratça hançerlenmesi, taşıdığı tarihsel değerlerin izlerini taşıyan mekanların yaşantımızdan silinmeye çalışması, kimliğinin değiştirilmesi, geleceğinin karartılması kabul edilemez bir hal almıştır. 13 Ekim Ankara'nın başkent oluşunu da içerisine alan tarihleri kapsayacak etkinlikler bütünü kolektif bir belleğe, geçmişten geleceğe uzanan köprüye, geleceğe tanıklık etmeye olanak sağlayacak. Bu kapsamda, kent demokrasisinin söyleşiler, atölyeler, sergiler, film gösterimleri ve AOÇ gündemli sempozyum ile tartışmaya açılması planlanmıştır. Etkinlikler 1 Ekim 2012 Pazartesi günü basın açıklaması , sergi ve açılış kokteyli ile başlayacak, Ankara'nın başkent oluşunun 86.yıldönümünde "Başkent için Büyük Buluşma" Yürüyüşü ile sonlanacak.

Tüm kentlilerin katılımına açık olarak düzenlenen "Başkentin Geleceğini Tasarlamak: KİMLİK|GELECEK|YAŞAM " etkinlikleri kapsamında farklı disiplinlerin mimarlıkla olan ilişkisini değerlendiren söyleşiler gerçekleştirilecek, hazırlanan gezici sergiler kentin farklı noktalarında kentlilerle paylaşılacak, yapılacak film gösterimleri ile kentsel yaşam zenginleştirilecek kent mekânları farklı işlevlere bürünecek.

"Başkentin Geleceğini Tasarlamak: KİMLİK|GELECEK|YAŞAM" atölyelerinde, başkentin geleceği kimlik, gelecek ve yaşam üzerinden tartışmaya açılacak, Ankara'nın kültür mekanları, kentsel dönüşüm adı altında yaşanan gelişmeler, "Çılgın Projeler" adı altında gerçekleştirilmek istenenler, başkentin yeşil alanları, ulaşım ağı, pazaryerleri ve çok amaçlı kullanımları ve yaklaşan yerel yönetim seçimleri temel tartışma konuları olacak, bu atölyelerin yanı sıra fotoğraf, heykel, karikatür, edebiyat ve medya-iletişim atölyelerinde Ankara'nın mekansallığı gözler önüne serilecek

Etkinlikler içerisinde "Başkentin Geleceğinde Atatürk Orman Çiftliği" Sempozyumu, özel bir tema olarak gündeme oturacak. Atatürk Orman Çiftliği'nin geleceğinin tartışılacağı, geçmişinin ve değerlerinin bir kez daha günışığına çıkartılarak paylaşılacağı sempozyum, uluslararası katılımlı olacak ve sempozyumun temel konularından biri de dünya örnekleri üzerinden sürdürülebilir kentleşmede ekolojik parklar ve kentsel tarım olarak programlanacak.

Başkent Ankara'ya, değerlerine, anılarınıza ve yaşamınıza sahip çıkmak için, 1-13 Ekim tarihlerinde tüm Başkentliler "Başkentin Geleceğini Tasarlamak: KİMLİK|GELECEK|YAŞAM" etkinliklerine davetlidir.

TMMOB Mimarlar Odası
Ankara Şubesi Yönetim Kurulu

atölyeler

a.kimlik

- A.1 Kültür Atölyesi
- A.2 Yeni Yerleşimler, Kentsel Dönüşüm ve TOKİ Atölyesi
- A.3 Atatürk Bulvarı Atölyesi
- A.4 Başkentin Katmanları Atölyesi

b.gelecek

- B.1 Yeşil Başkent Atölyesi
- B.2 Katılımcı Tasarım Atölyesi
- B.3 Ulaşım Atölyesi
- B.4 Kamusal Alanların Çok Amaçlı Kullanımı: Pazar Yeri Atölyesi
- B.5 Yerel Yönetimler Atölyesi

c.yaşam

- C.1 Fotoğraf Atölyesi
- C.2 Heykel Atölyesi
- C.3 Karikatür Atölyesi
- C.4 Edebiyat Atölyesi
- C.5 Medya ve İletişim Atölyesi

sergiler

- Atatürk Orman Çiftliği Sergisi
- Bina Kimlikleri Atatürk Bulvarı Sergisi
- Mimarlık Haftası 2011- "Sosyal Konut" Atölye Sonuçları Sergisi
- Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Sergisi
- Basında TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Mh program

10eylül2012pazartesi

Mimarlık Haftası Atölyeleri için Kayıtların Alınmaya Başlaması

22eylül2012cumartesi

11.00
Basın Toplantısı
TMMOB Mimarlar Odası Arka Bahçe
Konur Sokak No:4 Kızılay-Ankara

01ekim2012pazartesi

11.00
Basın Açıklaması,
Atatürk Orman Çiftliği Orman Genel Müdürlüğü Önü
12.30
Konur Sokak'ta Sergi Açılışı
19.00
Mimarlık Haftası Açılış Kokteyli
Merkez Lokantası (Atatürk Orman Çiftliği)

02ekim2012salı

10.00
Gezici Sergi
Yer: Alışveriş Merkezleri
18.30
Atölye Buluşmaları
TMMOB Mimarlar Odası 5. Kat Toplantı Salonu
Konur Sokak 4/5 Kızılay-Ankara

03ekim2012çarşamba

10.00
Gezici Sergi
Yer: Alışveriş Merkezleri
18.30
Söyleşi:Tepme Keçecilik ve Mimaride Kullanım Alanları
Yaşar Cengiz Çınar
Yer: TMMOB Mimarlar Odası 5. Kat Toplantı Salonu, Konur Sokak 4/5 Kızılay-Ankara

04-05ekim2012

10.00
Gezici Sergi
Yer: Pazaryerleri, Alışveriş Merkezleri
19.00
Film Gösterimi

06ekim2012cumartesi

12.00
Atatürk Orman Çiftliği'nde Piknik Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları:
"Atatürk Orman Çiftliği Dünü-Bugünü" Maket Çalışması

08ekim2012pazartesi

09.30
Sempozyum ve Sergi:
"Atatürk Orman Çiftliği ve Ankara'nın Geleceği"

09ekim2012salı

10.00
Gezici Sergi
Yer: Pazaryerleri
19.00
Film Gösterimi

10ekim2012çarşamba

10.00
Gezici Sergi
Yer: Alışveriş Merkezleri
19.00
Söyleşi: Ankara Üzerine İnformel Sohbetler
Yer: TMMOB Mimarlar Odası Arka Bahçe, Konur Sokak No:4 Kızılay- Ankara

11-12ekim2012

10.00
Gezici Sergi
Yer: Alışveriş Merkezleri

13ekim2012cumartesi

15.00
Atölye Sunuşları
18.00
"Başkent İçin Büyük Buluşma" Yürüyüşü
19.00
Kapanış Konseri

Lemi Varnalı ve İş Bankası Evleri[1]

Dr. Umut **Şumnu**

ankara'da sivil mimari bellek

Ece Ayhan *Çok Eski Adıyladır* adlı kitabındaki *Sivil* adlı şiirinde "denize sivil girmekten" bahseder ve sivil kelimesini çıplakla eşleştirir (1982:17) .[2] Benzer bir durum Ayhan'ın *Şiirin Bir Altın Çağı* adlı kitabında da karşımıza çıkar: "Aklınca bizi yıldırarak denize sivil girmekten vazgeçirecek bir polis memuru bir gün bizim giysilerimizi kapmış ve Dolmabahçe Saat Kulesi'ne dek götürmüştü"(1993:246).[3] Ayhan metninde bu kez 'çıplaklığa' ek olarak 'korumasızlığa' da vurgu yapar.

Ece Ayhan'ın metinlerinden ve bu metinlerde sivil kelimesinin konumlandırılışından yola çıkarak, mimarlık tarihi içinde sivil mimarlığın da çıplaklığından ve korumasızlığından söz edilebilir. Sivil mimarlık, istisnai durumlar dışında, tarihin iktidarının dışında kalır/bırakılır. Egemen anlatı çoğunlukla kamu yapıları ve mekânları üzerinden dillendirilir. Ancak kimi 'olağanüstü hallerde', istisnanın kim olduğuna karar veren iktidar,[4] sivil olanı egemen-anlatı içine alır; onu bir anlamda 'giydirerek', çıplaklığına ve korumasızlığına son verir.[5]

Sivil mimarlık gibi, sivil yapıların mimarları da çoğunlukla çıplak ve korumasızlardır. Söylemin aynı şekilde tekrarını garanti altına almak için, egemen anlatı çoğunlukla aynı mimarları gündeme getirir. Geri kalanlar, onları anlatacak, onlara bir anlamda 'giysilerini geri verecek' biri çıkıncaya kadar, bütün görünürlüklerine rağmen saklı kalırlar.

Bu bağlamda, Çankaya Güzeltepe Mahallesi'nde (çoğunluğu Ahmet Mithat Efendi Sokak'ta) yer alan, aynı tipte tasarlanmış, bahçelerle birbirlerine bağlı, her biri 5 katlı (1 bodrum, 1 zemin, 3 kat) toplam 8 apartman yapısından oluşan İş Bankası Evleri, ve bu yapıların mimarı olan Lemi Varnalı, mimarlık tarih-yazımının dışında kalan/bırakılan örnekler olarak sunulabilir.

1956 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nden mezun olan Lemi Varnalı (oda sicil no:1054), uzun yıllar Türkiye İş Bankası A.Ş. İnşaat ve Emlak Müdürlüğü'nde müdür muavini olarak görev yaptı. Ve, görev aldığı süre boyunca, İş Bankası Evlerine ek olarak, İş Bankası A.Ş. Bilgisayar Merkezi (Eskişehir yolu, Ankara), İş Bankası A.Ş. Genel Müdürlük Kabataş Hizmet Binası (İstanbul) gibi önemli yapılar tasarladı. 1965 yılında tasarlanan Kabataş Hizmet Binası'yla ilgili aynı yıl *Arkitekt* dergisinde yayınlanan makalede yapının hem mimari hem de mobilya-dekorasyon projelerini çizen Lemi Varnalı yapının mevcut karkasının korunma gerekliliğinden dolayı, plan

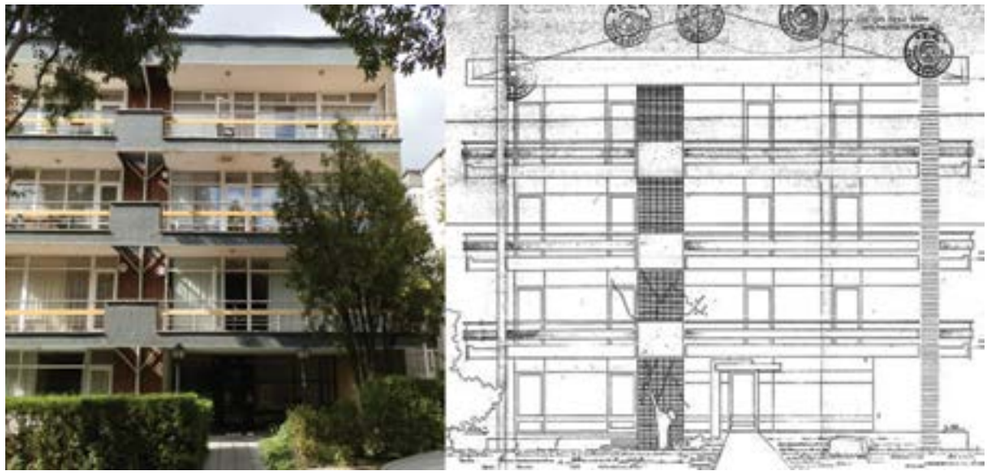

Resim1 İş Bankası evleri ön cephe görünüş

organizasyonunda daha plâstik çözümler bulunamadığını fakat çok kaba sayılabilecek karkasın örtülebilmesi için harici ve dahili bir takım oyunların yapıldığından söz eder.[6]

1964 yılında, Kabataş Hizmet Binası'ndan yaklaşık 1 yıl önce, tasarlanan İş Bankası Evleri'ne bakarken de hem dışarıdan hem de içeriden bir bakış gereklidir. Aslında İş Bankası Evleri, İş Bankası'nın 1951 İkramiye Planıyla başlattığı ve İhap Hulusi Görey'in tasarladığı posterle halka duyurusunu yaptığı "ikramiye evleri" sürecinin bir parçası ve devamı olarak görülebilir.[7] Bu bakımdan, İş Bankası Evlerinin dışarıdan görünüşünün son derece mütevazi, ekonomik ve sade olarak tasarlanmış olması

Resim 2 İhap Hulusi tarafından tasarlanan posterler

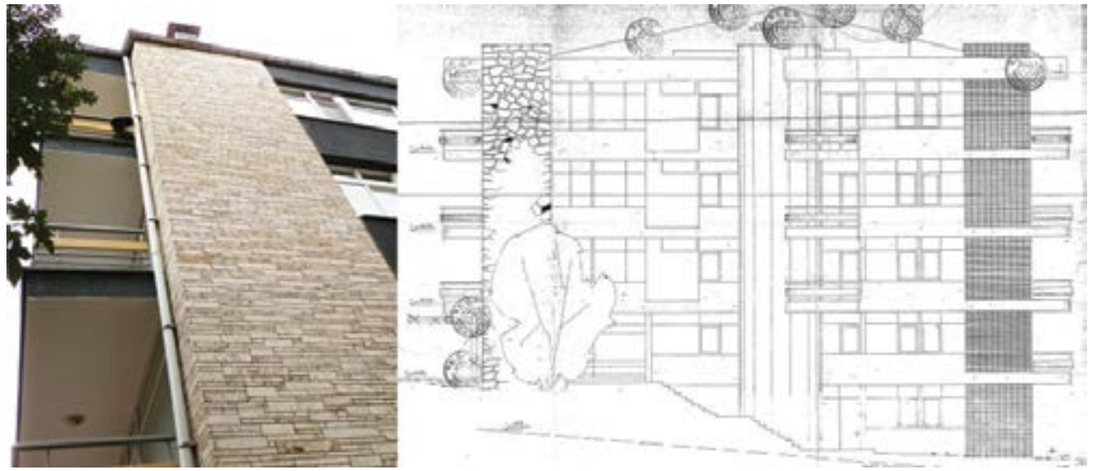

Resim 3 Yan cephedeki taş-kaplı şömine duvarı

şaşırtıcı değildir. Sokaktan kopan çekme mesafesiyle yapılar önünde geniş bahçeler oluştururlar ve dışarıdan bakışı/algılanışı kolaylaştırırlar. Dışarıdan bakıldığında ilk göze çarpan özellikleri arasında yapıldığı dönemin temsili sayılabilecek geniş pencere açıklıkları, geniş balkonları, yatay uzayan balkonlarına paralel bir çizgiyle tasarlanan balkon demirleri ve taş kaplamalı şömine bacaları sayılabilir.

Yapıların cephedeki sadeliği giriş mekânında da devam eder. Fakat giriş mekânının cephelere göre daha zengin mimari detayları barındırdığını eklemek gerekir. İş Bankası Evleri'nde girişler ön cepheden yaklaşık 3 metre yan cepheden yaklaşık 1 metre kadar içeri çekilerek tanımlanmış ve girişin önünde saçak işlevi gören yarı açık bir mekân oluşturulmuştur. Bu yarı açık mekânda en dikkat çeken mimari eleman içeri çekilen girişin etrafını saran havuzdur. İç mekânla dış mekân arasında bir eşik-elemanı olan bu havuz girişin tanımını kuvvetlendirmekte ve giriş duygusunu arttırmaktadır. Giriş mekânında yer alan havuzun içinden tamamı cam olan, sadece yerden 60.cm yüksekliğinde kalın metal bir bantla bölünen, bir doğrama

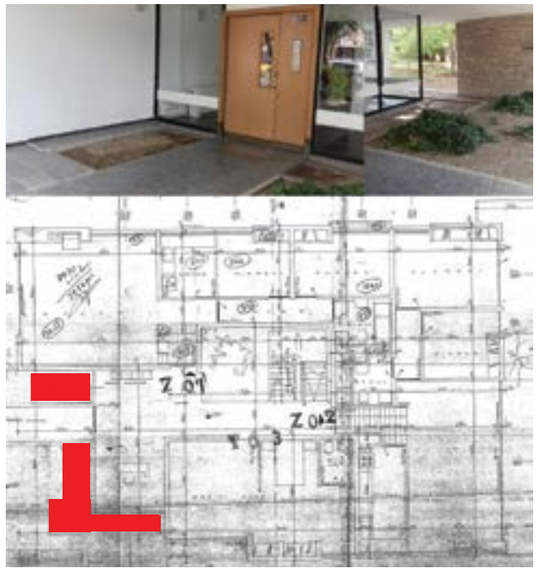

Resim 4 Yapının girişi ve şu an kumla doldurulmuş olan havuzları

Resim 5 Yapının posta kutuları

Resim 6 Galeri boşluğu ve tepe-penceresi

Resim 7 Galeri boşluğundaki metal profiller

yükselir. Şeffaf giriş, apartmanın iç mekânını, özellikle de Lemi Varnalı tarafından tasarlanan posta kutularının yer aldığı antreyi dışarıdan, hatta sokaktan bile, görünür kılar.

İş Bankası evlerini diğer apartmanlardan ayıran en belirgin özellik belki de geniş apartman iç mekânıdır. Posta kutularının yer aldığı antre geçildikten sonra bizleri içinden merdivenin yükseldiği ve tüm kat hollerini birbirine bağlayan 570cm x 335cm büyüklüğünde bir galeri boşluğu karşılar . Her biri yaklaşık 90 metrekare olan daireleriyle kıyaslandığında İş Bankası Evleri'nin kat hollerinde bulunan bu galeri boşluğunun fazlasıyla büyük olduğu söylenebilir. Apartmanın ortak mekânlarını özel mekânları kadar değerli kılan[8] bu galeri boşluğunun tepesinde galeri boşluğuyla aynı büyüklükte bir çatı-penceresi vardır. Çatı penceresiyle, genelde diğer yapılarda neredeyse tamamen karanlık olan kat holleri gün boyunca gün ışığıyla aydınlık hale gelir.

Galeri boşluğunun apartmanın katları arasında sağladığı hacimsel ve görsel ilişki galeri boşluğunun etrafını saran düşey metal profillerle daha da kuvvetlenir. 2.5cmx4cm kesitindeki, yaklaşık 80cm arayla dizilen ve apartmanın ahşap korkuluklarının üzerine sabitlendiği bu düşey elemanların bir benzerini Lemi Varnalı'nın İş Bankası Genel Müdürlük Kabataş Hizmet Binası'nın dış cephesinde de görmek mümkündür. İş Bankası Evleri'ne benzer şekilde Kabataş Hizmet Binasında da bu elemanlar düşeyde yapının bütünlüğünü kuran ve katları birbirine bağlayan mimari elemanlardır.[9]

İş Bankası Evleri'nin merdivenleri, galeri boşluğu ve düşey metal profillerle katlar arasında sağlanan görsel ve hacimsel ilişkiyi fiziksel olarak destekler. U-tipindeki iki kollu orta sahanlıklı düz merdivenin bir kolu galeri boşluğuna bakarken diğer kolu duvar tarafındadır. Fakat merdiven duvardan 15cm kadar koparılmış ve kendi kendini taşıyacak şekilde tasarlanmıştır. Merdivenin duvarla arasında kalan boşluk sayesinde hem merdivenin galeri boşluğunun içinden yükselişi güçlendirilmiş, hem de çatıdaki tepe penceresinden daha elverişli bir şekilde yararlanılmıştır. Duvardan koparılan merdivenin her bir kolunu bir omurga kirişi taşır. Ve, yapının en güzel mimari detaylardan biri bu omurga kirişlerinde görülür: Lemi Varnalı sahanlıkta buluşan (biri alt kattan gelen, biri üst kattan gelen) iki omurga kirişinin arasında, sahalığın duvarla buluştuğu yerde, yaklaşık 5 cm'lik bir boşaltma yapmıştır. Sadece merdivene bakıldığında bu boşaltmanın (tıpkı merdivenin bir kolunun duvarla olan ilişkisine benzer şekilde) merdiveni duvardan koparma isteğinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu kısmen de doğrudur. Fakat Lemi Varnalı'nın İş Bankası Evleri için tasarladığı aydınlatma elemanına bakıldığında merdivendeki bu detay daha da nitelikli hale gelir. Sahanlıkta dururken yaklaşık 2 metre yüksekliğinde bulunan ve binanın genel mimari diliyle uyumlu olan aydınlatma elemanı iki yönlü

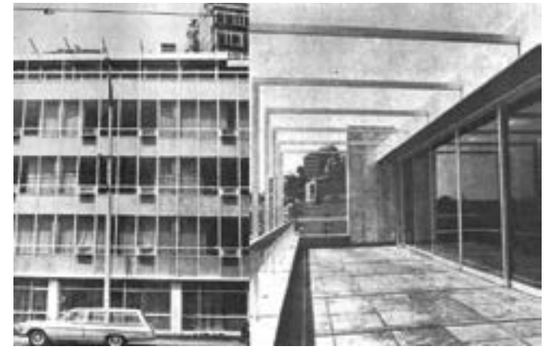

Resim 8 İş Bankası Kabataş Hizmet Binası ve metal profilleri

Resim 9 Yapının merdivenleri

Resim 10 Aydınlatma elemanları

ışık verecek şekilde tasarlanmıştır. Siyah metal taşıyıcı üzerine beyaz plexi-glass malzemeden yapılmış olan aydınlatma elemanı hem bulunduğu sahanlığı aydınlatır, hem de iki omurga arasındaki boşluktan sızarak bir üst kattaki sahanlığın yüzeyinde gizli-hafif bir ışık oluşturur. Yapının kat hollerinde bulunan uzun ahşap aydınlatmalar sahanlıkta bulunan aydınlatma elemanları kadar özgün bir tasarıma sahip olmasalar da binanın genel mimari diliyle uyumludur.

Yukarıda sözü geçen mimari özellikleriyle Lemi Varnalı tarafından tasarlanan İş Bankası Evleri Ankara'daki önemli sivil mimarlık örneklerinden biridir. Gerek tasarlandığı dönemin özelliklerini sunması, gerek yapıldığı yılların konut politikası hakkında bilgi vermesi, gerek barındırdığı özgün tasarım yaklaşımı, gerekse sahip olduğu mimari detaylar bakımından İş Bankası Evleri tüm 'çıplaklığı' ve 'korunmasızlığına' rağmen sahip çıkılması ve korunması gereken mimari bir mirastır.

DİPNOTLAR

1.) Bu yazı Doç.Dr. Nuray Bayraktar'ın yürütücü, Doç.Dr. Bülent Batuman, Dr. Umut Şumnu ve Tezcan Karakuş Candan'ın araştırmacı, Ece Akay, Elif Selena Ayhan, Yeşim Uysal ve Aslı Tuncer'in bursiyer olarak görev aldığı Ankara'da 1930-1980 Yılları Arasında Sivil Mimari Kültür Mirası: Araştırma Belgeleme, ve Koruma Ölçütleri Geliştirme adlı Tübitak projesi kapsamında yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler sonucunda yazılmıştır.

2.) Ayhan, Ece. 1982. Çok Eski Adıyladır. İstanbul: Adam Yayıncılık

3.) Ayhan , Ece. 1993. Şiirin Bir Altın Çağı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

4.) Burada iktidar ve istisna terimleri, ve bu terimler arasındaki ilişki, Carl Schmitt'in Siyasal Kavramı adlı kitabına gönderme yaparak kullanılmıştır. Daha fazla bilgi için: Schmitt, Carl. 2005 [1932]. Siyasal Kavramı. İstanbul: Metis Yayınları

5.) Örneğin Mimar Kemalettin'in Vakıf Apartmanları, Seyfi Arkan'ın Florya Köşü veya Makbule Atadan villası (Camlı Köşk), Sedad Hakkı Ağaoğlu evi, Paul Bonatz'ın Saraçoğlu mahallesi, Emin Onat'ın And evi, gibi sivil mimarlık örneklerinin ne kadar sivil olduğu tartışmalıdır. Bu yapılar tarih-yazımı tarafından egemen söylemin içerisine yerleştirilerek bir anlamda 'kamulaştırılmıştır'.

6.) Varnalı, Lemi. 1965. " Türkiye İş Bankası A.Ş. Genel Müdürlük Kabataş Hizmet Binası" Arkitekt 02(319): 59-62.

7.) İhap Hulusi Görey'in tasarladığı İş Bankası afişleri Cumhuriyeti Afişleyen Adam adlı yayından alınmıştır. Daha fazla bilgi için Merter, Ender. 2008. Cumhuriyeti Afişleyen Adam: İhap Hulusi Görey 110 Yaşında. İstanbul: Literatür.

8.) Apartmanın genel mekânlarının özel mekânlar kadar değerli olduğu durumlar bu yapıya özgü değildir; izi dönemin diğer yapılarında da (örneğin 96'lar apartmanı, Cinnah 19, Hayat Apartmanı, İller Bankası Blokları, v.b) sürülebilir. Aslında bu durumun 1970'lerin liberal siyasetlerine ve bu siyasi yapının yansıması olan Bireyci(Individualism) düzene geçmeden önce 60'ların dünyasında egemen olan Toplumcu (Communitarianism) düzenin mimari bir tercümesi olduğu söylenebilir.

9.) İş Bankası Kabataş Hizmet Binasına ait fotoğraflar için bkz: Varnalı, Lemi. 1965. " Türkiye İş Bankası A.Ş. Genel Müdürlük Kabataş Hizmet Binası" Arkitekt 02(319): 59-62.

ÇATALHÖYÜK Leoparın Yurdu

TMMOB Mimarlar Odası Konya Şubesi Yayınları Çocuk Dizini
Mart 2012

Kitabın yazarı	: Gülay Sert
Çizer	: Cemal Eker
Editör	: İlke Afacan
Grafik ve Sayfa Tasarım	: Berkay Bostan
Sayfa sayısı	: 32

Arkeolog Gülay Sert'in mesleki birikimi, Çatalhöyük deneyimleri ve Çatalhöyük kazılarında ulaşılan bilimsel verilerin harmanlanmasıyla oluşturulan **ÇATALHÖYÜK Leoparın Yurdu** kitabı TMMOB Mimarlar Odası Konya Şubesi tarafından yayınlanarak çocuklarla buluşuyor.

kitap yorum

Kitap, sevimli bir Anadolu Leoparının rehberliğinde çocukları bir zaman yolculuğuna çıkarıyor.

Bu sevimli Leopar, buzul çağından sonra Çatalhöyük'ün bulunduğu bölgede insanların bu bölgede ilk evleri nasıl kurduklarını anlatmaya başlıyor. Çatalhöyüklüler, "Nasıl evlerde yaşarlardı? Bu evleri nasıl inşa etmişlerdi? Ne giyerlerdi? Nelerle beslenirlerdi? Bu bölgede hangi hayvanlar yaşardı? Çatalhöyük halkı nelere inanırdı? sorularına ışık tutan kitap, Gülay Sert'in masalsı anlatımıyla ve Cemal Eker'in birbirinden renkli ve ilgi çekici resimleriyle çocukları Çatalhöyük halkının gizemli dünyasına davet ediyor.

Ulucanlar Büyük Yüzleşme

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Kitap+DVD
2. Baskı Haziran 2012

İlk baskısı Şubat 2012'de yapılan **Ulucanlar Büyük Yüzleşme** Kitap ve DVD'sinin 2. baskısı yayınlandı.

Kitabın önsözünden:

Ulucanlar Cezaevi, Türkiye siyasi tarihinde önemli yeri olan bir mekân. Cumhuriyet tarihinin, dolayısıyla da Cumhuriyet Ankarası'nın ilk modern cezaevi Ulucanlar. Bir başka ifadeyle, devletin Ankara'da kurumsallaşma ve mekânsallaşma sürecinin devlet tekelindeki şiddeti somutlaştıran uğrağı. Yıllar boyunca nice aydın, sanatçı ve politikacı Ulucanlar'da eza gördü. 2006 yılında ise bu sembolik mekân, ilk kez somut, fiziksel bir mekân olarak girdi kamuoyu gündemine. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin, benzer duyarlılıkları paylaşan başka kurum ve örgütlerle birlikte ortaya koyduğu çabalar sonucu yıkılmaktan kurtulan yapı, tescillenerek korunmaya alındı. Ancak yapının restorasyon sürecini üstlenen Belediye, keyfi uygulamalara yönelerek sürecin tarafı olan Mimarlar Odası'nın uyarılarına kulak tıkadı ve Oda giderek sürecin dışına itildi. Yapı, içinde yaşananların izlerinin tamamen silindiği, yapının siyasi anlamının da rüküş sergi yöntemleriyle dejenere edildiği bir duruma geldi.

Bu çerçevede, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ulucanlar Cezaevini bir kez daha kamuoyu gündemine taşıma kararı aldı. Hem Ulucanlar'ın toplumsal tarihimizdeki yerine sahip çıkan hem de son dönemde yaşanan yıpranma sürecini ve yapının içeriğinin boşaltılmasını belgeleyen bir belgesel çalışması başlatıldı. İşte elinizdeki çalışma, bu çabanın ürünüdür.

Şubemizden edinebilirsiniz.

Devam Eden Tasarım Yarışmaları

proje uygulama

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Merkezi "Yarışmalar 2012"
07eylül**2012**
http://cocuk.mimarlarodasiankara.org/index.php?Did=27

A High Line for London Green Infrastructure Ideas Competition for a new London Landscape
14eylül**2012**
http://www.landscapeinstitute.org/ideas

İstanbul Tasarım Bienali Akademi Programı Makale Seçkisi
07eylül**2012**
http://www.mim.itu.edu.tr/iapsiksv/iksvtanitimmetni.pdf

2013 Yılı Ajandası Fotoğraf Yarışması: "Yaşanılabilir Kentler"
21eylül**2012**
http://www.mimarist.org/odadan/2257-mimarlar-odasi-istanbul-buyukkent-subesi-2013-yili-ajandasi-fotograf-yarismasi.html

Design Turkey Endüstriyel Tasarım Ödülleri 2012
10eylül**2012**
http://designturkey.org.tr/tr/basvuru

Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Hizmet Binası ve İş Merkezi Mimari Fikir Yarışması
24eylül**2012**
http://www.mtso.org.tr/jtr/

Japonya Yeni Ulusal Stadyumu Uluslararası Tasarım Yarışması
10eylül**2012**
http://www.jpnsport.com/en/

IED Burs Yarışması: "Design for Emergency"
25eylül**2012**
http://www.ied.edu/blog/creative-diary-31-international-master-scholarships-ied-italy-and-spain/39477

Archiprix Türkiye 2012
10eylül**2012**
http://www.archiprixturkiye.org

WAN Workspace Interiors Awards
30eylül**2012**
http://www.worldarchitecturenews.com/index.php?fuseaction=wanappln.workspaceinteriorenter12&y=2012

Yeni Düşler Yenilikçi Düşünceler Yarışması 2012
15eylül**2012**
http://www.yd2yd.org/2012/index.php

"Kentsel Kusurluluk" Öğrenciler Arası Fikir Yarışması
01ekim**2012**
http://www.kentseltasarim.itu.edu.tr

Serhat Kalkınma Ajansı'ndan Kısa Film Yarışması
14eylül**2012**
http://www.serka.org.tr/sartname.html

Türkiye Hazır Beton Birliği 2012 Mimarlık Ödülleri
30eylül**2012**
http://www.thbb.org/Content.aspx?ID=132

İzmir Mimarlık Sergisi ve Ödülleri 2012
14eylül**2012**
http://www.izmirmimarliksergisi.org

Mimarlıkta Eleştirel Okumalar – Yazı Yarışması: "İmge mi Mimarlık mı? / İmge – Kent – Meta"
01ekim**2012**
http://www.md1927.org.tr/?icsayfa=1&SayfaID=29

Elazığ Fotoğraf Festivali Çerçevesinde Ödüllü Fotoğraf Yarışması

03ekim**2012**

http://www.elazigfotofest.net/

Çuhadaroğlu Alüminyum 2012 Öğrenci Proje Yarışması

10ekim**2012**

http://www.cuhadaroglu.com/

Kemal Ahmet Aru'nun Doğumunun 100. Yılı Anma Etkinlikleri Kapsamında Uluslararası Öğrenci Yarışması

12ekim**2012**

http://www.kemalahmetaru.itu.edu.tr/yarisma.html

Arkitera Genç Mimar Ödülü 2012

15ekim**2012**

http://www.gencmimarodulu.com

Atelier PAEMA International Ideas Competition

15ekim**2012**

http://www.atelierpaema.eu/index.html

İMMİB Endüstriyel Tasarım Yarışmaları 2012

19ekim**2012**

http://tasarim.immib.org.tr/2011

"Kentsel Ekim (Urban Implant)" Ulusal Öğrenci Tasarım Yarışması

31ekim**2012**

http://www.mim.itu.edu.tr

MİMARLIK Dergisi'nden 50. Yıla Özel Kapak Tasarım Yarışması

01kasım**2012**

http://www.mimarlikdergisi.com

MİMARLIK Dergisi 50 Yaşında!
Derginin 50. Yılına Özel Bir Kapak Tasarım Yarışması Düzenleniyor

MİMARLIK dergisi, Mimarlar Odası tarafından 1963 yılından beri yayımlanan, Türkiye'nin en uzun soluklu ve en yüksek tirajlı mimarlık dergisidir. Dergi 2013 yılında 50. yaşını kutlayacaktır. 50 yıllık yayın hayatında, Türkiye mimarlığı ve mimarlık mesleğinde yaşanan değişimlerle birlikte içerik ve tasarım açısından değişimler geçirse de, genel çizgisini sürekli kılmayı başarmıştır.

Bugün 366. sayısına ulaşan dergi, www.mimarlikdergisi.com adresindeki web sitesinden 2003 yılından beri güncellenerek izlenebilmektedir. Derginin yeni bir 50 yıla, geçmiş 50 yılına yakışır biçimde girebilmesi için derginin tümünün sayısal ortama aktarılması gerçekleştirilmiştir. Ocak 2013 itibariyle, 1963'ten beri yayımlanan 368 derginin tüm yazı ve görsellerine web sitesinden ücretsiz/şifresiz olarak ulaşılabilecektir.

Mimarlar Odası Yayın Komitesi, okuyucu ve araştırmacılar için dergi web sitesindeki bu yeniliğin yanı sıra 50. yılını, 50. yılın ilk sayısına özel bir kapak tasarımı ile kutlamak istemektedir. Sadece ilk sayıda kullanılacak bu kapağın elde edilmesi için herkese açık bir tasarım yarışması düzenlemektedir.

Seçici Kurul, Mimarlar Odası Yayın Komitesi'dir. Son teslim tarihi ise **1 Kasım 2012**'dir. Birincilik ödülü ve dolayısıyla derginin 50. yılının ilk sayısının (Ocak-Şubat 2013) kapağı olacak tasarıma **2.000 TL** para ödülü verilecektir. Yayın Komitesi, ayrıca mansiyona değer tasarım bulursa, bu tasarım(lar)a, Mimarlar Odası Yayınları'nın yanı sıra Türkiye'deki diğer mimarlık yayınlarını da içeren www.mivkitabevi.com adresinden kullanabilecekleri **500 TL**'lik hediye çeki verecektir. Yarışmacılar tasarımlarını dijital ortamda mimarlik50@mo.org.tr adresine teslim edeceklerdir.

Yarışma şartnamesi için:

http://www.mo.org.tr/_docs/50.yilsartname.pdf

Yarışma Web Adresi:
http://www.mimarlarodasi.org.tr/index.cfm?sayfa=yarisma&sub=detail&bid=97&mid=97&tip=D&Recid=541

Bilgi ve İletişim
Yasemin Eren Gültekin
T: +90.312.417 37 27
E: mimarlik50@mo.org.tr
A: Mimarlar Odası Genel Merkezi
Konur Sokak, no: 4/2, Yenişehir, ANKARA

01.06.2012 - 30.08.2012 Tarihleri Arası Mesleki Denetim Verileri

Şubeler	Proje		Tus	Şantiye
	Adet	M²	Adet	Adet
Ankara Şube	**403**	1,353,322.28	1	73
Bartın Temsilciliği	30	41,359.90	5	13
Bolu Temsilciliği	57	95,170.88	12	18
Çankırı Temsilciliği	16	47,439.03	1	5
Çorum Temsilciliği	71	80,243.00	28	20
Düzce Temsilciliği	46	46,284.85	3	4
Erzincan Temsilciliği	15	13,675.00	3	4
Karabük Temsilciliği	32	49,154.61	12	6
Kastamonu Temsilciliği	39	46,035.22	10	1
Kırşehir Temsilciliği	21	57,594.20	5	6
Nevşehir Temsilciliği	37	26,588.00	8	1
Sivas Temsilciliği	44	47,315.00	2	6
Tunceli Temsilciliği	32	64,712.00	0	2
Yozgat Temsilciliği	3	549.78	0	3
Zoguldak Temsilciliği	32	57,635.47	8	4
Toplam	**878**	**2,027,079.22**	**98**	**166**

mesleki denetim

Ankara İli Kullanım Amacına Göre Proje Listesi			
Kullanım Amacı	**Adet**	**Kullanım Amacı**	**Adet**
Ağıl	3	İşyeri	4
Ahır	1	Kompak Fabrika Yapısı	1
Akaryakıt İstasyonu	1	Konut	905
Alışveriş Kompleksi	2	Kümes	1
Alışveriş Merkezi	3	Lojman	4
Apart	1	Lokanta	3
Atölye	11	Mağaza	1
Bekçievi	2	Market	1
Büro	11	Müstakil Konut	26
Büyükelçilik Yapıları	2	Ofis	14
Camı	1	Otel	3
Depo	10	Otopark	3
Dinlenme Tesisi	1	Pansiyon	1
Düğün Salonu	2	Restaurant	6
Dükkan	232	Sanayii Tesisi	1
Eğitim Yapıları	1	Sığınak	2
Fabrika	24	Sosyal Tesis	2
Fırın	3	Spor Merkezi	1
Güvenlik Binası	1	Süt İşletme Tesisi	2
Hangar	1	Tarım Yapısı	1
Hastane	3	Teknik Yapılar	1
Huzurevı	1	Temel Eğitim Okulu	3
Imalathane	18	Termal Tesisler	1
Isı Merkezi	1	Ticaret	7
İdari Yapılar	7	Trafo	1
İksa İşleri	1	Üretim Tesisi	1
İlköğretim Yapıları	1	Villa	114
İstinat Duvarı	2	Yurt	5
İş Ve Ticaret Merkezi	3		
		Toplam	**1465**

gelir-gider

01.07.2012 / 31.07.2012 Arası Gelir - Gider Durumu

01.07.2012 / 31.07.2012 ARASI GELİR – GİDER DURUMUDUR

Kayıt Ödentisi	510.00
Üye ödentisi	35,112.00
Mesleki denetim	119,350.00
SMHB	1,950.00
Belge Satışları	3,880.00
Bilirkişilik	2,589.94
Yayın Satış	261.00
Faiz	4,094.22
SMGM	2,341.00
Gelirler Toplamı	**170,088.16**

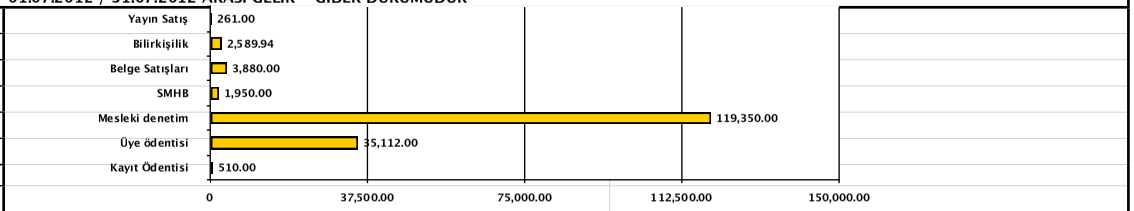

Genel Kurul	81.00
Yönetici yollukları	2,926.24
Temsil	1,754.14
Konferans sempozyum	334.00
Organlar	768.60
Komiteler	89,894.89
Personel ücretleri(Sos.Yrd)	77,439.06
Personel Tazminatları	82.40
SMGM	1,391.90
Hizmet alımları	59.00
Personel Yollukları	60.00
Demirbaş bakım onarım	10,571.73
PTT	1,682.36
Kırtasiye	469.80
Yayın Satın Alma	54.00
Harçlar	9,809.94
Bina işletme	10,426.81
Hukuki giderler	5,053.33
Yayın giderleri	750.48
Demirbaş Alımları	
Giderler Toplamı	**213,609.68**

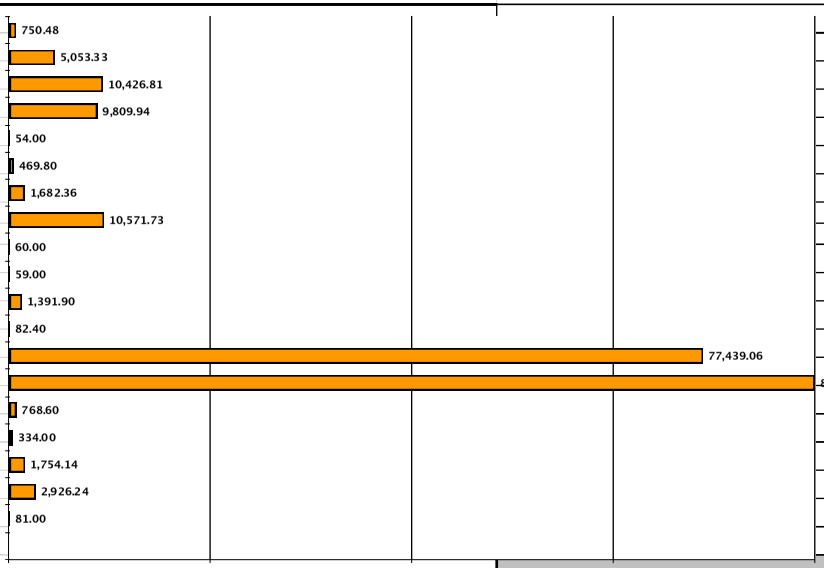

Kasa(31.07.2012)	3,966.92	Merkez Borçları(31.07.2012)	3,715,654.55
Bankalar(31.07.2012)	641,854.25	Piyasa Borçları, Kiralar,Mali Müş.Vergiler,Ücretler v.b(31.07.2012)	50,952.42
Kredi Kartları	176,518.10		
Altbirimlerden Ala.	307,534.81	Toplam Borç	3,670,624.16
		BORÇ–ALACAK FARKI	-2,540,750.08
Toplam	1,129,874.08	GELİR–GİDER FARKI	-43,521.52